

รายงานการวิจัย

การศึกษาความเชื่อ พิธีกรรม และรูปแบบการสืบทอดครุหมอโนราและโนรา
โรงครู ในตำบลปริก อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช

Study of Beliefs, Rite, and Inherited form of Khrumornora and
Nora-Rong khru in Prig subdistrict, Thungyai district,
Nakhonsrithammarat province

วรรณกร พลพิชัย Wannakorn Ponpichai

เจตนา อินยะรัตน์ Jettana Inyarat

คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการประมง

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

ได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจากงบประมาณแผ่นดิน

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย ประจำปี พ.ศ. 2561

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี ด้วยความช่วยเหลือและกรุณาจากบุคคลผู้มีพระคุณหลายท่าน คณะผู้วิจัยขอขอบคุณโนราบุญญา เพชรเรือนทองและคณะ ขอขอบคุณกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ประชาชนในตำบลปริก อำเภอู่ใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่ได้สละเวลาในการให้ข้อมูลเพื่อให้งานวิจัยฉบับนี้สมบูรณ์ ขอขอบคุณคณะวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีการประมง ที่อำนวยความสะดวกในการดำเนินการวิจัยตลอดกระบวนการ และขอขอบคุณมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย ที่ให้การสนับสนุนงบประมาณในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าการศึกษาในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจ ที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในงานหรือเป็นแนวทางในการศึกษาเพิ่มเติม คุณประโยชน์ใด ๆ ที่เกิดขึ้นจากการวิจัยครั้งนี้ ใคร่ขอมอบแต่บิดามารดา ครูอาจารย์ และกัลยาณมิตรทุกท่าน

วรรณกร พลพิชัย

เจตนา อินยะรัตน์

1 กันยายน 2562

การศึกษาความเชื่อ พิธีกรรม และรูปแบบการสืบทอดครุหมอโนราและโนราโรงครู

ในตำบลปริก อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช

บทคัดย่อ

วรรณกร พลพิชัย และ เจตนา อินยะรัตน์

ความเชื่อ พิธีกรรม และรูปแบบการถ่ายทอดเกี่ยวกับครุหมอโนราและโนราโรงครูมีความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของชาวใต้ตั้งแต่เกิด จนกระทั่งตาย ที่สำคัญคือหากลูกหลานผู้สืบทอดปฏิบัติตนไม่ถูกต้องก็จะได้รับผลกระทบคือเกิดความเจ็บป่วยด้านร่างกายและจิตใจโดยไม่ทราบสาเหตุ ฉะนั้นการให้ความรู้แก่บุตรหลานเกี่ยวกับการปฏิบัติให้ถูกต้องจึงเป็นสิ่งสำคัญ การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเชื่อ พิธีกรรม และรูปแบบการสืบทอดเกี่ยวกับครุหมอโนราและโนรา

โรงครูในตำบลปรัก อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช กลุ่มตัวอย่างคือผู้ที่มีความเชื่อ ผู้สืบทอด เป็นผู้นำหลักในการประกอบพิธีกรรม ใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบบันทึกข้อมูล การสังเกต และการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก ผลการศึกษาพบว่า ความเชื่อเกี่ยวกับพิธีกรรมครูหมอโนราและโนราลงครูปรากฏ 2 ลักษณะ คือ 1. ความเชื่อโดยทั่วไป ได้แก่ ความเชื่อเรื่องการสืบทอดเชื้อสายโนรา ความเชื่อเรื่องการครอบเทริดหรือผูกผ้าใหญ่ คือ พิธีกรรมการเข้าสู่การเป็นโนราโดยสมบูรณ์ ความเชื่อเรื่องการผูกผ้าปล่อย คือ พิธีกรรมการตัดขาดจากการเป็นโนรา ความเชื่อเรื่องการรำสวดเครื่องสวดกำไล คือ พิธีกรรมการฝากตัวเป็นลูกศิษย์ 2. ความเชื่อเกี่ยวกับไสยศาสตร์ ได้แก่ ความเชื่อเรื่องการรักษาอาการเจ็บป่วย ความเชื่อเรื่องร่างทรง ที่ใช้ร่างทรงเพื่อติดต่อกันระหว่างคนทั่วไปกับบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว และความเชื่อเรื่องการแก้บนที่จัดทำขึ้นเมื่อได้สิ่งที่พึงประสงค์จากโนรา ในส่วนของพิธีกรรมพบว่ามี 6 พิธีกรรม คือ 1. พิธีกรรมครอบเทริดหรือผูกผ้าใหญ่ 2. พิธีกรรมการผูกผ้าปล่อย 3. พิธีกรรมการรำสวดเครื่องสวดกำไล 4. พิธีกรรมการรักษาความเจ็บป่วยที่เกิดขึ้นกับร่างกายในลักษณะต่างๆ 5. พิธีกรรมที่ใช้ร่างทรงเพื่อติดต่อกันระหว่างคนทั่วไปกับบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว และ 6. พิธีกรรมการแก้บน ในขณะที่ยังมีรูปแบบการสืบทอดมีสองรูปแบบคือ 1. สืบทอดตามสายของการสืบทอดครูหมอโนราและโนราโรงครู ได้แก่ สืบทอดในระบบเครือญาติ และ 2. รูปแบบการสืบทอดของครูหมอโนราและโนราโรงครู ได้แก่ รูปแบบการสืบทอดความเชื่อและรูปแบบการสืบทอดพิธีกรรม

คำสำคัญ: ครูหมอโนรา, โนราโรงครู, ความเชื่อครูหมอ โนรา, พิธีกรรมครูหมอโนรา

Study of Beliefs, Rite, and Inherited form of Khrumornora and Nora-Rong

Khru

in Prig subdistrict, Thungyai district, Nakhonsrithammarat province

Wannakorn Ponpichai and Jettana Inyarat

Abstract

Beliefs, rituals and inherited form about Khrumornora and Nora-Rong khru were relation to the lifestyle of the people from birth to death, in particular, if the offspring do not behave correctly, they will be affected by physical and mental illness without knowing the cause. Therefore, educating children about correct practices is important. This study aims to study the beliefs, rituals and inherited form about Khrumornora and Nora-Rong khru in Prig Subdistrict, Thungyai District, Nakhonsrithammarat Province. The sample group were the person who has faith, the successor is the main leader in the ritual and selected purposive sampling method. Data were collected by data recording form, observation data form, and in-depth interview. The result found that beliefs about Khrumornora and Nora-Rong khru appears in two ways; 1. general beliefs are beliefs about inheritance of Nora descent, the belief in covering the headdress or tying a large fabric is a complete ritual of entry into the Nora. The belief in the release of cloth is the ritual of being cut off from Nora. Beliefs in dancing, inserting a bracelet, inscribing a ritual as a disciple. 2. Beliefs about occultism include beliefs about treating illnesses spiritual beliefs that uses mediums to communicate between ordinary people and ancestors that have passed away and beliefs about the votive that was created when he wanted something from Nora in the ritual. In the ritual, it was found that there are 6 rituals which are 1. Ritual covering or tie the big cloth 2. Release the ritual to tie the cloth 3. Ritual dance insert the bracelet 4. Rituals for treating illnesses that occur in the body in various ways 5. The ritual used to shape the body between the common people and the ancestors who have passed away and 6. The ritual ritual while there are two forms of succession: 1. inheriting along the lines of teacher inheritance, Khrumornora and Nora-Rong khru are inherited in the kinship system, and 2. the succession patterns of Khrumornora and Nora-Rong khru are images. Form of inheritance, belief and ritual inheritance pattern

Key words: Khrumornora, Nora-Rong khru, Beliefs about Khrumor and Nora, Ritual of Khrumornora

สารบัญ

สารบัญเรื่อง	หน้า
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	2
1.4 ขอบเขตของการวิจัย	3
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ	3
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	5
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับความเชื่อครุหมอโนราและโนราโรงครู	5
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับพิธีกรรมครุหมอโนราและโนราโรงครู	8
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการสืบทอดครุหมอโนราและโนราโรงครู	11
2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	12
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	14
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	14
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	14
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล	15
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล	15
บทที่ 4 ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์	17
4.1 ผลการวิจัย	17
4.1.1 ความเชื่อเกี่ยวกับครุหมอและโนราโรงครูในตำบลปริก อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช	17
4.1.2 ลักษณะพิธีกรรมครุหมอและโนราโรงครูในตำบลปริก อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช	20
4.1.3 วิธีการสืบทอดความเชื่อและพิธีกรรมครุหมอและโนราโรงครูในตำบลปริก อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช	44
4.2 ข้อวิจารณ์	45
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	47
5.1 สรุปผลการวิจัย	47
5.1.1 วิธีดำเนินการวิจัย	47
5.1.2 ผลการวิจัย	47
5.1.2.2 พิธีกรรมเกี่ยวกับครุหมอโนราและโนราโรงครูในตำบลปริก อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช	48
5.1.2.3 รูปแบบการสืบทอดครุหมอและโนราโรงครู ในตำบลปริก อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช	48
5.2 ข้อเสนอแนะ	49

สารบัญ (ต่อ)

สารบัญเรื่อง	หน้า
--------------	------

บรรณานุกรม	50
ภาคผนวก	52
ภาคผนวก ก	53
ภาคผนวก ข	60

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	สรุปพิธีกรรมครอบเทริดหรือผูกผ้าใหญ่ คือ พิธีกรรมการเข้าสู่การเป็นโนราโดยสมบูรณ์	30
2	สรุปพิธีกรรมการผูกผ้าปล่อย คือ พิธีกรรมการตัดขาดจากการเป็นโนรา	32
3	สรุปพิธีกรรมการรำสอดเครื่องสอดกำไล คือ พิธีกรรมการฝากตัวเป็นลูกศิษย์	35
4	สรุปพิธีกรรมการรักษาความเจ็บป่วยที่เกิดขึ้นกับร่างกายในลักษณะต่างๆ	37
5	สรุปพิธีกรรมที่ใช้รำทรงเพื่อติดต่อกันระหว่างคนทั่วไปกับบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว	40
6	สรุปพิธีกรรมการแก้บน คือ พิธีกรรมจัดทำขึ้นเมื่อได้สิ่งที่พึงประสงค์จากโนรา	42

สารบัญรูป

รูปที่		หน้า
1	การจัดเตรียมการเข้าสู่พิธีกรรมของโนราโรงครู	17
2	การรำโหมโรงในพิธีกรรม	18
3	ร่างทรงที่กำลังมีการประทับร่างในพิธีแก้บน	19
4	โรงเรือนที่ใช้ในการวางเครื่องเซ่นไหว้	20
5	เครื่องเซ่นไหว้ที่ใช้ในพิธีแก้บน	20
6	ลักษณะโรงโนราโรงครูเล็ก	21
7	โนราบุญญา เพชรเรือนทอง	22
8	คนทรงหรือร่างทรง	22
9	เทริด	24
10	หน้านายพราน	24
11	เครื่องเซ่นไหว้	24
12	โนราสวมเครื่องแต่งตัวทั้งชุด	25
13	คณะโนรากำลังเล่นเครื่องดนตรี	25
14	คนมารับชมการแสดงโนรา	26
15	ตัวอย่างบทร้องประกอบทำรำ	27
16	ลำดับการสืบทอดในระบบเครือญาติโนรา คณะโนรา บุญญา เพชรเรือนทอง	44

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของปัญหา

ความเชื่อเกี่ยวกับครุหมอนโรและโรราโรครุมมีความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของชาวภาคใต้ตั้งแต่เกิด เริ่มเติบโต การดำเนินชีวิตประจำวัน แต่งงาน จนกระทั่งตาย ทุกช่วงเหตุการณ์สำคัญของชีวิตจะต้องมีการทำพิธีเช่นไหว้บอกกล่าวแก่ตายาย เช่น เมื่อมีทารกเกิดใหม่ก็ต้องมีการทำพิธีขึ้นเปล ก่อนไปคลอดต้องมีการบนบาน (ภาค) แก่หม่อมแม่ทาน เพื่อให้ช่วยคุ้มครองให้การคลอดนั้นปลอดภัยทั้งแม่และลูก คนแต่งงานใหม่ต้องมีการทำพิธีเข้าโรงครุ (แก่พี่สาวเมียสาว) หรือเมื่อเด็กเติบโตจนกระทั่งเดินได้ร่างกายแข็งแรง ก็ต้องมีการเซ่นไหว้ที่เรียกว่า “ขึ้นเรือนกลาง” ซึ่งเป็นเหมือนการบนบานแก่ตายายหรือครุหมอให้ช่วยคุ้มครองดูแลให้เด็กแข็งแรง ไม่พิการ เป็นต้น (สมบุรณ์ บำเพ็ญรัตน์, สัมภาษณ์เมื่อ 20 พฤษภาคม 2559)

ความเชื่อเกี่ยวกับครุหมอนโร หรือในบางแห่งเรียกว่า ตายายโนรา คือบูรพาจารย์โนราและบรรพบุรุษของโนราที่ล่วงลับไปแล้ว โนราเชื่อว่าครุหมอเหล่านี้ยังมีความผูกพันกับลูกหลานและผู้มีเชื้อสายโนรา จึงต้องการให้ลูกหลานเคารพบูชา ทำการเซ่นไหว้ และหากลูกหลานเพิกเฉยไม่เคารพบูชาไม่เซ่นไหว้ ก็จะได้รับโทษจากครุหมอนโรด้วยวิธีการต่างๆ (โนรา บรรดาศักดิ์ พิทักษ์ศิลป์, 2556) ซึ่งส่วนใหญ่จะพบว่ามักจะทำให้เจ็บป่วย ไม่สามารถรักษาได้ด้วยวิธีทางการแพทย์แผนปัจจุบัน เมื่อไปทำการรักษาในโรงพยาบาลมักจะไม่พบสาเหตุของการเจ็บป่วย แต่ร่างกายยังคงมีอาการผิดปกติ หากไม่ได้รับการรักษาให้ถูกต้องสุขภาพของบุคคลนั้นๆ จะเสื่อมถอยลงเรื่อยๆ ที่คนในภาคใต้เรียกว่า “โนราอย่าง” (มนัทราย่าง) คือเป็นอาการที่บุคคลป่วยกระเสาะกระแสะ เนื่องจากครุหมอนโรให้โทษ จะเหยี่ยวอย่างไรก็ไม่หาย อาการมีแต่ทรึงกับทรุดแต่จะไม่ถึงตาย ส่วนใหญ่มักชอบพอมไม่ยอมกินข้าวกินปลา ซักถามสิ่งใดก็ไม่ค่อยพูดหรือพูดแต่จับใจความไม่ได้ ร่างกายมีสภาพเขียวคล้ำคล้ายผิวเกรียมไหม้) มักแสดงอาการหรือกิริยาบางอย่างให้เห็นเป็นนัยๆ ว่าครุหมอเป็นผู้กระทำ เช่น นอนละเมอเป็นภาพกอลอนหรือร้องรำแบบมนัทร่า ส่งเสียงร้องตกใจว่าจะมีใครมาทำร้าย บ่นว่าอยากจะกินอาหารที่ครุหมอโปรดปรานเป็นพิเศษเมื่อครั้งยังมีชีวิตอยู่ตลอดจนมีเหตุการณ์ที่ครุหมอหรือญาติอื่น ๆ มาเข้าทรงและบอกให้ทราบถึงสาเหตุของการเจ็บป่วย เป็นต้นซึ่งอาการเช่นนี้ชาวบ้านมีความเชื่อกันว่า ลูกหลานผู้สืบเชื้อสายของครุหมอนโรไม่บังสรวงสักการบูชาครุหมอนโรซึ่งถือเป็นเชื้อสายต้นหรือขาดการเซ่นไหว้ครุตามวาระที่เคยปฏิบัติสืบต่อกันมา มีการกระทำการหรือประพฤติตนที่ไม่เหมาะสม เช่น พุดจาหรือแสดงพฤติกรรมในเชิงดูถูกดูแคลน ปริมาณครุหมอหรือกรณีที่เกิดขึ้น

ชำระค่ารักษาแล้วมิได้มีการซ่อมแซม เป็นต้น การจะรักษาผู้ป่วยที่มีสาเหตุมาจากการกระทำของครุหมอนโรราให้หายขาดได้นั้นต้องได้รับการยินยอมจากครุหมอนโรรา ก่อน คือลูกหลานที่รับการสืบทอดจะต้องปฏิบัติตามพิธีที่ทำตามกันมา โดยผู้ป่วยหรือญาติผู้ป่วยสามารถติดต่อครุหมอนผู้กระทำโดยผ่านร่างทรงเพื่อให้ครุหมอนยินยอมและยกโทษให้ เมื่อผู้ป่วยหรือญาติทำพิธีหรือทำตามที่ครุหมอนโรราบอกกล่าวผู้ป่วยก็จะหายเป็นปกติ ร่างกายกลับมาแข็งแรงเช่นเดิม (บ้านจอมยุทธ, มปก.)

จากการลงพื้นที่เพื่อศึกษาสภาพปัญหาเกี่ยวกับกรณีนี้พบว่าสภาพปัญหาที่ผ่านมาเกี่ยวกับการเจ็บป่วยของประชาชนอันเนื่องมาจากการกระทำของครุหมอนโรราประการแรกคือลูกหลานในรุ่นหลังมักจะไม่ทราบว่าเป็นอาการที่ตนเองเป็นนั้นเป็นผลมาจากการกระทำของครุหมอนโรรา และหลายๆ คนก็ไม่เชื่อว่าเป็นสิ่งที่เกิดจากความลี้ลับ จึงมักจะไม่ค่อยเชื่อคำบอกกล่าวจากผู้อื่นว่าสิ่งที่เกิดขึ้นกับตนเองนั้นเป็นเพราะการกระทำของครุหมอนโรรา ประการที่สองประชาชนส่วนใหญ่ไม่มีความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตามพิธีกรรมที่ถูกต้อง เนื่องจากพิธีกรรมมีรายละเอียดเป็นจำนวนมาก ขาดการบันทึกเรื่องราวเป็นลายลักษณ์อักษร เมื่อไม่ทราบว่าจะต้องปฏิบัติอย่างไรก็ปล่อยให้ผู้ป่วยมีอาการเจ็บป่วยอยู่เช่นนั้น รักษาตามอาการโดยแพทย์แผนปัจจุบันแต่ไม่สามารถรักษาให้หายขาดได้ ทำให้นอกจากตัวผู้ป่วยจะมีสุขภาพที่ย่ำแย่แล้ว บุคคลรอบข้างก็เกิดความเครียดและต้องรับภาระในการดูแลผู้ป่วยเช่นกัน ประการที่สามคือประชาชนไม่ทราบว่าจะสามารถขอความช่วยเหลือจากใครเมื่อจำเป็นต้องทำพิธีหรือต้องการรักษาอาการเจ็บป่วย คือไม่ทราบว่าใครเป็นผู้ที่สามารถทำพิธีที่เกี่ยวข้องกับครุหมอนโรราและโนราโรงครูได้ ซึ่งเมื่อเกิดปัญหาขึ้นจะเสียเวลาและค่าใช้จ่ายเป็นจำนวนมากในการตามหาผู้มีความรู้ด้านนี้ และทำให้เกิดความล่าช้ามากขึ้นในการรักษาอาการเจ็บป่วยของผู้ป่วย ฉะนั้น หากมีการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความเชื่อด้านครุหมอนโรราและโนราโรงครูเป็นลายลักษณ์อักษร รวมทั้งการจัดตั้งศูนย์ให้ความรู้เกี่ยวกับความเชื่อด้านครุหมอนโรราและโนราโรงครู จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อประชาชนในการศึกษาและสามารถปฏิบัติตามได้ถูกต้องตามหลักความเชื่อ

ตำบลปรึก อำเภอกงใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช แบ่งเขตการปกครองเป็น 9 หมู่บ้านประกอบด้วยหมู่บ้าน หมู่ 1 บ้านหนองคล้า หมู่ 2 บ้านควนอุโบสถ หมู่ 3 บ้านไสเทียม หมู่ 4 บ้านไสใหญ่ หมู่ 5 บ้านสระนางมโนราห์ หมู่ 6 บ้านไร่มุสลิม หมู่ 7 บ้านควนลำภู หมู่ 8 บ้านอวดพัน หมู่ 9 บ้านคลองเหนือ มีประชาชนอาศัยอยู่มากกว่าหลังคาเรือน 3,508 หลังคาเรือน มีจำนวนประชากร 17,504 คน (วิกิพีเดีย, 2559) ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธและเป็นผู้รับการสืบทอดเกี่ยวกับครุหมอนโรราและโนราโรงครู แต่จากการลงพื้นที่เพื่อศึกษาสภาพปัญหา ผู้วิจัยได้พบปัญหาดังกล่าวข้างต้น ซึ่งนับว่าเป็นปัญหาและส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนเป็นอย่างมาก ฉะนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาความเชื่อ พิธีกรรมและรูปแบบการสืบทอดครุหมอนโรราและโนราโรงครู ในตำบลปรึก อำเภอกงใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช

1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาความเชื่อเกี่ยวกับครุหมอนโรราและโนราโรงครูในตำบลปรึก อำเภอกงใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช
- 2) เพื่อศึกษาลักษณะพิธีกรรมครุหมอนโรราและโนราโรงครูในตำบลปรึก อำเภอกงใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช

3) เพื่อศึกษาวิธีการสืบทอดความเชื่อและพิธีกรรมครุหมอโนราและโนราโรงครูในตำบลปรึก อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช

4) เพื่อรวบรวมองค์ความรู้และจัดทำคู่มือเกี่ยวกับความเชื่อ พิธีกรรม และรูปแบบการสืบทอดเกี่ยวกับครุหมอโนราและโนราโรงครูในตำบลปรึก อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลจากการวิจัยจะทำให้ทราบถึงความเชื่อ รูปแบบพิธีกรรม และวิธีการสืบทอดเกี่ยวกับครุหมอและโนราโรงครูในอำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช รวมทั้งได้องค์ความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตและการปฏิบัติตนในการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษสู่คนรุ่นหลัง ซึ่งจะทำให้การรวบรวมในลักษณะของคู่มือที่รวบรวมองค์ความรู้เกี่ยวกับครุหมอและโนราโรงครูทั้งในด้านความเชื่อ พิธีกรรม การสืบทอด และแนวทางการปฏิบัติตนของประชาชนที่นับถือ ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการนำมาเป็นแนวปฏิบัติตนที่ถูกต้องตามหลักความเชื่อ ลดปัญหาด้านการค้นหาผู้มีความรู้ด้านนี้ที่จะช่วยเหลือในการทำพิธี ลดเวลาและค่าใช้จ่ายในการเดินทางในการค้นหาผู้มีความรู้ด้านนี้ ลดภาวะการเจ็บป่วยทั้งด้านร่างกายและจิตใจจากการไม่ทราบแนวทางในการปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามหลักความเชื่อ เป็นต้น โดยเฉพาะคนรุ่นใหม่ที่เป็นกลุ่มที่ต้องได้รับการสืบทอดจากบรรพบุรุษแต่ขาดความรู้และความเข้าใจในการปฏิบัติตนที่ถูกต้อง ซึ่งหากขาดความรู้และละเอียดจะส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตตามความเชื่อ เช่น การเจ็บป่วยเรื้อรัง ล้มตายโดยไม่ทราบสาเหตุ รักษาโดยแพทย์แผนปัจจุบันไม่หาย และช่วยให้ประชาชนทราบแนวทางในการปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามหลักความเชื่อได้ง่ายขึ้นและเมื่อมีปัญหาด้านพิธีกรรมจะสามารถขอความช่วยเหลือจากผู้มีความรู้ด้านนี้ได้อย่างรวดเร็ว โดยการศึกษาจากคู่มือและทำเนียบองค์ความรู้ด้านครุหมอและโนราโรงครูที่จัดทำขึ้น นอกจากนี้ยังช่วยให้คนในชุมชนได้มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันมากขึ้น ช่วยเหลือพึ่งพาอาศัยกันและกัน รวมทั้งเป็นการเรียนรู้ถึงวิถีชีวิตและภูมิปัญญาท้องถิ่น

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการในการศึกษาครั้งนี้คือประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลปรึก อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราชที่เป็นผู้มีความเชื่อ เป็นผู้สืบทอด และเป็นผู้นำหลักในการประกอบพิธีกรรมเกี่ยวกับครุหมอโนราและโนราโรงครู ใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง คือคัดเลือกผู้มีความเชื่อ เป็นผู้สืบทอด และเป็นผู้นำหลักในการประกอบพิธีกรรม ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญ มีทักษะในการถ่ายทอดเรื่องราวได้เป็นอย่างดี และจะเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีความสนใจในการให้ข้อมูล โดยจะทำการสัมภาษณ์ไปจนกว่าจะได้รับข้อมูลครบถ้วนตามที่ต้องการ

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

ครุหมอนโนรา หมายถึง คือบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้วของโนราในตำบลปริก อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัด นครศรีธรรมราช หรืออาจเรียกว่า “ครุหมอตายาย” โดยโนราจะนับถือครุหมอหรือครุโนรา และนับถือบรรพบุรุษของตน

โนราโรงครุ หมายถึง การแสดงโนราประกอบพิธีกรรมของโนราในตำบลปริก อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัด นครศรีธรรมราช เพื่อเป็นการเคารพบูชาและแสดงความกตัญญูต่อวิญญาณบรรพบุรุษ เพื่อแก้บนหรือแก้เหมรย และเพื่อ ทำพิธีครอบครุโนราและรักษาโรคต่าง ๆ

ความเชื่อ หมายถึง การยอมรับของประชาชนในตำบลปริก อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราชว่าครุหมอ โนรามืออยู่จริงและการทำพิธีกรรมโนราโรงครุจะช่วยให้เกิดผลบางประการต่อชีวิต ความเป็นอยู่ การเจ็บไข้ โชคลาภ เป็นต้น

พิธีกรรม หมายถึง พฤติกรรมที่เป็นรูปธรรมของประชาชนในตำบลปริก อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช เกี่ยวกับครุหมอโนราและโนราโรงครุ โดยกระทำตามระบบความเชื่อเพื่อตอบสนองต่อความคิด ความรู้สึก อารมณ์ สะท้อน ถึงความหวัง ความปรารถนา ความหวาดกลัว โดยการประกอบพิธีกรรมจะมีของสำหรับการประกอบพิธีที่เรียกว่าเครื่องเซ่น ไหว้ตามความเชื่อ

รูปแบบการสืบทอด หมายถึง วิธีการถ่ายทอดความเชื่อและพิธีกรรมเกี่ยวกับครุหมอโนราและโนราโรงครุของ ประชาชนในตำบลปริก อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช จากรุ่นสู่รุ่นให้ได้รับทราบ ยอมรับและนำไปปฏิบัติตาม ความเชื่อได้อย่างถูกต้อง

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

การศึกษาความเชื่อ พิธีกรรม และรูปแบบการสืบทอดครุหมอโนราและโนราโรงครู ในตำบลปริก อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าแนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากเอกสาร ตำรา ประกอบด้วยแนวคิดต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับความเชื่อครุหมอโนราและโนราโรงครู
- 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับพิธีกรรมครุหมอโนราและโนราโรงครู
- 2.3 แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการสืบทอดครุหมอโนราและโนราโรงครู
- 2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับความเชื่อครุหมอโนราและโนราโรงครู

ความหมายของความเชื่อ

ธวัช ปุณโณทก (2530) ให้ความหมายความเชื่อ ไวว่า คือ การยอมรับอันเกิดอยู่ในจิตสำนึกของมนุษย์ต่อพลังอำนาจเหนือธรรมชาติที่เป็นผลดีหรือผลร้ายต่อมนุษย์ แม้ว่าพลังอำนาจเหนือธรรมชาติเหล่านี้ไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าเป็นความจริง แต่มนุษย์ในสังคมหนึ่งยอมรับ และให้ความเคารพยำเกรง

สมปราชญ์ อัมมะพันธ์ (2536) กล่าวว่า ความเชื่อ คือระดับสภาพจิตใจของบุคคลที่มอบความไว้วางใจ ความเชื่อใจ หรือความเชื่อมั่นต่อบุคคลหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

दनัย ไชโยธา (2538) กล่าวไว้ว่า ความเชื่อ หมายถึง การยอมรับสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่มีอยู่จริง และมีอำนาจที่จะบันดาลให้เกิดผลดีหรือผลร้ายต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์แม้ว่าสิ่งนั้นจะไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าเป็นความจริงแต่เป็นที่ยอมรับกันในหมู่กลุ่ม

ลัญจกร นิลกาญจน์ (2561) ความเชื่อคือ ความเชื่อในพลังอำนาจเหนือธรรมชาติที่มีผลต่อสภาพจิตใจและมีบทบาทในการกำหนดพฤติกรรมกระทำต่าง ๆ ในทิศทางของความเชื่อนั้น เป็นสิ่งปรากฏอยู่ในกลุ่มคน และในกลุ่มพื้นที่ พลังความเชื่อมีผลต่อความศรัทธาที่มีระดับตั้งแต่ไม่มากนัก จนถึงขั้นมากชนิดที่ยอมเสียสละทุกอย่างที่มี รวมถึงยอมตายเพื่อปฏิบัติตามความเชื่อนั้น

สามารถสรุปได้ว่าความเชื่อคือการรู้สึกยอมรับต่อสิ่งที่ไม่สามารถพิสูจน์ได้ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และยอมรับว่าสิ่งนั้นมีผลต่อการดำเนินชีวิตของบุคคล ซึ่งผลนั้นอาจจะเป็นไปได้สองประการคือผลดีและผลร้าย

ประเภทของความเชื่อ

การแบ่งประเภทของความเชื่อในสังคมไทยสามารถแบ่งได้ดังนี้

เสาวลักษณ์ อนันตศานต์ (2530) ได้แบ่งประเภทของความเชื่อออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. ความเชื่อทั่ว ๆ ไป หรือความเชื่อธรรมดา (Belief) เช่น เชื่อว่ามีนรก สวรรค์เทวดา เรื่องผี เป็นต้น

2. ความเชื่อที่แฝงไว้ด้วยความกลัวหรือความเชื่อทางไสยศาสตร์ (Superstition) สำหรับพื้นที่ภาคใต้ของไทย ผู้คนมีความเชื่อในลักษณะเดียวกับชาวไทยในภูมิภาคอื่น ซึ่งแต่เดิมชาวภาคใต้มีลัทธิความเชื่อซึ่งได้แก่การนับถือผีสงเวทดา วิญญาณบรรพบุรุษ มีการ ประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ เพื่อให้ติดต่อกับสิ่งที่เหนือธรรมชาติ ครั้งเมื่อลัทธิพราหมณ์จากอินเดียแพร่หลายเข้ามาก็รับเอามาปฏิบัติผสมผสานปนเปกับความเชื่อเดิม และเมื่อพระพุทธศาสนาได้ แพร่เข้ามาในเวลาต่อมา ก็ได้รับเข้ามาผนวกกับสิ่งที่ปฏิบัติอยู่เดิมอีก

Rokeach (1970) ได้จัดแบ่งประเภทของความเชื่อว่ามี 4 ประเภท ได้แก่

1. ความเชื่อตามที่เป็นอยู่ เป็นการเชื่อในสิ่งหนึ่งสิ่งใดว่า จริง-เท็จ ถูก-ผิด เชื่อ ความเชื่อว่าโลกกลมพระ

อาทิตย์ขึ้นทางทิศตะวันออก เป็นต้น

2. ความเชื่อเชิงประเมินค่า เป็นความเชื่อที่แฝงความรู้สึก รวมทั้งมีการประเมินในขณะเดียวกัน เช่น เชื่อว่าบุหรีเป็นสิ่งที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ เป็นต้น

3. ความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งที่ควรทำและควรห้าม เป็นความเชื่อว่าสิ่งใดที่พึงปรารถนา-ไม่พึงปรารถนา เช่น เชื่อว่าเด็กควรเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ เป็นต้น

4. ความเชื่อเกี่ยวกับสาเหตุ เป็นความเชื่อในสภาพที่ก่อให้เกิดผลอย่างใดอย่างหนึ่งตามมาเช่น เชื่อว่าการตัดไม้ทำลายป่าทำให้เกิดความแห้งแล้ง การสร้างเขื่อนเป็นการทำลายสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ เป็นต้น

ความเชื่อเกี่ยวกับโนราและการรำโนราโรงครู

โนราบรรดาศักดิ์ พิทักษ์ศิลป์ (2559) ได้ศึกษาข้อเชื่อเกี่ยวกับความเชื่อเกี่ยวกับโนราของชาวบ้าน คณะโนราลูกหลาน ตายายโนรา อันเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้มีการประกอบพิธีกรรมโนราโรงครู กล่าวโดยสรุปได้ดังนี้

1. ความเชื่อเกี่ยวกับครุหมอโนรา ครุหมอโนรา บางแห่งเรียกว่า ตายายโนรา คือบูรพาจารย์โนราและบรรพบุรุษของโนราที่ล่วงลับไปแล้ว โนราเชื่อว่าครุหมอเหล่านี้ยังมีความผูกพันกับลูกหลานและผู้มีเชื้อสายโนรา หากลูกหลานเพิกเฉยไม่เคารพบูชาไม่เซ่นไหว้ ก็จะได้รับบทลงโทษจากครุหมอโนราด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น ทำให้เจ็บป่วยจะแก้ได้ด้วยการบวงสรวงหนึ่ง ถ้าจะให้ครุหมอโนราช่วยเหลือในกิจบางอย่างก็ทำได้โดยการบวงสรวงเช่นกัน จากความเชื่อนี้จึงทำให้เกิดพิธีกรรมโนราโรงครู ซึ่งในพิธีนี้ มีการเชิญครุหมอโนราเข้าทรงรับเครื่องสังเวท และมีการรำถวายครุ

2. ความเชื่อเรื่องไสยศาสตร์การรำโนราและการประกอบพิธีกรรมโนราโรงครูจะเกี่ยวข้องกับความเชื่อทางไสยศาสตร์ เช่นเวทย์มนต์คาถา การทำและป้องกันคุณไสยเชื่อเรื่องเทพเจ้าและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เชื่อเรื่องโชคกลางเชื่อเรื่องอำนาจลับของโนราใหญ่ในขณะทำพิธีโนราโรงครู

3. ความเชื่อเรื่องการแก้บน ชาวบ้านและคณะโนราเชื่อว่า การบนและการแก้บนครุหมอโนราจะทำให้ตนเองได้รับความช่วยเหลือในสิ่งที่ปรารถนา และพ้นจากความทุกข์ความเดือดร้อนต่าง ๆ การบนและการแก้บนมีทั้งเกิดจากความต้องการให้ครุหมอโนราช่วยเหลือ และบนเพราะถูกครุหมอโนราลงโทษด้วยสาเหตุ ต่าง ๆ

4. ความเชื่อเรื่องการครอบเทริดหรือผูกผ้าใหญ่ คณะโนราเชื่อว่า ผู้ที่จะเป็นโนราโดยสมบูรณ์สามารถเป็นโนราใหญ่หรือนายโรงโนราและทำพิธีโนราโรงครูได้ ต้องได้รับการครอบเทริดหรือผูกผ้าใหญ่เสียก่อนความเชื่อเรื่องการผูกผ้าปล่อยชาวบ้านและคณะโนราเชื่อว่า ผู้ที่เป็นโนราหรือเชื้อสายโนรา หากมีความประสงค์จะเลิกรำโนรา ตัดขาดจากเชื้อสายโนราโดยไม่ถูกครุหมอโนราลงโทษ ต้องมาให้โนราใหญ่ทำพิธีผูกผ้าปล่อยให้ในพิธีโนราโรงครู จึงจะตัดขาดจากความเป็นโนราและเชื้อสายโนราได้

5. ความเชื่อเรื่องการเหยียบเสน ชาวบ้านและคณะโนราเชื่อว่า เสน เกิดจากการกระทำของผีเจ้าเสน ผีโองกะแซง หรือเพราะครุหมอโนราต้องการให้เด็กคนนั้นรำโนรา จึงทำเครื่องหมายเอาไว้ จะหายได้ก็ต่อเมื่อโนราใหญ่ทำพิธีเหยียบเสนให้ในพิธีกรรมโนราโรงครู

6. ความเชื่อเรื่องการตัดผมผีขอชาวบ้านและคณะโนราเชื่อว่าผมที่จับกันเป็นกระจุกหรือเหมือนผูกมัดไว้ตั้งแต่กำเนิดเป็นเพราะครุหมอโนราต้องการให้คนหนึ่งคนใดเป็นโนราหรือคนทรง ครุหมอโนราจึงผูกผมเป็นเครื่องหมายเอาไว้ จะแก้ได้โดย

ให้โนราใหญ่เป็นผู้ตัดสินพิธีกรรมโนราโรงครู เชื่อว่าผมที่ตัดออกจะเป็นของคลังสำหรับเจ้าของ และผมที่ทอกขึ้นใหม่จะไม่ใช่ กระจุกอีกความเชื่อเรื่องการรำสอดเครื่องสอดกำไล (พิธีสอด ไหมรย) ชาวบ้านและคณะโนราเชื่อว่า ผู้ที่จะต้องการจะได้รับการยอมรับในการเป็นโนราจากครูโนราต้องผ่านพิธีการรำสอดเครื่องหรือที่เรียกว่า “จำผ้า” ส่วนผู้ที่ต้องการจะฝากตัวเป็นศิษย์ของโนราทั้งที่เคยหัดรำโนรามามากแล้วหรือไม่เคยหัดรำมาก่อน จะต้องทำพิธีสอดกำไล หรือสอดไหมรย เพื่อให้ครูรับไว้เป็นศิษย์

7. ความเชื่อเรื่องการรักษาอาการป่วยไข้ ชาวบ้านและคณะโนราเชื่อว่าครูหมอและพิธีกรรมโนราโรงครูสามารถรักษาอาการป่วยไข้ที่มาจากความผิดปกติของร่างกาย โรคร้าย หรือเกิดจากการกระทำของครูหมอโนรา ด้วยการบนบาน การรักษาด้วยเวทย์มนต์คาถาโดยผ่านโนราหรือคนทรงครูหมอโนรา

8. ความเชื่อเรื่องการเข้าทรงและร่างทรง ชาวบ้านและคณะโนราเชื่อว่าครูหมอสามารถติดต่อกับลูกหลานได้โดยผ่านศิลปินโนราโดยเฉพาะโนราใหญ่และการเข้าทรงในร่างของครูหมอโนราองค์นั้น ๆ โรคหรืออาการเจ็บป่วยที่เกิดขึ้นเนื่องจากอำนาจของครูหมอโนรา

โรคหรืออาการเจ็บป่วยที่ชาวไทยภาคใต้มีความเชื่อว่าเป็นเกิดจากอำนาจหรือการกระทำของสิ่งนอกเหนือ ธรรมชาติ ในกรณีนี้หมายถึง “ครูหมอโนรา” (ครูหมอโนราถือเป็นบรรพบุรุษของโนรา สามารถรำโนราได้ คนไทยทางภาคใต้ส่วนใหญ่มีบรรพบุรุษเป็นโนรา เพราะเชื่อว่าเป็นศิลปะชั้นสูง มีต้นกำเนิดมาจากกษัตริย์ คนที่จะรำโนราได้จึงหมายถึงเป็นคนที่มีบุญญาบารมี ดังนั้นในอดีตคนส่วนใหญ่จึงมีการหัดรำโนรากัน โดยเหตุนี้ทำให้คนไทยทางภาคใต้มักมีเชื้อสายของโนรา) ซึ่งการจะหายขาดได้นั้นต้องได้รับการยินยอมจากครูหมอโนราก่อน เมื่อผู้ใดเกิดการเจ็บป่วยหรือมีอาการที่เชื่อว่าครูหมอโนราเป็นผู้กระทำ ก็จะมีพิธีกรรมเฉพาะสำหรับการเยียวยารักษาหรือแก้ไขภาวะการเจ็บป่วยนั้น โดยผู้ป่วยหรือญาติผู้ป่วยสามารถติดต่อครูหมอผู้กระทำโดยผ่านร่างทรงเพื่อให้ครูหมอยินยอมและยกโทษให้ โรคหรืออาการเจ็บป่วยนั้นมีลักษณะเฉพาะตามความเชื่อ ซึ่งชาวไทยทางภาคใต้ให้ความหมายของโรคหรืออาการนั้นว่า “โนราอย่าง” (โนราอย่าง (โนราอย่าง) เป็นอาการที่บุคคลป่วยกระเสาะกระแสะ เนื่องจากครูหมอโนราให้โทษ จะเยียวยาอย่างไรก็ไม่หาย อาการมีแต่ทรงกับทรุดแต่จะไม่ถึงตาย ส่วนใหญ่มักซบพอมไม่ยอมกินข้าวกินปลา ซักถามสิ่งใดก็ไม่ค่อยพูดหรือพูดแต่จับใจความไม่ได้ ร่างกายมีสภาพเขียวคล้ำคล้ายผิวเกรียมไหม้) ซึ่งอาการเช่นนี้ชาวบ้านมีความเชื่อกันว่า อาจเกิดจากสาเหตุใดสาเหตุหนึ่งต่อไปนี้

ลูกหลานผู้สืบเชื้อสายของครูหมอโนราไม่บวงสรวงสักการบูชาครูหมอโนราซึ่งถือเป็นเชื้อสายต้นหรือขาดการเซ่นไหว้ครูตามวาระที่เคยปฏิบัติสืบต่อกันมา เช่น เดิมเคยจัดบวงสรวงทุก ๆ 2 ปี แต่เมื่อครบกำหนดกลับไม่มีการจัดบวงสรวง ก็จะมีเหตุให้เกิดการเจ็บป่วยได้ ได้มีการบนบานต่อครูหมอโนราไว้อย่างใดอย่างหนึ่ง ครั้นเป็นจริงตามที่ได้บนบานไว้ก็มิได้มีการแก้บนตามพันธะสัญญา (ซึ่งภาษาทางโนราเรียกพันธะสัญญานี้ว่า “เหมรย” (อ่านว่า ม-เหมรย โดยออกเสียง “ร” ควบกล้ำ) เกิดการลงโทษจากครูหมอโนรา ทำให้เกิดการเจ็บป่วยเนื่องจากการผิดพันธะสัญญานั้นเรียกว่า “ถูกเหมรย” มีการกระทำการหรือประพฤติตนที่ไม่เหมาะสม เช่น พูดจาหรือแสดงพฤติกรรมในเชิงดูถูกดูแคลนปรามาศครูหมอหรือกรณีที่หึงงาเกิดชำรุดหักพังแล้วมิได้มีการซ่อมแซม นอกจากนี้การเก็บเครื่องดนตรี เครื่องแต่งกาย เครื่องประดับของโนราไว้ในสถานที่ที่ไม่เหมาะสม เช่น ใต้ถุนบ้านหรือวางไว้ระเกะระกะ ไม่เป็นระเบียบ เหล่านี้อาจเป็นสาเหตุที่ทำให้ถูกครูหมอลงโทษได้

อาการเจ็บป่วยที่เกิดจากครุหมอลงโทษจะแตกต่างจากอาการเจ็บป่วยทั่ว ๆ ไป เพราะผู้ป่วยมักแสดงอาการหรือ
กิริยาบางอย่างให้เห็นเป็นนัย ๆ ว่าครุหมอเป็นผู้กระทำ เช่น นอนละเมอเป็นภาพยักลอนหรือร้องรำแบบโนรา ส่งเสียงร้อง
ตกใจว่าจะมีใครมาทำร้าย บ่นว่าอยากกินอาหารที่ครุหมอโปรดปรานเป็นพิเศษเมื่อครั้งยังมีชีวิตอยู่ตลอดจนมีเหตุการณ์ที่
ครุหมอหรือญาติอื่นๆ มาเข้าทรงและบอกให้ทราบถึงสาเหตุของการเจ็บป่วย เป็นต้น

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับพิธีกรรมครุหมอโนราและโนราโรงครุ

ความหมายของพิธีกรรม

พิธีกรรมเป็นสิ่งที่มนุษย์ปฏิบัติตามความเชื่อของตนโดยมีลักษณะเป็นเสมือนสิ่งที่แทนความเชื่อในลักษณะที่เป็น
รูปธรรม สามารถเห็นได้ ปฏิบัติได้ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อแสดงถึงความศักดิ์สิทธิ์ หรือการฉลอง หรือระลึกถึงเนื่องในโอกาสใด
โอกาสหนึ่ง ความหมายของพิธีกรรมได้มีผู้กำหนดไว้ดังนี้

ประชิด สกฤษณะพัฒน์ (2546) กล่าวว่า พิธีกรรม คือ รูปแบบของพฤติกรรมที่สร้างขึ้นเพื่อแสดงความเกี่ยวข้องและ
สัมพันธ์กับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งเป็นพิธีการสำหรับคนทั่วไปที่กระทำให้ได้สิ่งที่ต้องการ ซึ่งพฤติกรรมที่แสดงออกจะสร้างพลังอำนาจ
ตามที่ต้องการให้เกิด

แสงอรุณ กนกพงศ์ชัย (2548) กล่าวว่า คำว่า “ประเพณี (Tradition) กับคำว่า พิธีกรรม (Rite) มีความหมายใกล้เคียงกัน
มาก บางครั้งก็ใช้ในความหมายเดียวกัน แต่คำว่าประเพณีน่าจะมีความหมายกว้างกว่าคือกินความถึงวิถีชีวิต ในขณะที่
พิธีกรรมมีความไปในเชิงพิธีการหรือกิจกรรมเฉพาะกิจมากกว่าคำว่า “ประเพณี (Tradition) กับคำว่า พิธีกรรม (Rite) มี
ความหมายใกล้เคียงกันมาก บางครั้งก็ใช้ใน ความหมายเดียวกัน แต่คำว่าประเพณีน่าจะมีความหมายกว้างกว่าคือกินความถึง
วิถีชีวิต ในขณะที่พิธีกรรมมีความไปในเชิงพิธีการหรือกิจกรรมเฉพาะกิจมากกว่า

จากความหมายของพิธีกรรมดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า

พิธีกรรมคือสิ่งที่มนุษย์กระทำขึ้นเพื่อเป็นตัวแทนของความเชื่อ เป็นสิ่งที่แสดงออกอย่างเป็นรูปธรรมว่ามนุษย์มีความ
เชื่ออย่างไรโดยถ่ายทอดออกมาในลักษณะของการจัดทำพิธีกรรมที่เป็นการแสดงให้เห็นว่ามีความศรัทธา ตอบสนองต่อ
ความต้องการของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ตนเองนับถือ

พิธีกรรมครุหมอโนรา

กรมส่งเสริมวัฒนธรรม (2557) กล่าวว่า โนราโรงครุเป็นพิธีกรรมทางความเชื่อและความศรัทธาร่วมกันของคนใน
ชุมชน โดยอาศัยความเชื่อเรื่องครุหมอโนรามาจัดการระบบเครือญาติของชาวบ้าน การได้มากระทำกิจกรรมร่วมกันใน

พิธีกรรมโนราโรงครู ตั้งแต่การทำบุญอุทิศ ส่วนกุศลให้กับตายาย กินเลี้ยง รื่นเริงสนุกสนาน เป็นเหตุให้มีการรวมญาติมิตรที่อาศัยอยู่ห่างไกล ได้กลับมาพร้อมกันอีกครั้ง และก่อให้เกิดเอกภาพและสัมพันธภาพจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง บุคคลที่ถูกเลือกเป็นคนทรงจะต้องประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในศีลธรรม ตัดขาดจากอบายมุขทั้ง ปวง หากฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามก็ไม่ได้รับการยอมรับจากครุหมอโนราและยังจะถูกลงโทษด้วย วิธีการต่าง ๆ

รูปแบบของพิธีกรรมโนราโรงครู

พิธีกรรมโนราโรงครูสามารถแบ่งตามวัตถุประสงค์ออกเป็น 2 ประเภท คือ (เขียวชัย อิศรเดช, 2542)

1. โนราโรงครูเพื่อครอบเทริดหรือผูกผ้าใหญ่เป็นการจัดโนราโรงครูเพื่อไปสู่การเปลี่ยนผ่านของศิลปินโนรา ผู้รักที่จะเป็นโนราเมื่อฝึกหัดโนราจนชำนาญต้อง ให้ครูหรือนายโรงจัดพิธีครอบเทริดซึ่งคล้ายพิธีบวชในพุทธศาสนา แต่เป็นการบวชเข้าสู่การเป็น โนรา ซึ่งพิธีกรรมดังกล่าว คล้ายกับพิธี “อารังงตุ้ม” การประกาศการเป็นศิลปินของศิลปินอินเดีย ที่รับรองความรู้ความสามารถของศิลปินผู้หนึ่งที่สมบูรณ์ หลังจากผ่านการครอบเทริด โนราคนนั้นจะสามารถประกอบพิธีกรรมได้และดำรงอยู่ในศีลธรรมทางแนวโนรา ซึ่งการครอบเทริดจะทำเฉพาะโนราผู้ชายเท่านั้น หากแม้ว่าไม่ได้ผ่านการครอบเทริดแม้ว่าจะรำได้ดีเพียงใดก็ถือว่าเป็นโนราที่ไม่สมบูรณ์ เรียกว่า “โนราดิบ” หากไม่ได้ครอบเทริดเพราะแต่งงานเสียก่อนเรียกว่า “โนราปราชิก”

2. โนราโรงครูเพื่อเซ่นไหว้บรรพบุรุษ เป็นพิธีกรรมตามแบบความเชื่อดั้งเดิมของ ชาวบ้านที่เชื่อว่าบรรพบุรุษผู้ล่วงลับไปแล้วนั้น เป็นผู้ทรงไว้ซึ่งความศักดิ์สิทธิ์แต่ละครอบครัวจะมีผีบรรพบุรุษดูแล การจัดเพื่อเซ่นไหว้บรรพบุรุษของตนเพื่อขอขอบคุณที่ช่วยอำนวยความสะดวกให้ชีวิตลูกหลานอยู่เย็น โดยในอดีตคนได้ส่วนใหญ่จะฝึกหัดมโนราห์เกือบทุกบ้าน ดังนั้น การแก้บนผีบรรพบุรุษจึงใช้พิธีกรรมผ่านการแสดงโนรา ด้วยการตั้งโรงครูอาศัยศิลปินโนราที่มีวิชาอาคมแข็ง ถ้ามาเป็นผู้ประกอบพิธีเหมือนพระสงฆ์ และมีคนทรงเป็นคนในตระกูลที่ถูกเลือกโดยวิญญาณ บรรพชนที่เป็นสื่อกลางพูดคุยกับลูกหลานทุกคราวที่ทำพิธีจนกว่าจะสิ้นอายุขัย

การประกอบพิธีกรรม

การประกอบพิธีโนราโรงครูนั้นแบ่งออกเป็นสองลักษณะ หนึ่งคือ โนราโรงครูใหญ่ หมายถึง การรำโนราโรงครูอย่างเต็มรูปแบบ ซึ่งจะต้องทำต่อเนื่อง 3 วัน 2 คืน ในช่วงเดือน 3 เดือน 6 เดือน 9 หรือช่วงเดือนมีนาคมถึงกันยายน โดยจะเริ่มในวันพุธไปสิ้นสุดในวันศุกร์ และจะต้องกระทำเป็นประจำทุกปี หรือทุกสามปี หรือทุกห้าปี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปฏิบัติของโนราแต่ละสาย และโนราโรงครูเล็กใช้เวลา 1 วัน 1 คืน โดยปกติจะนิยมเริ่มในตอนเย็นวันพุธ แล้วไปสิ้นสุดในวันพฤหัสบดี (กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม, 2559)

ประพนธ์ เรืองณรงค์ (2550) กล่าวถึงโนราโรงครูว่า เดือนหกทุกปี โนราประกอบพิธีไหว้ครูหรือไหว้ครุหมอโนรา เรียกว่า “โนราโรงครู” หรือ โนราลงครุ คือครุหมอโนราเข้าทรง โนราทุกคนต้องรำรำต่อหน้าเครื่องสังเวทบูชาครุ ถ้ารำไม่ดีครุให้โทษ เจ็บไข้ได้ป่วย ถ้ารำดีครุจะให้คุณ อยู่เย็นเป็นสุข และมีความเชื่อว่าตระกูลใดพ่อแม่ปู่ย่าตายายเป็นโนรามาร

ก่อน ลูกหลานตระกูลนั้นจะต้องเป็นโนราสืบต่อไปอย่างน้อยเพียง 1 คน ในหมู่พี่น้อง ถ้าไม่มีผู้ใดสืบโนราต่อลูกหลานจะมีอันเป็นไป นอกจากไหว้ครูแล้วยังมีพิธีครอบครูเป็นโนราใหญ่ ซึ่งเรียกว่า ครอบเทริด มีพิธีแก้บนหรือแก้เหมมรย มีพิธีตัดจุกลูกหลานโนรา รวมทั้งพิธีเหยียบเสนา โดยเชื่อกันว่าผีเจ้าเสนามาทำเครื่องหมายไว้ที่ผิวหนังของผู้ที่จะสืบโนราต่อไป

พื้นที่ในการประกอบพิธีกรรม

สำหรับพื้นที่ในการประกอบพิธีกรรมนั้นชาวบ้านท้องถิ่นจะเรียกว่า “โรงโนรา” โดยโรงโนราสำหรับพิธีกรรมไหว้ครูมีการปลูกสร้างอย่างง่าย ๆ มีเพียงหลังคา ไม่ยกพื้น ไม่มีฉากกั้น ใช้ไม้ไผ่ทำพนังกั้นทั้ง 4 ด้าน มีเสื่อปูพื้น ลูกคู่รับเรียกว่า "ขานแอ" จากนั้นนายโรงโนราเป็นผู้นำไหว้ครู กาดครู โดยอัญเชิญวิญญาณครูที่ล่วงลับไปแล้วมาในพิธี ในพิธีมีเครื่องเบ็กรองประกอบด้วย หมาก พลุ รูป เทียน ข้าวสาร เงิน เรียกเงินนี้ว่า “เงินกาดครู” นอกจากครูที่ล่วงลับไปแล้วหรือเรียกว่าตายายโนรา ยังมีครูต้นที่ให้กำเนิดโนราได้แก่ นางศรีมาลาหรือศรีคงคา และอจิตกุมารหรือเทพสิงขร การรำเบ็กรองมักเป็นเด็กแต่งชุดโนรา 1-2 คน เริ่มด้วยการกราบครู หรือนบครู เสร็จแล้วจึงรำหน้าครูด้วยการรำ 12 ท่า คี้นแรกอาจรำไม่ครบทั้งหมด แต่คี้นหลังต้องรำให้ครบสมบูรณ์ พร้อมกับมีพิธีครอบเทริดเป็นโนราใหญ่ โดยเล่นท่าบ่ให้ครบ 12 เรื่อง ได้แก่ 1. พระสุธน-มโนห์รา 2. พระรถเมรี 3. ลักขณวงศ์ 4. โคบุตร 5. สังข์ทอง 6. ดาราวงศ์ 7. พระอภัยมณี 8. จันทโครพ 9. ลินนุราช 10. สังข์ศิลป์ชัย 11. ยอพระกลี 12. ไกรทอง (ประพนธ์ เรื่องณรงค์, 2550)

ขั้นตอนและพิธีกรรมโนราโรงครู

ศาสตร์แห่งครูหมอโนรา (2556) การแสดงโนราโรงครูมีขั้นตอนการประกอบพิธีกรรมและการแสดงใช้เวลา 3 วัน 2 คี้นกำหนดวันแรกคือวันพุธ วันพฤหัสบดีและวันศุกร์ในแต่ละวันจะมีจุดมุ่งหมาย ความสำคัญและประโยชน์คุณค่าของพิธีกรรมการแสดงต่อไปนี้

พิธีกรรมวันพุธ

เป็นวันแรกของพิธีกรรม เริ่มจากเจ้าภาพจะต้องให้หมอไหว้พระภูมิเจ้าที่ตอนเช้า ณ บริเวณบ้านหรือโรงโนราเพื่อเป็นสิริมงคล เมื่อถึงเวลาตอนเย็นคณะโนราได้เดินทางมาถึงบ้านเจ้าภาพจะต้องนำขันหมากไปรับโนราเป็นการให้เกียรติและแสดงความเคารพแก่คณะโนราโดยนายโรงจะทำพิธีทักโรง (บอกกล่าวเจ้าที่เจ้าทาง) และเข้าโรงโนราเป็นคนแรกหลังจากนั้นคณะโนราเจ้าเข้ามาในโรงพร้อมอุปกรณ์ต่าง ๆ ช่วงระยะเวลาดังกล่าวเป็นเวลาโพล้เพล้ หรือเวลาที่หนักกำลังชุมรังเมื่อวางอุปกรณ์เรียบร้อยแล้วโนราจะนำเครื่องดนตรีมาวางกลางโรงเรียกว่าตั้งเครื่องบรรเลงจิงหะโดยทั่วไปสั้น ๆ ไม่เกินห้านาทีเพื่อตรวจสอบความเรียบร้อยของเครื่องดนตรีเป็นการเสร็จพิธีการตั้งเครื่อง หลังจากนั้นจะเป็นการประกอบพิธี ดังต่อไปนี้

1. เบิกโรง เพื่อขอสถานที่ตั้งโรงโนราและเปิดโรงพิธีให้ครุหมอเข้าสู่โรงพิธี
2. ลงโรง เพื่อประกาศให้ทราบว่ามี การแสดงโนรา
3. กาดครุ เป็นการร้องกลอนเพื่อสรรเสริญครุ
4. ชุมนุมครุเหวดา เป็นการร้องเชิญวิญญาณครุและเหวดาให้เข้ามา
5. กราบครุ เป็นการกราบครุขออิชฐานขออำนาจครุหมอดลบันดาลให้เจริญรุ่งเรืองมีลาภผลห่างพ้นภัยอันตราย
6. เช่นครุหมอ การจุดธูปเทียนและประพรมเกล้าไปที่เครื่องบูชา
7. รำถวายครุ โดยโนราใหญ่จับบทตั้งเมืองเพื่อระลึกถึงเมืองของพระยาสายฟ้าพาดคือโรงโนรา
8. รำเล่นสนุก เป็นการรำโนราเพื่อความสนุกสนานจะรำแบบโบราณหรือรำแบบสมัยนิยมก็ได้

พิธีกรรมวันพฤหัสบดี

ถือว่าเป็นวันพิธีใหญ่จะมีขนบนิยม 2 แบบคือ

1. รำเพื่อแก้บนและแก้เหมรย
2. รำเพื่อประกอบพิธีกรรมเบ็ดเตล็ดต่าง ๆ เช่น ครอบครุ สอดไหมรย

จากพิธีกรรมในวันนี้จะมีองค์ประกอบหลัก 3 ส่วน

1. พิธีกรรมขอความเป็นศิริมงคลแก่โนรา เป็นพิธีตอนต้นซึ่งมีการกาดครุ ชุมนุมครุ ไหว้สัสดี จับบทแสงทอง หลังจากนั้นจะเตรียมตัวประกอบพิธีเบ็ดเตล็ดต่าง ๆ เช่น ครอบครุโนรา สอดเครื่อง สอดไหมรย
2. พิธีกรรมการรำถวายครุหมอเป็นพิธีการซึ่งมีวิธีการแต่งพอก เพื่อรำในกระบวนการหลักของโนรา โนราโรงครุรำให้ครบสิบสองบทตั้งแต่บทคุณครุ บทครูสอน บทสอนรำ บทปฐม บทลูกอ่อน บทฝนตกข้างเหนือ บทฟ้าลั่น บทกาน้ำ บทใจชาย บทโสกัง บทระไวระเวก บทพलयาม รำทำครุสิบสองทำถวายศาล และแสดงเรื่องสิบสองเรื่อง หลังจากรำเสร็จแล้วจะมีพิธีการรักษาโรค
3. พิธีการเชิญครุหมอมาเข้าทรง และรับเครื่องสังเวย จะเริ่มทำพิธีตอนกลางคืน เริ่มตั้งแต่ลงโรง กาดครุ เชิญครุ ชุมนุมเหวดา เชิญครุหมอตายายมาประทับทรง และพบปะเจ้าภาพ ลูกหลาน และแก้บนต่าง ๆ หลังจากแก้บนหมดทุกคนแล้วเชิญครุหมอกลับ

พิธีกรรมวันศุกร์

เป็นวันที่สามหรือเป็นวันส่งครูในวันนี้จะมีพิธีกรรม 3 อย่างคือ พิธีชาครุหม่อ พิธีส่งครู และพิธีตัด เหมราย ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. พิธีชาครุหม่อเป็นพิธีที่เจ้าภาพและลูกหลานรวบรวมเงินทำบุญอุทิศส่วนกุศลไปให้ตายายโนราโดยโนราใหญ่เป็นผู้ร้องกลอนชา (บูชา) และขอพรจากครุหม่อตายายโนรามาร่วมคุ้มครองให้โชคลาภ
2. พิธีส่งครู ส่งเทวดา เป็นการร้องส่งครุหม่อตายายโนราและเทวดาทั้งหมดที่เชิญมาสู่พิธีให้กลับที่ของตน
3. พิธีตัดเหมราย เป็นพิธีที่แสดงว่าสัญญาและพันธะที่เจ้าภาพได้บนบานไว้กับครุหม่อโนราได้ขาดกันแล้วเพราะได้แก้บนให้แล้วในพิธีจึงทำเอาเคล็ด โดยโนราใหญ่ใช้พระขรรค์ตัดสิ่งต่าง ๆ ในโรงโนราเช่น เชือกมัดข้อโรง บายศรีห้องโรง จากบนศาลสามตပ် เชือกผูกผ้าเพดาน ห่อเหมรายที่วางบนศาลพร้อมว่าคาถากำกับหลังจากนั้นมาพลิกเสื่อกลางโรงให้หายขึ้นเป็นการเลิกหรือลาโรง

จากพิธีกรรมดังกล่าวสื่อให้เห็นจารีตประเพณีที่เหมาะสมและถูกต้องตามกาลเทศะซึ่งครุโนราได้วางเป็นแบบแผนที่ดีเอาไว้ให้ปฏิบัติต่อกันมาพิธีกรรมต่าง ๆ จะเริ่มต้นดังนี้พิธีเริ่มตอนสาย ๆ ของเช้าวันศุกร์ เริ่มลงโรงกาตครุ ชุมนุมครุ ชุมนุมเทวดา โนราทั้งหมดรำถวายครุรำสิบสองบทและเล่นสิบสองเรื่องแบบสั้น ๆ หลังจากนั้นร้องบทชาครุหม่อ บทส่งครูส่งเทวดา ตัดเหมราย และลาโรง ถ้าหากบางแห่งเจ้าภาพบนไว้ว่ามีคลังหงส์แหง จะต้องรำบทคลังหงส์และบทแหงเข้าหรือแหงจะเข้าก่อนแล้วจึงตัดเหมรายและลาโรงซึ่งพิธีกรรมต่าง ๆ เหล่านี้เริ่มตั้งแต่ตอนสายไล่สิ้นสุดไม่เกินบ่ายสามโมง

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการสืบทอดครุหม่อโนราและโนราโรงครู

การถ่ายทอดพิธีกรรมเป็นการถ่ายทอดความเชื่อ ระบบความคิด ค่านิยมที่มีสืบทอดมาจากคนรุ่นหนึ่งมาสู่อีกคนหนึ่ง ซึ่งรูปแบบการจัดการถ่ายทอดความเชื่อมีทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยเฉพาะในครัวเรือน สมาชิกในครอบครัวจะได้รับการถ่ายทอดความเชื่อผ่านต่อกันมาจากพ่อแม่ เช่น การอบรม การสอน การเล่าให้ฟัง การปฏิบัติเป็นแบบอย่าง การถ่ายทอดความเชื่อภายในชุมชน ผ่านการสังสรรค์มาเป็นระยะเวลายาวนาน และต่อเนื่องในรูปแบบการประกอบพิธีกรรมตามความเชื่อในช่วงระยะเวลา การยอมรับและปฏิบัติตามของคนรุ่นใหม่ (เสริมศักดิ์ ชุนพล, 2557)

เรือนแก้ว ภัทรานุประวัติ (2554) ให้คำนิยามสืบทอดพิธีกรรมในกระบวนการทางสังคม (Socialization) ว่าหมายถึง การถ่ายทอดวัฒนธรรมจากคนรุ่นพ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย ที่สืบทอดให้คนรุ่นหลังด้วยการส่งความคิด ความเชื่อ รูปแบบการกระทำ ที่นำไปสู่พิธีกรรม อาจมีความหมายเดียวกับการปลูกฝังทางวัฒนธรรม ที่หมายถึงการถ่ายทอดพฤติกรรมของคนรุ่นเก่า ให้เกิดขึ้นในคนรุ่นใหม่ที่เกิดขึ้นมาในสังคมหนึ่ง ๆ โดยมีการสืบทอด 2 ลักษณะ คือ

1. การสืบทอดทางตรง (Direct Socialization) มีเจตนาให้บุคคลได้รับรู้ในรูปแบบ การพูดคุย บอกเล่า อบรม สั่งสอน จากพ่อแม่ผู้ลูก ปู่ย่า ตายายผู้ลูกหลานโดยตรง รูปแบบนี้จะปรากฏในครอบครัว โรงเรียนและวัดเป็นสำคัญ

2. การสืบทอดทางอ้อม (Indirect Socialization) เป็นการสืบทอดที่มีได้เจตนาจะก่อให้เกิดพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง แก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งโดยตรง เช่น การแสดงความคิดเห็น ทศนคติ การพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการ แต่ความคิด ความเชื่อ ค่านิยม อุดมการณ์ตลอดจน พฤติกรรมหรือจากการค่อย ๆ ซึมซับลักษณะหรือบุคลิกภาพบางอย่างโดยที่ตนเองไม่รู้ตัวจนเกิด เป็นสำนึกหรือจิตสำนึกความรับผิดชอบบางอย่าง

รูปแบบการสืบทอดครอบครัวและโนราโรงครู

เสริมศักดิ์ ขุนพล (2557) ได้ทำการศึกษาการสืบทอดและอนุรักษ์พิธีกรรมโนราโรงครูคณะเทพชัย โสภณศิลป์ และ คณะจำเริญ ศ.พนมศิลป์ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ได้ค้นรูปแบบการสืบทอดดังนี้

1. การสืบทอดในระบบเครือญาติโนรา เกิดจากเหตุที่นายโรงต้นสายของตระกูลที่มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับ พิธีกรรมโนราโรงครู ไม่ต้องการให้ภูมิปัญญาเหล่านี้สูญหาย จึงได้ฝึกหัดลูกหลานให้ประกอบพิธีกรรมโนราในลักษณะปลูกฝัง ให้คลุกคลีไปกับการใช้ชีวิตในโรงโนรามาดั้งแต่วัยเยาว์ เมื่อโตพอที่จะสามารถรำโนราได้ก็อาจจะให้ช่วยรำและประกอบพิธีเล็ก ๆ น้อย ๆ ไปจนกว่าจะถึงวัยที่สามารถครอบเห็ดตัดจุกได้ จึงจะสอนเรื่องพิธีกรรมให้จนเกิดความชำนาญ หลังจากนั้นจึงให้ แยกออกไปตั้งคณะเป็นของตนเองต่อไป

2. การสืบทอดจากครูสู่ศิษย์เป็นการถ่ายทอดชุดความรู้เกี่ยวกับพิธีกรรมโรงครู ทั้งในเชิงรูปธรรมและนามธรรมจาก ครูโนราไปยังโนรารุ่นใหม่ที่มายกชันฝากตัวเป็นศิษย์ บางครั้งไม่ได้มีความเกี่ยวข้องกันทางสายเลือด แต่เกิดจากผู้รำโนรา มีความชอบและสนใจอยากเรียนรู้จากครูคนใดก็จะเข้ามาฝากตัวของเป็นศิษย์และขอเรียนรู้พิธีกรรมจากอาจารย์คนนั้น การ ถ่ายทอดในลักษณะนี้ต้องจะเป็นเรียนรู้ในระดับบุคคลของตัวโนราเอง โนราจะมีความชำนาญแค่ไหนขึ้นอยู่กับความสามารถ และการเรียนของตัวโนราเอง การสอนจะเป็นรูปธรรม ขึ้นตอนที่ค่อนข้างชัดเจน พร้อมทั้งผู้สอนพยายามสอนเรื่องนามธรรมที่ แฝงไปกับพิธีกรรมให้ผู้เรียนได้ทราบด้วย

สามารถสรุปได้ว่าการสืบทอดครอบครัวและโนราโรงครู สามารถถ่ายทอดได้ 2 รูปแบบ คือการสืบทอดในระบบ เครือญาติโนราและการสืบทอดจากครูสู่ศิษย์เป็นการถ่ายทอดชุดความรู้เกี่ยวกับพิธีกรรมโรงครู ทั้งในเชิงรูปธรรมและ นามธรรมจากครูโนราไปยังโนรารุ่นใหม่ที่มายกชันฝากตัวเป็นศิษย์

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อุทัย เอกสะพัง ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ และพนม วรรณจันทร์ (2551) ได้ศึกษาเรื่องภูมิปัญญาจากนายโรงโนราที่ส่งผล ต่อวัฒนธรรมท้องถิ่น ผลการศึกษาพบว่าด้านประวัติส่วนตัวของนายโรงโนราส่วนใหญ่พบว่านายโรงโนราเป็นผู้ชายนับถือ

ศาสนาพุทธ อยู่อาศัยในสังคมท้องถิ่นชนบท สืบทอดวิถีการแสดงโนราตามความเชื่อที่สืบทอดกันมาจากบรรพบุรุษโดยวิธีการ บวชเรียนและตัดจุกจึงจะเป็นนายโรงโนราโดยจะสืบเชื้อโนราไปจนถึงวันตาย ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นจากนายโรงโนราส่วนใหญ่ พบว่าเป็นที่พึ่งของชุมชนในสังคม เป็นผู้นำทำพิธีกรรมโนราโรงครู 12 บท แก้ปัญหาคลายทุกข์ใจสร้างความเพลิดเพลินแก่คน ในท้องถิ่นและสร้างความสามัคคีสัมพันธ์ทางเครือญาติของผู้รับการแสดง ด้านวิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นของนายโรง โนราและผลที่เกิดขึ้นจากภูมิปัญญาเหล่านี้พบว่าครูโนราได้รับเชิญจากชุมชน โรงเรียน สถาบันอุดมศึกษาให้เข้าไปสอนแต่ยังมี น้อย ถ้าต้องการให้วิถีโนรายังคงอยู่ ทางภาครัฐและเอกชนควรสนใจจัดตั้ง ศูนย์ประสานงาน การจัดสัมมนาฟื้นฟูกิจกรรม วรรณกรรมโนรา และเปิดโอกาสให้นายโรงโนราได้เข้าไปสอนในทุก ๆ ที่

ศิริภัสร์ ศรีแก้ว และอุทิศ สังขรัตน์ (2556) ได้ศึกษาเรื่องโนราโรงครูวัดท่าแค: การสืบสานท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์ ผลการศึกษาพบว่า การสืบสานพิธีกรรมโนราโรงครูวัดท่าแคในอดีตมีรูปแบบและขั้นตอนที่เรียบง่ายตามธรรมเนียมของ พิธีกรรมที่มีการจัดพิธีกรรมโนราโรงครูวัดท่าแคขึ้นเป็นครั้งแรก ปัจจุบันในยุคกระแสโลกาภิวัตน์เข้ามาในชุมชนวัดท่าแค การ สืบสานพิธีกรรมโนราโรงครูวัดท่าแคได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ สร้างจิตสำนึก รักวัฒนธรรมชุมชน การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคณะโนรา คนในชุมชนและหน่วยงานภาครัฐ การสร้างความน่าสนใจ เช่น การใช้สื่ออินเทอร์เน็ต ทีวี เป็นต้น รวมทั้ง ประชาสัมพันธ์พิธีกรรมโนราโรงครูวัดท่าแคให้เป็นที่รู้จักของคนภายนอก การปรับเปลี่ยน เพิ่มเติม การสืบสานพิธีกรรมโนรา โรงครูวัดท่าแคที่เกิดขึ้น มาจากการยอมรับของคนในชุมชน เพราะสิ่งที่เกิดขึ้นจากกระแสโลกาภิวัตน์ คนส่วนใหญ่กลับมองว่า เป็นสิ่งที่ทำให้วัฒนธรรมชุมชนถูกทำลายโดยการเข้ามาของและยอมรับวัฒนธรรมต่างชาติ แต่การสืบสานโนราโรงครูวัดท่าแค ในกระแสโลกาภิวัตน์กลับมองว่ามีข้อดี โดยการปรับเปลี่ยน เพิ่มเติม ย่อมส่งผลดีต่อพิธีกรรมโนราโรงครู ทำให้วัฒนธรรมชุมชนกลับมา รื้อฟื้นอีกครั้ง เพื่อการดำรงอยู่ของพิธีกรรมโนราโรงครูวัดท่าแค

เสริมศักดิ์ ขุนพล (2557) ได้ศึกษาเรื่องการสืบทอดและอนุรักษ์พิธีกรรมโนราโรงครูคณะเทพชัย โสภณศิลป์ และคณะ จำเริญ ศ.พนมศิลป์ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ผลการศึกษาพบว่าพิธีกรรมโนราโรงครูคณะเทพชัย โสภณศิลป์ และคณะ จำเริญ ศ.พนมศิลป์ เกิดจากการสร้างสรรค์ของโนราบรรพบุรุษต้นสายคณะในพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช พิธีกรรมบางอย่าง ที่ภายหลังเกิดจากการผสมผสานกับรูปแบบพิธีกรรมจากโนราผ่านการเรียนรู้ของนายโรงซึ่งทั้งสองคณะได้นำพิธีกรรมดังกล่าว เข้าสู่พื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดสงขลาเพื่อตอบสนองความมั่นคงทางด้านจิตใจ การใช้ชีวิต และการประกอบอาชีพของคน ลูกหลานโนรา และคนในพื้นที่ สำหรับกระบวนการการสืบทอดพิธีกรรมพบว่านายโรงโนราเป็นบุคคลสำคัญในการถ่ายทอด ความรู้ผ่านการร่ำรำ การท่องคาถาอาคม บทร้องและขั้นตอนของพิธีกรรมซึ่งได้รับทอดจากนายโรงอาวุโสตามสายโนราของ ตน ด้วยการปฏิบัติจริงในโรงพิธีและการจดบันทึกจากคำบอกเล่า ครอบครัวที่มีเชื้อสายโนราอาศัยความรู้เหล่านี้เพื่อสืบทอด ความเชื่อส่งต่อกันไปในครอบครัวจากรุ่นสู่รุ่น โดยมีคนทรงเป็นองค์ประกอบย่อยที่ช่วยต่อยอดความเชื่อให้เป็นรูปธรรมขึ้นและ ทำให้พิธีกรรมสมบูรณ์ สำหรับการอนุรักษ์พิธีกรรมโนราโรงครูคณะเทพชัย โสภณศิลป์ และคณะจำเริญ ศ.พนมศิลป์ ปัจจุบันนี้ ทั้งการบริหารของเก่าและการสร้างสรรค์ของใหม่ การเลือกของเดิมหรือดัดแปลงนั้นต้องเกิดจากการตัดสินใจและ ประสานงานร่วมกันระหว่างเจ้าภาพและนายโรง รวมทั้งความพึงพอใจของวิญญานบรรพบุรุษผ่านร่างทรง ทำให้พิธีกรรมนี้ ดำรงอยู่ได้อย่างมีเสถียรภาพ และก่อให้เกิดอรรถประโยชน์สูงสุดต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

งานวิจัยเรื่องการศึกษาความเชื่อ พิธีกรรม และรูปแบบการสืบทอดครุหมอโนราและโนราโรงครู ในตำบลปริก อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการและอุปกรณ์ที่ใช้ในการวิจัย

ประกอบด้วยประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการในการศึกษาครั้งนี้คือประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลปรัก อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราชที่เป็นผู้มีความเชื่อ เป็นผู้สืบทอด และเป็นผู้นำหลักในการประกอบพิธีกรรมเกี่ยวกับครุหมอโนราและโนราโรงครุ การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจะคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง ประกอบด้วยนายโรงโนรา ผู้รำโนรา รำทรง ประชาชนทั่วไปที่มีเชื้อสายโนรา ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญ มีทักษะในการถ่ายทอดเรื่องราวได้เป็นอย่างดี และจะเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีความสนใจในการให้ข้อมูล โดยจะทำการสัมภาษณ์ไปจนกว่าจะได้รับข้อมูลครบถ้วนตามที่ต้องการ

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือแบบบันทึกข้อมูลทั่วไป และแบบสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In- depth interview) ซึ่งสร้างจากแนวคิดต่าง ๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบบสัมภาษณ์ประกอบไปด้วย 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์ ประกอบด้วย ชื่อ-นามสกุล ที่อยู่ปัจจุบัน เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา

ตอนที่ 2 ความเชื่อเกี่ยวกับครุหมอโนราและโนราโรงครุ ประกอบด้วยหัวข้อเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา สาเหตุหรือปัจจัยหลักของการเกิดความเชื่อ ด้านของความเชื่อเกี่ยวกับครุหมอโนราและโนราโรงครุ

ตอนที่ 3 ลักษณะพิธีกรรมเกี่ยวกับครุหมอและโนราโรงครุ ประกอบด้วยหัวข้อเกี่ยวกับลักษณะของรูปแบบพิธีกรรมของครุหมอโนราและโนราโรงครุ องค์ประกอบของพิธีกรรมของครุหมอโนราและโนราโรงครุ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพิธีกรรมของครุหมอโนราและโนราโรงครุ

ตอนที่ 4 วิธีการสืบทอดความเชื่อและพิธีกรรมเกี่ยวกับครุหมอและโนราโรงครุ ประกอบด้วยหัวข้อวิธีการสืบทอดความเชื่อและพิธีกรรมเกี่ยวกับครุหมอและโนราโรงครุ ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากการสืบทอดความเชื่อและพิธีกรรมเกี่ยวกับครุหมอและโนราโรงครุ กลุ่มคนที่มีบทบาทและหน้าที่ในการสืบทอดความเชื่อเกี่ยวกับครุหมอและโนราโรงครุ

ก่อนนำแบบสัมภาษณ์ไปใช้ในการเก็บข้อมูล คณะผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์ดังกล่าวเสนอต่อคณะกรรมการการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมในการนำไปใช้ และเป็นการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่างตามหลักจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยมีวิธีการในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกตแบบมีส่วนร่วม โดยการเข้าไปสังเกตจากการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับครุหมอโนราและโนราโรงครู

2) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ด้วยแบบบันทึกข้อมูลทั่วไป และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In- depth interview) โดยจะทำการสัมภาษณ์จากผู้ที่มีความเชื่อ เป็นผู้สืบทอด และเป็นผู้นำหลักในการประกอบพิธีกรรม โดยจะทำการสัมภาษณ์จากกลุ่มตัวอย่างจนกว่าจะได้ข้อมูลครบตามที่ต้องการ

3) รวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสังเกตและการสัมภาษณ์นำมาจัดกลุ่มแบ่งประเภทข้อมูล เพื่อการวิเคราะห์ต่อไป

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการสร้างข้อมูลจากการศึกษาภาคสนาม (Fieldwork) และแบบสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In- depth interview) และการจำแนกชนิดของข้อมูล (Typological Analysis) ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์แบบสร้างข้อสรุปซึ่งใช้ในงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเขียนอธิบายเชิงพรรณนา (Descriptive Research) ซึ่งได้จากการสังเกต สัมภาษณ์และจดบันทึก

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เป็นการนำข้อมูลบรรยายมาวิเคราะห์โดยใช้แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องอ้างอิงมาจำแนก และในส่วนที่ไม่สามารถใช้แนวคิดหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้องอ้างอิงมาจำแนกได้ผู้วิจัยจะใช้ประสบการณ์ของผู้วิจัยในการจำแนกข้อมูลและจัดนำเสนอโดยเขียนอธิบายเชิงพรรณนา (Descriptive Research) ประกอบด้วยรูปภาพ

บทที่ 4

ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์

4.1 ผลการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาการศึกษาความเชื่อ พิธีกรรม และรูปแบบการสืบทอดครุหมอโนราและโนราโรงครู ใน ตำบลปริก อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยแบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็นลำดับดังต่อไปนี้

4.1.1 ความเชื่อเกี่ยวกับครุหมอโนราและโนราโรงครูในตำบลปริก อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช

4.1.2 ลักษณะพิธีกรรมครุหมอโนราและโนราโรงครูในตำบลปริก อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช

4.1.3 วิธีการสืบทอดความเชื่อและพิธีกรรมครุหมอโนราและโนราโรงครูในตำบลปริก อำเภอ ทุ่งใหญ่
จังหวัดนครศรีธรรมราช

4.1.1 ความเชื่อเกี่ยวกับครุหมอโนราและโนราโรงครู ในตำบลปริก อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช

จากการศึกษาความเชื่อเกี่ยวกับครุหมอโนราและโนราโรงครูในตำบลปริก อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการศึกษาพบว่าความเชื่อเกี่ยวกับครุหมอโนราและโนราโรงครูปรากฏ 2 ลักษณะ คือ

1) ความเชื่อโดยทั่วไป มี 3 ความเชื่อ ได้แก่

1.1) ความเชื่อเรื่องการสืบทอดเชื้อสายโนราคือ การเข้าสู่พิธีกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการเป็นโนรา ความเชื่อเรื่องการครอบเทริดหรือผูกผ้าใหญ่ คือ พิธีกรรมการเข้าสู่การเป็นโนราโดยสมบูรณ์ ประชาชนในพื้นที่จึงมีความเชื่อว่าผู้ที่จะเป็นโนราโนราใหญ่ นายโรงโนรา และทำพิธีโนราโรงครูได้นั้นจะต้องเป็นผู้ชายที่มีอายุ 21 ปี ไม่มีภรรยา ไม่มีบุตรแต่หากมีครอบครัวแล้ว ก็จะต้องทำพิธีเกิดใหม่ก่อนเข้าสู่พิธีครอบเทริดและจะต้องเคยรำโนรามาก่อนจึงจะเข้าร่วมทำพิธีครอบเทริดได้ พิธีกรรมนี้จะทำในช่วงที่มีการทำพิธีโนราโรงครู มักจะทำในช่วงกลางวันของวันพฤหัสบดีในเวลา 9 โมงเช้า เริ่มจากผู้เข้าร่วมพิธีแต่งชุดโนราเข้าสู่โรงโนรา ทำการไหว้ครุหมอโนรา รำร้องโนรา 12 บท หลังจากนั้นเข้าไปนั่งบนชั้นสาครหรือที่เรียกว่าชั้นนักษัตรซึ่งจะวางอยู่บริเวณตรงกลางของโรงโนรา ส่วนด้านบนชั้นสาครจะมีเทริดโนราปรากฏอยู่โดยได้ผูกโยงไว้กับสายสิญจน์สองด้าน ด้านหนึ่งมีผู้ปกครอง พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย ถือ ส่วนอีกด้านจะเป็นการสวดขยันโตจากพระภิกษุ 5 รูปถือสายสิญจน์ไว้เมื่อได้เวลาอันเหมาะสมสายสิญจน์ทั้งสองด้านจะถูกปล่อยลงมาพร้อมเทริดเพื่อสวมศีรษะและครอบตรงบริเวณศีรษะของผู้เข้าร่วมพิธี นายโรงโนราใหญ่ก็จะมอบพระขันธและหอกให้ จากนั้นผู้ที่สวมเทริดแล้วก็ลุกขึ้นยืนและรำรำบาทสรรเสริญครู ถือเป็น การเสร็จพิธีครอบเทริดผูกผ้าใหญ่

รูปที่ 1 การจัดเตรียมการเข้าสู่พิธีกรรมของโนราโรงครู

1.2) ความเชื่อเรื่องการผูกผ้าปล่อย คือ พิธีกรรมการตัดขาดจากการเป็นโนรา ประชาชนในพื้นที่วิจัยมีความเชื่อว่าผู้ที่ตัดขาดจากการเป็นโนราอาจเกิดจากสาเหตุหลายประการเช่น อายุมากเกินไป สุขภาพร่างกายไม่แข็งแรง หรือจากสาเหตุอื่น เมื่อไม่ต้องการจะเป็นโนราแล้วก็ต้องเข้าสู่พิธีกรรมตัดขาดจากการเป็นโนรา หากมิได้เข้าพิธีดังกล่าวอาจจะทำให้ถูกลงโทษจากครุหมอโนราหรือชีวิตพบกับเรื่องราวที่ไม่ดี พิธีกรรมนี้จะทำในช่วงที่มีการทำพิธีโนราโรงครู มักจะทำในช่วงกลางคืนของวันพฤหัสบดี โดยเริ่มจากผู้เข้าร่วมพิธีจัดเตรียมพานดอกไม้ ธูปเทียนและเงินจำนวน 12 บาท นำไปมอบให้แก่โนราใหญ่ และบอกกล่าวถึงสาเหตุของการเลิกรำโนรา จากนั้นโนราใหญ่ก็จะมอบเครื่องแต่งตัวชุดโนราให้ไปแต่งตัวแล้วออกมารำโนราเป็นครั้งสุดท้ายอย่างเต็มความสามารถ เมื่อรำเสร็จแล้วโนราใหญ่ก็จะสอบถามความต้องการอีกครั้งเพื่อให้ได้ตัดสินใจและเป็นการยืนยันถึงความต้องการ หากเป็นเช่นเดิมโนราใหญ่ก็จะบริการรถคาถาตัดขาดจากการเป็นโนราแล้วให้ผู้ร่วมพิธีออกไปนอกโรงโนรา หลังจากนั้นให้นำเครื่องแต่งตัวชุดโนราทั้งหมดส่งคืนให้โนราใหญ่โดยส่งมาทางข้างหลังของตัวเองและไม่ให้หันไปมองโรงโนราอีก พิธีกรรมก็เสร็จสิ้นลง

1.3) ความเชื่อเรื่องการรำสวดเครื่องสวดกำไล คือ พิธีกรรมการฝากตัวเป็นลูกศิษย์ของโนรา ประชาชนในพื้นที่วิจัยมีความเชื่อว่าผู้ที่จะเป็นโนราไม่ว่าจะมีเชื้อสายโนรายู่แล้วหรือไม่มี เคยรำโนรามาก่อนหรือไม่เคยรำจะต้องมีการฝากตัวเป็นศิษย์เพื่อได้รับการฝึกโนราจากครุหมอโนรา หรือโนราใหญ่ พิธีกรรมนี้จะทำในช่วงที่มีการทำพิธีโนราโรงครู ของวันพฤหัสบดี โดยเริ่มจากผู้ปกครองของผู้เข้าร่วมพิธีจัดเตรียมพานดอกไม้ ธูปเทียนและเงินจำนวน 12 บาท นำไปกราบครูโนราใหญ่ หลังจากนั้นโนราใหญ่จะสอบถามความสมัครใจจากผู้เข้าร่วมพิธีและผู้ปกครองเมื่อได้รับคำตอบยืนยันฝากตัวเป็นศิษย์แล้วโนราใหญ่ก็จะนำกำไลมาสวมที่ข้อมือให้ 3 วง แล้วจับมือของศิษย์ยกขึ้นทำท่าตั้งวงเพื่อเป็นเคล็ดในการรำโนรา ถือเป็นพิธีเสร็จพิธี

รูปที่ 2 การรำโหมโรงในพิธีกรรม

2) ความเชื่อเกี่ยวกับไสยศาสตร์ มี 3 ความเชื่อได้แก่

2.1) ความเชื่อเรื่องการรักษาอาการเจ็บป่วย คือ พิธีกรรมการรักษาความเจ็บป่วยที่เกิดขึ้นกับร่าง

ภายในลักษณะต่าง ๆ เช่น การเหยียบเสน ประชาชนในพื้นที่วิจัยเรียกเนืองอกที่นูนขึ้นมาจากระดับผิวหนังมีลักษณะเป็นแผ่นบาง ๆ ว่าเสน ซึ่งจะไม่มีอาการเจ็บปวดแต่หากไม่ได้รับการรักษาขึ้นเนื้องอกกล่าวก็จะมีขนาดใหญ่และนูนขึ้นตามการเจริญเติบโตของช่วงอายุ เสนมี 2 ลักษณะ ถ้าเนื้องอกขึ้นมาสีสีแดง เรียกว่า เสนทอง ถ้ามีสีดำเรียกว่า เสนดำ ตามความเชื่อของคนโดยทั่วไปเชื่อว่าผู้ใดที่มีเสนปรากฏอยู่เป็นสิ่งที่แสดงถึงเครื่องหมายของตายาคือบรรพบุรุษผู้ล่วงลับไปแล้วหรือครุหมอนโนราได้ทำสัญลักษณ์จับจองไว้เพื่อให้บุคคลดังกล่าวสืบทอดเชื้อสายโนรา และหากต้องการให้เสนหายไปจะต้องนำผู้ที่มีเสนไปเข้าพิธีกรรมเหยียบเสนโดยครุหมอนโนราเท่านั้น พิธีกรรมการเหยียบเสนผู้ปกครองของเด็กที่มีเสนจะต้องจัดเตรียมเครื่องประกอบนำมาให้โนราใหญ่ ได้แก่ ข้าว น้ำ มีดโกน หินลับมีด ดอกไม้ หมากพลู ฐูปเทียน รวงข้าว หญ้าคา หญ้าเซ็ดหมอน เงิน เหยียดู เครื่องเงิน เครื่องทอง และเงิน 32 บาท หลังจากนั้นโนราใหญ่จะนำทุกอย่างใส่ลงไปในขันพร้อมน้ำ แล้วจะทำพิธีจุดเทียนชุนชุนเวตดา ชุนชุนครุหมอนโนราลงอักขระขอมที่หัวแม่เท้าของโนราใหญ่ จากนั้นจะรำในท่าเขียนพราย หรือเรียกว่าท่าอย่างสามชุน ส่วนโนราอื่นก็จะรำประกอบโดยถือพระขรรค์ กริช หลังจากนั้นโนราใหญ่ก็จะใช้หัวแม่เท้าแตะลงไปบริเวณที่เป็นเสนเบาๆโดยจะหันหลังให้กับผู้ที่เป็นเสนและท่องคาถาในขณะเดียวกันโนราอื่นก็เอาพระขรรค์และกริชแตะบริเวณที่เป็นเสนพร้อมบริกรรมคาถาทำแบบเดียวกัน 3 ครั้งเสร็จแล้วเอาหินโกน หินลับมีดและของทุกอย่างที่อยู่ในขันไปแตะตัวผู้ที่เป็นเสน จากนั้นเสนก็จะจางลงและหายไปแต่หากยังไม่หายก็ต้องเข้าสู่พิธีกรรมจนครบ 3 ครั้ง แล้วเสนก็จะหาย

2.2) ความเชื่อเรื่องร่างทรง คือ พิธีกรรมที่ใช้ร่างทรงเพื่อติดต่อกันระหว่างคนทั่วไปกับบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว เรียกว่าร่างทรงซึ่งจะมี 2 ลักษณะ คือ ร่างทรงที่เป็นเชื้อสายของโนราและสมัครใจจะเป็นร่างทรงกับร่างทรงที่ไม่ได้เป็นเชื้อสายโนราแต่สมัครใจจะเป็นร่างทรง ประชาชนในพื้นที่วิจัยจะมีความเชื่อและศรัทธาในตัวของร่างทรงเพราะถือว่าเป็นผู้ที่มีความศักดิ์สิทธิ์สามารถช่วยเหลือให้พบกับความสุขความเจริญรุ่งเรืองหรือรักษาอาการเจ็บป่วยได้ เช่น เมื่อมีอาการเจ็บป่วยแล้วรักษาด้วยวิธีทางการแพทย์แผนปัจจุบันไม่หายก็จะพึ่งพาร่างทรงเพื่อสอบถามสาเหตุการเจ็บป่วยและวิธีการรักษาโดยมีความเชื่อว่าร่างทรงดังกล่าวมีวิชาสามารถรักษาผู้ป่วยด้วยคาถาอาคมให้อาการดีขึ้นและหายได้ในที่สุด พิธีกรรมการเข้าทรงหรือร่างทรงจะเริ่มต้นจากผู้ที่เป็นร่างทรงเข้ามายังบริเวณโรงโนรา ที่บ้านของผู้มาติดต่อหรือบ้านของคนทรง และแต่งตัวเพื่อรอรับการประทับร่างทรงจากครูหมอโนราหลังจากนั้นลูกหลานหรือผู้ที่ต้องการจะติดต่อกับร่างทรงนำเครื่องบูชาครูหมอโนราอันประกอบด้วยดอกไม้ ธูป เทียน หมากพลู อาหาร น้ำ เหล้าขาว โดยจัดวางลงบนผ้าสีขาวแล้วนำไปวางไว้สำหรับตั้งเครื่องรับครูหมอ อาจจะเป็นครู หรือหิ้ง เมื่อทุกอย่างพร้อม ผู้ที่มาติดต่อก็จุดเทียนและอธิษฐานถึงสาเหตุที่มาติดต่อเพื่ออันเชิญครูหมอโนรามาประทับร่างทรง เมื่อร่างทรงมีอาการตัวสั่นผู้ที่ทำหน้าที่สื่อสารก็จะถวายหมากพลู น้ำ เหล้าขาวแล้วก็สอบถามชื่อหรือองค์ร่างทรงที่มาประทับร่าง ต่อด้วยการพูดคุยสอบถามเรื่องราวต่าง ๆ หรือรักษาอาการเจ็บป่วยระหว่างผู้มาติดต่อกับร่างทรงจนหมดคำถาม หลังจากนั้นร่างทรงก็จะสะบัดตัวและจะกลายมาเป็นคนเดิม ถือเป็นเสร็จพิธี

รูปที่ 3 ร่างทรงที่กำลังมีการประทับร่างในพิธีแก๊บน

2.3) ความเชื่อเรื่องการแก้บน คือ พิธีกรรมที่จัดทำขึ้นเมื่อได้สิ่งอันพึงประสงค์จากครุหมอโนรา โดยทั่วไปแล้วจะเกิดขึ้นจากสองสาเหตุสำคัญ คือ เกิดจากการขอความช่วยเหลือจากครุหมอโนราและเมื่อสำเร็จจึงต้องแก้บน และอีกประการหนึ่งคือเกิดจากการถูกลงโทษจากครุหมอโนราอาจมาจากสาเหตุต่าง ๆ เช่น การไม่เคารพนับถือ การไม่เชื่อไหว้ตามธรรมเนียมปฏิบัติ หรืออาจเกิดจากการปฏิเสธไม่รับการสืบทอดเชื้อสายโนรา ประชาชนในพื้นที่วิจัยมีความเชื่อว่าหากต้องการสิ่งใดแล้วขอให้ครุหมอโนราช่วยเหลือหากสำเร็จจะต้องแก้บนหากไม่แก้บนจะทำให้เกิดเรื่องราวไม่ดีกับชีวิตได้ เช่น การขอให้ได้บรรจุในตำแหน่งงานที่มั่นคงหากสำเร็จจะจัดแสดงรำโนรา พิธีกรรมจะเริ่มต้นจากการกำหนดวันที่จะดำเนินการรำโนราเพื่อแก้บนจะใช้เวลา 1 วัน โดยจะนิยมแสดงวันอังคารหรือวันเสาร์ เมื่อถึงวันดังกล่าวก็จะมีการสร้างโรงโนรา เตรียมเครื่องบวงสรวง ประกอบด้วยของ 12 อย่าง หัวหมูต้ม ไก่บ้านต้ม หมาก พลุ ดอกไม้ข้าวตอก เหล้าขาว บุหรี่ รูป เทียน อาหารคาว อาหารหวาน มะพร้าวอ่อนนำไปวางไว้บนศาลาเล็ก ๆ ด้านบนโรงโนราทางทิศตะวันออกด้านซ้ายมือ ส่วนทางขวามือก็จะวาง “เทริด” “หน้าพราน” และเครื่องแต่งตัวโนราซึ่งจะแขวนไว้ เตรียมเครื่องเช่นไหว้ อันประกอบด้วย บายศรี ดอกไม้และรูป เทียน เมื่อครุหมอประทับร่างทรงแล้วก็จะเดินไปดูเครื่องบวงสรวงเครื่องเช่นไหว้ หลังจากนั้นก็จะเรียกคนที่บนบานให้เข้าไปในโรงโนราเพื่อทำพิธีตัดเหมรย (เหมรย คือพันธะสัญญาที่ได้เอ่ยขอจากโนรา) โดยครุหมอโนราจะเป็นคนนำกล่าวถึงสัญญาที่ผู้บนบานได้เคยพูดเอาไว้ว่าในขณะนี้ได้ทำตามสัญญาแล้วและถือว่าตัดขาดจากพันธะต่อกัน จากนั้นก็จะมีการแสดงรำโนราในท่ารำต่าง ๆ ให้คนทั่วไปได้รับชม ถือเป็นภาระเสร็จพิธีการแก้บน

รูปที่ 4 โรงเรือนที่ใช้ในการวางเครื่องเซนไหว

รูปที่ 5 เครื่องเซนไหวที่ใช้ในพีธีแก้บน

4.1.2 ลักษณะพิธีกรรมครุหมอและโนราโรงครู ในตำบลปริก อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช

จากการศึกษาพิธีกรรมครุหมอโนราและโนราโรงครูในตำบลปริก อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการศึกษาพบว่าพิธีกรรมครุหมอโนราและโนราโรงครูมีประเด็นสำคัญดังนี้

1) รูปแบบของพิธีกรรมจะปรากฏเป็น 2 ลักษณะ

1.1) โนราโรงครูใหญ่ คือ ลักษณะของการประกอบพิธีกรรมตามหลักปฏิบัติจะมีโนราบุญญา เพชรเรือนทอง ซึ่งเป็นเจ้าของคณะโนราหรือเรียกว่านายโรงและเป็นโนราใหญ่ (โนราที่ผ่านพิธีกรรมครอบเทริดโนรา) ช่วงเวลาที่นิยมทำพิธีกรรมโนราโรงครูใหญ่ คือเดือนสี่ เดือนหก เดือนเจ็ด เดือนเก้า เดือนสิบเอ็ด เดือนสิบสอง ยกเว้นเดือนอ้าย เดือนสาม เดือนห้า เดือนแปด และเดือนสิบตามปฏิทินแบบจันทรคติที่ห้ามทำพิธีกรรม และไม่จำกัดวันข้างขึ้นหรือข้างแรม พิธีกรรมโนราโรงครูใหญ่ใช้เวลา 3 วัน เริ่มในวันพุธช่วงเย็น นิยมจัดทำพิธีกรรมนี้ขึ้นในวันพฤหัสบดีเท่านั้น และสิ้นสุดลงในวันศุกร์

1.2) โนราโรงครูเล็ก คือลักษณะของการประกอบพิธีกรรม ตามหลักปฏิบัติจะมีโนราบุญญา เพชรเรือนทอง ซึ่งเจ้าของคณะโนราหรือเรียกว่า นายโรงและเป็นโนราใหญ่ (โนราที่ผ่านพิธีกรรมครอบเทริดโนรา) ช่วงเวลาที่นิยมทำพิธีกรรมโนราโรงครูเล็กคือเดือนสี่ เดือนหก เดือนเจ็ด เดือนเก้า เดือนสิบเอ็ด เดือนสิบสอง ยกเว้นเดือนอ้าย เดือนสาม เดือนห้า เดือนแปด และเดือนสิบตามปฏิทินแบบจันทรคติที่ห้ามทำพิธีกรรม และไม่จำกัดวันข้างขึ้น หรือ ข้างแรม พิธีกรรมโนราโรงครูเล็กใช้เวลา 1 วัน และเลือกใช้วันพฤหัสบดีเท่านั้น เพราะถือว่าเป็นวันฤกษ์งามยามดี

รูปที่ 6 ลักษณะโรงโนราโรงครูเล็ก

2) องค์ประกอบของพิธีกรรมมีส่วนประกอบดังนี้

2.1) คณะโนราและนายโรง คือ บุคคลที่สามารถประกอบพิธีกรรมโนราโรงครูได้อย่างเต็มรูปแบบในพื้นที่ตำบลปริก อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช มีนายโรงโนราโรงครูเพียงคณะเดียวมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับนับถือและได้รับความนิยมนอกจากบุคคลทั้งในและนอกเขตพื้นที่ ได้แก่ คณะโนราบุญญา เพชรเรือนทอง มีนายบุญญา เพชรเรือนทองเป็นนายโรง

รูปที่ 7 โนราบุญญา เพชรเรือน

ทอง

2.2) คนทรงหรือร่างทรง คือ ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางระหว่างบรรพบุรุษผู้ล่วงลับไปแล้วและเป็นโนรามาก่อน เรียกว่า ตา ยาย กับลูกหลานหรือบุคคลทั่วไปที่ยังคงมีชีวิตอยู่ในปัจจุบัน ทั้งนี้คนทรงหรือร่างทรงมักจะเป็นลูกหลานผู้มีเชื้อสายโนรา

และบุคคลทั่วไป

รูปที่ 8 คนทรงหรือร่างทรง

2.3) ระยะเวลาในการทำพิธี คือ ช่วงเวลาที่นิยมใช้ในการประกอบพิธีกรรมสำหรับโนราคณะบุญญา เพชรเรือนทอง ช่วงเวลาที่นิยมทำพิธีกรรมคือเดือนสี่ เดือนหก เดือนเจ็ด เดือนเก้า เดือนสิบเอ็ด เดือนสิบสอง ยกเว้นเดือนอ้าย เดือนสาม เดือนห้า เดือนแปด และเดือนสิบตามปฏิทินแบบจันทรคติที่ห้ามทำพิธีกรรม และไม่จำกัดวันข้างขึ้นหรือข้างแรม พิธีกรรมโนราโรงครูใหญ่ใช้เวลา 3 วัน เริ่มในวันพุธช่วงเย็น สิ้นสุดลงในวันศุกร์ ส่วนโนราโรงครูเล็กใช้เวลา 1 วัน คือ วันพฤหัสบดี

รูปที่ 9 โรงพิธีหรือโรงครูที่ทำด้วยไม้ไผ่

รูปที่ 10 โรงพิธีหรือโรงครูที่ทำด้วยเหล็ก

2.4) โรงพิธีหรือโรงครู คือ การก่อสร้างโรงเรือนชั่วคราวขึ้นเพื่อประกอบพิธีกรรมโนราโรงครู คณะโนราบุญญา เพชร เรือนทอง ใช้วัสดุที่ทำด้วยเหล็ก ไม้ไผ่ แผ่นจาก ขนาดกว้าง 4 เมตร ยาว 5 เมตร ประกอบด้วยเสา 6 เสา แบ่งออกเป็น 3 ตอน

รูปที่ 11 เทริด

รูปที่ 12 หน้านายพราน

2.5) อุปกรณ์ประกอบพิธี คือ สิ่งของที่มีความสำคัญและศักดิ์สิทธิ์ถือเป็นสัญลักษณ์ของคณะโนราบุญญา เพชร เรือนทอง มีความเชื่อว่าของเหล่านี้จะต้องนำมาใช้ทุกครั้งที่มีการประกอบพิธีกรรมหากขาดสิ่งหนึ่งสิ่งใดไปพิธีกรรมจะไม่สำเร็จ เช่น เทริด หน้ากานายพราน

รูปที่ 13 เครื่องเซ่นไหว้

2.6) เครื่องบูชาประกอบพิธี คือ สิ่งของที่ใช้เป็นเครื่องบูชาหรือเซ่นไหว้ครุหมอโนราคะโนราบุญญา เพชรเรือนทองจะประกอบไปด้วย อาหารคาว หวาน เครื่องดื่ม ผลไม้ ดอกไม้ รูปเทียน เงิน เช่นหัวหมูต้ม ไก่บ้านต้ม หมาก พลุ ดอกไม้ ข้าวตอก เหล้าขาว บุหรี่ รูป เทียน อาหารคาว อาหารหวาน มะพร้าวอ่อน

รูปที่ 14 คณะโนรากำลังเล่นเครื่องดนตรี

2.7) เครื่องดนตรีและลูกคู่ เครื่องดนตรีคือ อูปรกรณ์ที่ทำให้เกิดจังหวะหรือทำนอง เครื่องดนตรีของคณะโนรา บุญญา ประกอบด้วย กลอง (รำมะนา) ทับคู่ ปี่นอก ปี่ใน ฉิ่ง กรับ โหม่ง ลูกคู่ คือ บุคคลที่ทำหน้าที่เล่นดนตรีและร้องรับบท ร้องจากโนราขณะทำการแสดงมีจำนวน 5-6 คน

รูปที่ 15 โนราสวมเครื่องแต่งตัวทั้งหมด

2.8) เครื่องแต่งตัว คือ เสื้อผ้าและเครื่องประดับที่ใช้สวมใส่และตกแต่งชุดในการแสดง คณะโนราบุญญา เพชร เรือนทอง ยังคงยึดตามธรรมเนียมปฏิบัติโบราณโดยเครื่องแต่งกายประกอบด้วย เทริด(เครื่องประดับศีรษะของตัวนายโรง) เครื่องลูกปิด (การร้อยลูกปิดเป็นสีสันสวยงาม ใช้สำหรับสวมลำตัวก่อนบนแทนเสื้อ บ่า คอ พานนอกหรือสวมรอบหน้าอก) ปีกนกแอ่น (อุปกรณ์ที่ทำด้วยเครื่องเงินมีลักษณะคล้ายปีกนกนางแอ่นใช้สวมติดกับสังวาลที่อยู่รับเนื้อสะเอว ทับทรง หรือ ตาบ (อุปกรณ์ที่ทำด้วยเครื่องเงินลักษณะทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้าทำด้วยเงิน ใช้สวมไว้ที่ทรงอก ปีก หรือหางหงส์ (ทำด้วยเขาควายประดับตกแต่งร้อยด้วยลูกปิดใช้สำหรับสวมทับผ้าถุงตรงบริเวณสะเอว ผ้าถุง (ผ้ามีความยาวรูปทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้าใช้สำหรับนุ่งวิธีการสวมใส่คล้ายกับผ้าโจงกระเบน หน้าเพลลา หรือหน้าเพลลา (ผ้าสีขาวขุ่นลักษณะคล้ายกางเกงขายาวประมาณ เข้าใช้สำหรับสวมแล้วนุ่งผ้าทับ) หน้าผ้า (ทำด้วยผ้าแล้วร้อยด้วยลูกปิดสีสันสวยงามใช้สำหรับคาดห้อย) ผ้าห้อย (ผ้าที่มีความโปร่งเบาใช้สำหรับเหน็บไว้ตรงหน้าผ้า) กำไลต้นแขนหรือปลายแขน (อุปกรณ์ที่ทำด้วยด้วยโลหะใช้สำหรับสวมรัดต้นแขน โนรา) กำไล (อุปกรณ์ที่ทำด้วยทองเหลืองมีลักษณะเป็นห่วงกลมใช้สำหรับใส่ข้อมือข้อเท้า) เล็บ (อุปกรณ์ที่ทำด้วยทองเหลือง มีลักษณะเหมือนเล็บซึ่งอนบริเวณปลายประดับด้วยลูกปิดสวยงามใช้สำหรับสวมนิ้ว

รูปที่ 16 บุคคลทั่วไปที่มีารับชมการแสดงโนรา

2.9) ผู้เข้าร่วมประกอบพิธีในโรงครู คือ บุคคลที่มีส่วนร่วมในพิธีกรรมครุหมอโนรามิ 3 ส่วน ประกอบด้วย คณะโนราและนายโรง เจ้าภาพงาน (ผู้ประสงค์จะประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ) บุคคลทั่วไป

2.10) บทร้องประกอบทำรำ คือ ข้อความที่ถูกถ่ายทอดเรื่องราวต่าง ๆ ปรากฏเป็นบทกลอนใช้ขับร้องประกอบทำรำ คณะโนราบุญญา เพชรเรือนทอง จะมีบทร้อง เช่น บทครูสอน บทสอนรำ บทปฐม บทลูกอ่อน บทฝนตกข้างเหนือ บทฟ้า

บทครูสอน

๕ ครูเอ๋ยครูสอน สอนก่อนสอนที ครูสอนให้ผูกพัน
สอนทำให้ทรงกำหนัด สอนครอบไว้สอนน้อยหจ็บสร้อย
พวงมาลัย สอนทรงกำหนัด สอนใส่สายขี้ผึ้งวา สอนต้อง
(คำนี้ดีเจ็ดคำดีเจ็ดคำทำเจ้ารักดีบ่อยู่)
เอ็งช่วยตีคำได้ห้าพระพรา สอนต้องเอ็งทรงขวา ตีคำได้น้ำ
ตำลึงทอง ตันถ้ำพระนักสวนมือชกเอาแสงทอง หน้าไหน
ให้ได้เสมือหน่อง ตามทำนอง พระเทวตก / ๙ จบ
บทสอนรำ

๖ ครูเอ๋ยครูสอน สอนให้รำทั้งสิบสองท่า ปลอดภัย ลงมา
รำเป็นท่าต่างกัน แม้หลาย ส่นกขกให้เป็นเครื่องวันรำท่า
ต่าง กันท่าแมงมุมเข้าวกชกโย รำท่าหงส์ของล่องไปกลวง
สักกีหล่องมา ล่องมาล่องไปในฝั่งแม่ทัพพระคงคา |
ถัดนั้นเอวของรำท่าชกเข้ามสังงา รำท่ากันหมาไปส่งกั
ทงในลำดง | รำท่าจีนนอน ตามทำนอง พ่อขุนสัตรีทา
ปากอ้อมืออา พ่อขุนสัตรีทา แก้วไฉ่ มาภาเล่นลิ้นรำลิ้น

หลวงลูกเมืองเรานาไหม พ่อขุนสัตรีทาแก้วไฉ่ ครั้น
ได้มีขเราหากเมียไปเสียไม่ได้ ยกมือขึ้นรับดลิพ่อ
ตากกับแม่ชบ ครั้นให้แล้วลูกวิศา ๆ ๆ ๆ
บทสอนรำ

๗ สอนเอ๋ย สอนรำพระครูให้เจ้าเห็นรำรำพระครูให้รำรำพิชมม
ปลอดภัย ลงมาพระครูให้เจ้าเห็นรำรำพระครูให้รำรำพิชมม
วัดไฉ่ฝ่ายออกให้ยกเจ้าเห็นรำรำเห็นรำเห็นรำเห็นรำ
ชูมือขึ้นนอนท่าในวัยชกเข้าเจ้าเอ๋ย สัตรีเรึงก่อสิริเทพ
ดอกลีมี ปลอดภัย ลงมาได้พระครูให้เจ้าเห็นรำรำพระครูให้รำ
รำวิเศษเวียน ส่นกขกขกเข้าเจ้าเห็นรำเห็นรำเห็นรำเห็นรำ
เหมือนกบฏบพิศ ส่นกขกขกขกเข้าเจ้าเห็นรำเห็นรำเห็นรำเห็นรำ
รำท่ากรเขื่อนป่าตอ ตวันนั้นให้ลวบนช องค์พระพุทธรูป
ที่เจ้าพระพุทธรูปเจ้าเห็นรำรำ ตวันนั้นทรงคทาพระราม เจ้าเห็น

ล้น บทกาน้ำ บทใจชาย บทโสกัง บทระไวระแวก บทพรายงาม บทไหว้ครู

รูปที่ 17 ตัวอย่างบทร้องประกอบทำรำ

3. ลำดับขั้นตอนของพิธีกรรมจะปรากฏ 2 ลักษณะดังนี้

3.1) ลำดับขั้นตอนพิธีกรรมครุหมอและโนราโรงครูใหญ่ ใช้เวลาในการประกอบพิธีกรรม 3 วัน โดยเริ่มในวันพุธช่วงเย็น สิ้นสุดลงในวันศุกร์ ตามลำดับดังนี้

วันแรก (วันพุธเป็นวันที่จัดทำพิธีกรรมบอกกล่าวสิ่งศักดิ์สิทธิ์)

พิธีกรรมจะเริ่มจากโนราบุญญา เพชรเรือนทอง (นายโรงหรือครุหมอ) แจ้งให้เจ้าภาพพระภูมิเจ้าที่ในช่วงเวลา ตอนเช้า ณ บริเวณบ้านของเจ้าภาพหรือโรงโนรา เพื่อบอกกล่าวให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำสถานที่แห่งนั้นได้รับทราบและเพื่อสร้างความ เป็นศิริมงคล เมื่อถึงเวลาตอนเย็นทางนายโรงโนราเดินทางไปถึงบ้านเจ้าภาพงาน ทางคณะเจ้าภาพจะต้องจัดเตรียมพาน ขันหมาก (เป็นพานที่ใช้ใส่หมากพลู) ไปรับโนราเพื่อเป็นการให้เกียรติและแสดงความเคารพแก่คณะโนรา ต่อจากนั้นนายโรง จะทำพิธีทักโรง (การบอกกล่าวเจ้าที่เจ้าทาง) และเข้าสู่โรงโนราเป็นคนแรกและตามมาด้วยโนราคนอื่น ๆ นำเครื่องดนตรีวาง ตรงกลางโรงเรียกว่า “พิธีการตั้งเครื่อง” หลังจากนั้นก็จะเป็นการประกอบพิธี โดยเริ่มต้นจากเบิกโรง (เป็นการขอสถานที่ตั้ง โรงโนราและเปิดโรงพิธีให้ครุหมอเข้าโรงโนรา) ลงโรง (เป็นการประกาศให้ทราบว่ามีการแสดงโนรา) กาดครู (เป็นการร้องบท กลอนสรรเสริญครุหมอโนรา) ชุมขุนครุเทวดา (เป็นการกล่าวบทหรือเชิงเทวดาและวิญญานครุหมอโนราให้เข้ามาภายในโรง) กราบครู (เป็นการตั้งจิตอธิษฐานขอพรต่าง ๆ จากครุหมอโนรา) เช่นครุหมอ (เป็นการจตุรปูเทียนและเอาเหล้าไปประพรมที่ เครื่องบูชาที่จัดเตรียมไว้) รำถวายครู (เป็นการรำประกอบการร้องบทกลอนกล่าวถึงการตั้งเมืองพระยาสายฟ้าพาดมีความเชื่อ ว่าเปรียบเสมือนโรงโนรา) รำเล่นสนุก (เป็นการรำโนราในรูปแบบต่าง ๆ)

วันที่สอง (วันพฤหัสบดีเป็นวันที่จัดทำพิธีใหญ่ตามวัตถุประสงค์ของเจ้าภาพงานนิยมทำ 2 ลักษณะ คือ พิธีกรรมที่สืบ ทอดเชื้อสายโนรา และพิธีกรรมโดยทั่วไป เช่น การแก้บน รักษาอาการ)

พิธีกรรมจะเริ่มจากโนราบุญญา เพชรเรือนทอง (นายโรงหรือครุหมอ) ช่วงแรกจะทำพิธีขอความเป็น ศิริมงคลแก่ โนรา เริ่มต้นด้วยการกาดครู ชุมขุนครุและเทวดา กล่าวบทไหว้สัสดี จับบทแสงทอง หลังจากนั้นก็จะเข้าสู่พิธีกรรมต่าง ๆ เช่น พิธีกรรมครอบเทริดโนรา พิธีกรรมสอดเครื่องสอดก่าไล พิธีกรรมผูกผ้าปล่อย ช่วงที่สองจะเป็นพิธีกรรมรำถวายครูเป็นการ แสดงท่ารำประกอบบทหรือทั้งหมดมี 12 บท ประกอบด้วย บทคุณครู บทครูสอน บทสอนรำ บทปฐม บทลูกอ่อน บทฝนตก ข้างเหนือ บทฟ้าลั่น บทกาน้ำ บทใจชาย บทโสกั๋ง บทระไวระแวก บทพรายงาม ต่อด้วยรำท่าครูสิบสอง ท่าถวายศาล และ แสดงเรื่องสิบสองเรื่อง เมื่อรำเสร็จแล้วก็เริ่มต้นทำพิธีกรรม เช่น พิธีการแก้บน พิธีกรรมรักษาอาการเจ็บป่วย ช่วงสุดท้าย จะเป็นพิธีกรรมเชิญครุหมอเข้าร่างทรงและรับเครื่องสังเวจจะเริ่มทำพิธีตอนกลางคืน เริ่มตั้งแต่การลงโรง กาดครู ชุมขุนครุ และเทวดา เชิญครุหมอตายายมาประทับร่างทรง พบปะลูกหลานและแก้บนต่าง ๆ เสร็จแล้วเชิญครุหมอกลับ

วันที่สาม (วันศุกร์ เป็นวันที่ทำพิธีกรรมส่งครุหมอโนรา)

พิธีกรรมจะเริ่มจากโนราบุญญา เพชรเรือนทอง จะร้องกลอนบูชาและขอพรจากครุหมอนโนรา ตา ยาย บรรพบุรุษ เพื่อให้คุ้มครองและให้โชคลาภแก่ลูกหลานต่อจากนั้นเหล่าลูกหลานและบุคคลทั่วไปรวบรวมเงินเพื่อทำบุญอุทิศส่วนกุศล ลำดับต่อไปโนราใหญ่ก็จะร้องบทกลอนส่งครุหมอนโนราและเทวดากลับสู่ที่ของตน และในขั้นตอนสุดท้ายเรียกว่า พิธีตัดเหมรย (คือ คำสัญญาที่เจ้าภาพงานได้ผูกพันระไว้กับครุหมอนโนรา) โดยโนราบุญญา เพชรเรือนทองจะนำพระขรรค์ (อาวุธชนิดหนึ่ง) ตัดเชือกมัดโรง บายศรี เชือกผูกผ้าเพดาน ห่อเหมรย พร้อมบริกรรมคาถา หลังจากนั้นก็จะมาพลิกเสื่อค้ำกลางโรงให้หายขึ้น เป็นการเลิกและลาโรง

3.2) ลำดับขั้นตอนพิธีกรรมครุหมอนและโนราโรงครูเล็กใช้เวลาในการประกอบพิธีกรรม 1 วัน คือ วัน

พฤษภาคมนี้ ตามลำดับดังนี้

พิธีกรรมจะเริ่มจากวันพุธโดยโนราบุญญา เพชรเรือนทอง (นายโรงหรือครุหมอน) แจ้งให้เจ้าภาพพระภูมิเจ้าที่ในช่วงเวลาตอนเช้า ณ บริเวณบ้านของเจ้าภาพหรือโรงโนรา เพื่อบอกกล่าวให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำสถานที่แห่งนั้นได้รับทราบและเพื่อสร้างความเป็นสิริมงคล เมื่อถึงเวลาตอนเย็นทางนายโรงโนราเดินทางไปถึงบ้านเจ้าภาพงาน ทางคณะเจ้าภาพจะต้องจัดเตรียมพานขันหมาก (เป็นพานที่ใช้ใส่หมากพลู) ไปรับโนราเพื่อเป็นการให้เกียรติและแสดงความเคารพแก่คณะโนรา ต่อจากนั้นนายโรงจะทำพิธีทักโรง (การบอกกล่าวเจ้าที่เจ้าทาง) และเข้าสู่โรงโนราเป็นคนแรกและตามมาด้วยโนราคนอื่น ๆ นำเครื่องดนตรีวางตรงกลางโรงเรียกว่า “พิธีการตั้งเครื่อง” หลังจากนั้นก็จะเป็นการประกอบพิธี โดยเริ่มต้นจากเบิกโรง (เป็นการขอสถานที่ตั้งโรงโนราและเปิดโรงพิธีให้ครุหมอนเข้าโรงโนรา) ลงโรง (เป็นการประกาศให้ทราบว่ามีการแสดงโนรา) กาดครุ (เป็นการร้องบทกลอนสรรเสริญครุหมอนโนรา) ชุมขุนครุเทวดา (เป็นการกล่าวบวรวงเชิญเทวดาและวิญญาณครุหมอนโนราให้เข้ามาภายในโรง) กราบครุ (เป็นการตั้งจิตอธิษฐานขอพรต่าง ๆ จากครุหมอนโนรา) เช่นครุหมอน (เป็นการจุดธูปเทียนและเอาเหล้าไปประพรมที่เครื่องบูชาที่จัดเตรียมไว้) รำถวายครุ (เป็นการรำประกอบการร้องบทกลอนกล่าวถึงการตั้งเมืองพระยาสายฟ้าพาดมีความเชื่อว่าเปรียบเสมือนโรงโนรา) รำเล่นสนุก (เป็นการรำโนราในรูปแบบต่าง ๆ) ต่อด้วยพิธีกรรมแก้บน พิธีกรรมรักษาอาการเจ็บป่วย และจะเชิญครุหมอนเข้าร่างทรงและรับเครื่องสังเวศ เริ่มตั้งแต่การลงโรง กาดครุ ชุมขุนครุและเทวดา เชิญครุหมอนตายมาประทับร่างทรง พบปะลูกหลานและแก้บนต่าง ๆ พิธีกรรมจะเริ่มจากโนราบุญญา เพชรเรือนทองจะร้องกลอนบูชาและขอพรจากครุหมอนโนรา ตา ยาย บรรพบุรุษ เพื่อให้คุ้มครองและให้โชคลาภแก่ลูกหลานต่อจากนั้นเหล่าลูกหลานและบุคคลทั่วไปรวบรวมเงินเพื่อทำบุญอุทิศส่วนกุศล ลำดับต่อไปโนราใหญ่ก็จะร้องบทกลอนส่งครุหมอนโนราและเทวดากลับสู่ที่ของตน และในขั้นตอนสุดท้ายเรียกว่า พิธีตัดเหมรย (คือ คำสัญญาที่เจ้าภาพงานได้ผูกพันระไว้กับครุหมอนโนรา) โดยโนราบุญญา เพชรเรือนทองจะนำพระขรรค์ (อาวุธชนิดหนึ่ง) ตัดเชือกมัดโรงบายศรี เชือกผูกผ้าเพดาน ห่อเหมรย พร้อมบริกรรมคาถา หลังจากนั้นก็จะมาพลิกเสื่อค้ำกลางโรงให้หายขึ้น เป็นการเลิกและลาโรง

จากการศึกษาพิธีกรรมครุหมอโนราและโนราโรงครูในตำบลปริก อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราชพบว่า มี 6 พิธีกรรมและมีลักษณะดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 สรุปพิธีกรรมครอบเทริดหรือผูกผ้าใหญ่ คือ พิธีกรรมการเข้าสู่การเป็นโนราโดยสมบูรณ์

รูปแบบ	องค์ประกอบ	ลำดับ
โนราโรงครูใหญ่	<ol style="list-style-type: none"> 1. คณะโนราและนายโรง คือ บุคคลที่สามารถประกอบพิธีกรรมโนราโรงครูได้อย่างเต็มรูปแบบในพื้นที่ตำบลปริก อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราชมีคณะโนราเพียงคณะเดียวที่มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับนับถือและได้รับความนิยมนอกจากบุคคลทั้งในและนอกเขตพื้นที่ คือ คณะโนรา บุญญา เพชรเรือนทอง มี นายบุญญา เพชรเรือนทองเป็นนายโรง 2. คนทรงหรือร่างทรง คือ ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางระหว่างบรรพบุรุษผู้ล่วงลับไปแล้วและเป็นโนรามาก่อน เรียกว่า ตา ยาย กับลูกหลานหรือบุคคลทั่วไปที่ยังคงมีชีวิตอยู่ในปัจจุบัน ทั้งนี้คนทรงหรือร่างทรงมักจะเป็นลูกหลานผู้มีเชื้อสายโนรา และบุคคลทั่วไปที่ทางครุหมอโนราเป็นคนเลือก 3. ระยะเวลาในการทำพิธี คือ ช่วงเวลาที่นิยมใช้ในการประกอบพิธีกรรม 	<p>วันแรก (วันพุธเป็นวันที่จัดทำพิธีกรรมบอกกล่าว)</p> <p>พิธีกรรมจะเริ่มจากโนราบุญญา เพชรเรือนทอง พระภูมิเจ้าที่ในช่วงเวลาตอนเช้า ณ บริเวณบ้านปลักดีสิทธิ์ประจำสถานที่แห่งนั้นได้รับทราบตอนเย็นทางนายโรงโนราเดินทางไปถึงบ้านเจ้าพานขันหมาก (เป็นพานที่ใช้ใส่หมากพลู) ไปคารพแก่คณะโนรา ต่อจากนั้นนายโรงจะทำการเข้าสู่โรงโนราเป็นคนแรกและตามมาด้วยโนรา เรียกว่า พิธีการตั้งเครื่อง หลังจากนั้นก็จะเป็นการขอสถานที่ตั้งโรงโนราและเปิดโรงพิธีให้ครุ</p>

	<p>สำหรับโนราคณะบุญญา เพชรเรือนทอง จะนิยมใช้ช่วงเวลาเดือนสี่ เดือนหก เดือนเจ็ด เดือนเก้า เดือนสิบเอ็ด เดือนสิบสองยกเว้นเดือนอ้าย เดือนสาม เดือนห้า เดือนแปด และเดือนสิบตามปฏิทินแบบจันทรคติที่ห้ามทำพิธี และไม่จำกัดวันข้างขึ้น หรือ ข้างแรม พิธีกรรมโนราโรงครูใหญ่ใช้เวลา 3 วัน เริ่มในวัน พุธช่วงเย็น นิยมจัดทำพิธีกรรมนี้ขึ้นในวันพฤหัสบดีเท่านั้น และสิ้นสุดลงในวัน ศุกร์</p> <p>4. โรงพิธีหรือโรงครู คือ การก่อสร้างโรงเรือนชั่วคราวขึ้นเพื่อประกอบพิธีกรรม โนราโรงครูคณะโนรา บุญญา เพชรเรือนทอง ใช้วัสดุที่ทำด้วย เหล็ก ไม้ แผ่น จาก ขนาดกว้าง 4 เมตร ยาว 5 เมตร ประกอบด้วยเสา 6 เสา แบ่งออกเป็น 3 ตอน</p>	<p>ทราบว่ามี การแสดงโนรา) กาดครู (เป็นการรำ เทวดา (เป็นการกล่าวบทร้องเชิญเทวดาแล กราบครู (เป็นการตั้งจิตอธิษฐานขอพรต่าง ๆ เทียนและเอาเหล้าไปประพรมที่เครื่องบูชา ประกอบการร้องบทกลอนกล่าวถึงการตั้ง เปรียบเสมือนโรงโนรา) รำเล่นสนุก (เป็นการรำ วันที่สอง (วันพฤหัสบดีในเวลา 9 โมง) พิธีกรรมจะเริ่มจากโนราบุญญา เพชรเรือน ขอความเป็นศิริมงคลแก่โนรา เริ่มต้นด้วยกล สีสดี จับบทแสงทอง หลังจากนั้นก็จะเข้าสู่ พิธีกรรมรำถวายครูเป็นการแสดงทำรำประกอบ คุนครู บทครูสอน บทสอนรำ บทปฐม บทลูก บทใจชาย บทโสกั๋ง บทระไวระแวก บทพราย</p>
--	--	---

ตารางที่ 1 สรุปพิธีกรรมครอบเทริดหรือผูกผ้าใหญ่ คือ พิธีกรรมการเข้าสู่การเป็นโนราโดยสมบูรณ์ (ต่อ)

รูปแบบ	องค์ประกอบ	
โนราโรงครูใหญ่	<p>5. อุปกรณ์ประกอบพิธี คือ สิ่งของที่มีความสำคัญและศักดิ์สิทธิ์ถือเป็นสัญลักษณ์ของคณะโนรา บุญญา เพชรเรือนทอง มีความเชื่อว่าของเหล่านี้จะต้องนำมาใช้ทุกครั้งที่มีการประกอบพิธีกรรม หากขาดสิ่งหนึ่งสิ่งใดไปจะไม่สำเร็จ เช่น เทริด หน้ากากนายพราน เสื้อคอผ้า</p> <p>6. เครื่องบูชาประกอบพิธี คือ สิ่งของที่ใช้เป็นเครื่องบูชาหรือเซ่นไหว้ครูหมอโนราคณะโนราบุญญา เพชรเรือนทอง จะประกอบไปด้วย อาหารคาว หวาน เครื่องดื่ม ผลไม้ ดอกไม้ ธูปเทียน เงิน เช่น หัวหมูต้ม ไก่บ้านต้ม หมาก พลู ดอกไม้ข้าวตอก เหล้าขาว บุหรี่ ธูป เทียน อาหารคาว อาหารหวาน มะพร้าวอ่อน</p> <p>7. เครื่องดนตรีและลูกคู่ เครื่องดนตรีคือ อุปกรณ์ที่ทำให้เกิดจังหวะหรือทำนอง เครื่องดนตรีของ คณะโนราบุญญา ประกอบด้วย กลอง (รามะนา) ทับคู่ ปี่นอก ปี่ใน ฉิ่ง กรับ โหม่ง ลูกคู่ คือ บุคคล ที่ทำหน้าที่เล่นดนตรีและร้องรับบทร้องจากโนราขณะที่ทำการแสดงมีจำนวน 5-6 คน</p> <p>8. เครื่องแต่งตัว คือ เสื้อผ้าและเครื่องประดับที่ใช้สวมใส่และตกแต่งชุดในการแสดง คณะโนรา บุญญา เพชรเรือนทอง ยังคงยึดตามธรรมเนียมปฏิบัติโบราณโดยเครื่องแต่งกายประกอบด้วย เทริด (เครื่องประดับศีรษะของตัวนายโรง) เครื่องลูกปิด (การร้อยลูกปิดเป็นสีสันทสวยงาม ใช้สำหรับสวม ลำตัวท่อนบนแทนเสื้อ ป่า คอ พานนอกหรือสวมรอบหน้าอก) ปีกนกแอ่น (อุปกรณ์ที่ทำด้วย เครื่องเงินมีลักษณะคล้ายปีกนกนางแอ่นใช้สวมติดกับสังวาลที่อยู่รับเหนื่อสะเอว ทับทรวง หรือ ตาป (อุปกรณ์ที่ทำด้วยเครื่องเงินลักษณะทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้าทำด้วยเงิน ใช้สวมไว้ที่ทรวงอก ปีก หรือ หางหงส์ (ทำด้วยเขาคาวายประดับตกแต่งร้อยด้วยลูกปิดใช้สำหรับสวมทับผ้านุ่งตรงบริเวณสะเอว ผ้านุ่ง (ผ้ามีความยาวรูปทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้าใช้สำหรับนุ่งวิธีการสวมใส่คล้ายกับผ้าโจงกระเบน หน้า เพลา หรือ หน้าบเพลา (ผ้าสีขาวขุ่นลักษณะคล้ายกางเกงขา</p>	<p>และแสดงเรื่องสิบสองเรื่อง โนรา ทำการไหว้ครูหมอโนรา พิธีแต่งชุดโนราเข้าสู่โรง โนรา บท หลังจากนั้นเข้าไปนั่ง อยู่บริเวณตรงกลางของโรง โนรา ปรางก้อยโดยได้ผูกโยงไป พื่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย ถิ พระภิกษุ 5 รูปสือสายสิญ สองด้านจะถูกปล่อยลงม บริเวณศีรษะของผู้เข้าร่วม หอกให้ จากนั้นผู้ที่สวมเท ถือเป็นการเสร็จพิธีครอบ วันที่ สาม (วันศุกร์ เป็นวัน พิธีกรรมจะเริ่มจากโ และขอพรจากครูหมอโนรา โขคลากแก่ลูกหลานต่อจ เงินเพื่อทำบุญอุทิศส่วนกุ ครัวหมอโนราและเทวดากล กลางโรงให้หายขึ้น เป็นกา</p>

ตารางที่ 1 สรุปพิธีกรรมครอบเทริดหรือผูกผ้าใหญ่ คือ พิธีกรรมการเข้าสู่การเป็นโนราโดยสมบูรณ์ (ต่อ)

รูปแบบ	องค์ประกอบ	
โนราโรงครูใหญ่	<p>ยาวประมาณเข้าใช้สำหรับสวมแล้วนุ่งผ้าทับ) หน้าผ้า (ทำด้วยผ้าแล้วร้อยด้วยลูกปัดสีสนสวยงามใช้สำหรับคาดห้อย) ผ้าห้อย (ผ้าที่มีความโปร่งบางสีสดใช้สำหรับเหน็บไว้ตรงหน้าผ้า) กำไลต้นแขนหรือปลายแขน (อุปกรณ์ที่ทำด้วยด้วยโลหะใช้สำหรับสวมรัดต้นแขนโนรา) กำไล (อุปกรณ์ที่ทำด้วยทองเหลืองมีลักษณะเป็นห่วงกลมใช้สำหรับใส่ข้อมือข้อเท้า) เล็บ (อุปกรณ์ที่ทำด้วยทองเหลืองมีลักษณะเหมือนเล็บซึ่งอนบริเวณปลายประดับด้วยลูกปัดสวยงามใช้สำหรับสวมนิ้ว)</p> <p>9. ผู้เข้าร่วมประกอบพิธีในโรงครู คือ บุคคลที่มีส่วนร่วมในพิธีกรรมครุหมอโนรา มี 3 ส่วน ประกอบด้วย คณะโนราและนายโรง เจ้าภาพงาน โนราที่ประสงค์จะกระทำพิธีครอบเทริด (ผู้ประสงค์จะประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ) บุคคลทั่วไป</p> <p>10. บทร้องประกอบทำรำ คือ ข้อความที่ถูกถ่ายทอดเรื่องราวต่าง ๆ ปรากฏเป็นบทกลอนใช้ขับร้องประกอบทำรำคณะโนราบุญญา เพชรเรือนทอง จะมีบทร้อง เช่น บทครูสอน บทสอนรำ บทปฐมบทลูกอ่อน บทฝนตกข้างเหนือ บทฟ้าลั่น บทกาน้ำ บทใจชาย บทโสกั้ง บทระไวระแวก บทพรายงาม บทไหว้ครู</p>	

ตารางที่ 2 สรุปพิธีกรรมการผูกผ้าปล่อย คือ พิธีกรรมการตัดขาดจากการเป็นโนรา

รูปแบบ	องค์ประกอบ	
โนราโรง ครูใหญ่	<p>1. คณะโนราและนายโรง คือ บุคคลที่สามารถประกอบพิธีกรรมโนราโรงครูได้อย่างเต็มรูปแบบในพื้นที่ตำบลปริก อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราชมีครูหมอมือและโนราโรงครูเพียงคณะเดียวมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับนับถือและได้รับความนิยมนอกจากบุคคลทั้งในและนอกเขตพื้นที่ ได้แก่ คณะโนราบุญญาเพชรเรือนทอง มี นายบุญญา เพชรเรือนทอง เป็นนายโรง</p> <p>2. คนทรงหรือร่างทรง คือ ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางระหว่างบรรพบุรุษผู้ล่วงลับไปแล้วและเป็นโนรามาก่อน เรียกว่า ตา ยาย กับลูกหลานหรือบุคคลทั่วไปที่ยังคงมีชีวิตอยู่ในปัจจุบัน ทั้งนี้คนทรงหรือร่างทรงมักจะเป็นลูกหลานผู้มีเชื้อสายโนรา สำหรับคนทรงหรือร่างทรงของโนราคณะบุญญา เพชรเรือนทอง จะประกอบไปด้วย นายโรง คือ โนราบุญญา เพชรเรือนทอง และบุคคลทั่วไปที่ทางครูหมอนโนราเป็นคนเลือก</p> <p>3. ระยะเวลาในการทำพิธี คือ ช่วงเวลาที่นิยมใช้ในการประกอบพิธีกรรมสำหรับโนราคณะบุญญาเพชรเรือนทอง จะนิยมใช้ช่วงเวลาเดือนสี่ เดือนหก เดือนเจ็ด เดือนเก้า เดือนสิบเอ็ด เดือนสิบสอง ยกเว้นเดือนอ้าย เดือนสาม เดือนห้า เดือนแปด และเดือนสิบ ตามปฏิทินแบบจันทรคติ และไม่จำกัดวันข้างขึ้น หรือ ข้างแรม พิธีกรรมโนราโรงครูใหญ่ใช้เวลา 3 วัน เริ่มในวันพุธช่วงเย็น นิยมจัดทำพิธีกรรมนี้ขึ้นในวันพฤหัสบดีเท่านั้น และสิ้นสุดลงในวันศุกร์</p> <p>4. โรงพิธีหรือโรงครู คือ การก่อสร้างโรงเรือนชั่วคราวขึ้นเพื่อประกอบพิธีกรรมโนราโรงครู คณะโนราบุญญา เพชรเรือนทอง ใช้วัสดุที่ทำด้วย เหล็ก ไม้ แผ่นจาก ขนาดกว้าง 4 เมตร ยาว 5 เมตร ประกอบด้วยเสา 6 เสา แบ่งออกเป็น 3 ตอน</p> <p>5. อุปกรณ์ประกอบพิธี คือ สิ่งของที่มีความสำคัญและศักดิ์สิทธิ์ถือเป็นสัญลักษณ์ของคณะโนราบุญญา เพชรเรือนทอง มีความเชื่อว่าของเหล่านี้จะต้องนำมาใช้ทุกครั้งที่มีการประกอบพิธีกรรมหากขาดสิ่งหนึ่งสิ่งใดไปพิธีกรรมจะไม่สำเร็จ เช่น เทร็ด หน้ากากนายพราน เสื้อคล้า</p> <p>6. เครื่องบูชาประกอบพิธี คือ สิ่งของที่ใช้เป็นเครื่องบูชาหรือเช่นไหว้ครูหมอนโนราคณะโนราบุญญาเพชรเรือนทองจะประกอบไปด้วย อาหารคาว หวาน เครื่องดื่ม ผลไม้ ดอกไม้ รูปเทียน เงิน เช่นหัวหมู ต้ม ไก่บ้านต้ม หมาก พลุ ดอกไม้ข้าวตอก เหล้าขาว บุหรี่ รูป เทียน อาหารคาว อาหารหวาน มะพร้าวอ่อน</p>	<p>วันแรก (วันพุธเป็นวันที่จัดพิธีกรรมจะเริ่มจากหรือครูหมอ) แจ้งให้เจ้าภาพบริเวณบ้านของเจ้าภาพสิทธิ์ประจำสถานที่แห่งนั้นมงคล เมื่อถึงเวลาตอนเย็นเจ้าภาพงาน ทางคณะเจ้าภาพที่ใช้ใส่หมากพลุไปรับความเคารพแก่คณะโนราบอกกล่าวเจ้าที่เจ้าทาง และด้วยโนราคนอื่นๆนำเครื่องตั้งเครื่อง หลังจากนั้นก็เบิกโรง (เป็นการขอสถาปนาเข้าโรงโนรา) ลงโรง (เป็นโนรา) กาดครู (เป็นการรับชุนครูเทวดา (เป็นการขอหมอนโนราให้เข้ามาภายในขอพรต่างๆจากครูหมอนโนราและเอาเหล่าไปประพรม) (เป็นการรำประกอบกรรม) สายฟ้าพาดมีความเชื่อว่า (เป็นการรำโนราในรูปแบบวันที่สอง (วันพฤหัสบดี ในพิธีกรรมจะเริ่มจากหรือครูหมอ) ช่วงแรกจะ</p>

ตารางที่ 2 สรุปพิธีกรรมการผูกผ้าปล่อย คือ พิธีกรรมการตัดขาดจากการเป็นโนรา (ต่อ)

รูปแบบ	องค์ประกอบ	
โนราโรง ครูใหญ่	<p>7. เครื่องดนตรีและลูกคู่ เครื่องดนตรีคือ อุปกรณ์ที่ทำให้เกิดจังหวะหรือทำนอง เครื่องดนตรีของคณะโนราบุญญา ประกอบด้วย กลอง (รำมะนา) ทับคู่ ปี่นอก ปี่ใน ฉิ่ง กรับ โหม่ง ลูกคู่ คือ บุคคลที่ทำหน้าที่เล่นดนตรีและร้องรับพร้อมจากโนราขณะทำการแสดงมีจำนวน 5-6 คน</p> <p>8. เครื่องแต่งตัว คือ เสื้อผ้าและเครื่องประดับที่ใช้สวมใส่และตกแต่งชุดในการแสดง คณะโนรา บุญญาเพชรเรือนทอง ยังคงยึดตามธรรมเนียมปฏิบัติโบราณโดยเครื่องแต่งกายประกอบด้วย เทร็ด</p>	<p>เริ่มต้นด้วยการกาดครู ชุมบพแสดงทอง หลังจากนั้นทั้งสองจะเป็นพิธีกรรมรำถวายทั้งหมดมี 12 บท ประกอบบพปฐม บพลูกอ่อน บพ</p>

<p>(เครื่องประดับศีรษะของตัวนายโรง) เครื่องลูกปัด (การร้อยลูกปัดเป็นสีสันทสวยงาม ใช้สำหรับสวม ลำตัวท่อนบนแทนเสื้อ ป่า คอ พานนอกหรือสวมรอบหน้าอก) ปีกนกแอ่น (อุปกรณ์ที่ทำด้วย เครื่องเงินมีลักษณะคล้ายปีกนกนางแอ่นใช้สวมติดกับสังวาลที่อยู่รับเหนื่อสะเอว ทับทรง หรือตาบ (อุปกรณ์ที่ทำด้วยเครื่องเงินลักษณะทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้าทำด้วยเงิน ใช้สวมไว้ที่ทรงอก ปีก หรือ หาง หงส์ (ทำด้วยเขาคาวประดับตกแต่งร้อยด้วยลูกปัดใช้สำหรับสวมทับผ้าถุงตรงบริเวณสะเอว ผ้าถุง (ผ้ามีความยาวรูปทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้าใช้สำหรับนุ่งวิธีการสวมใส่คล้ายกับผ้าโจงกระเบน หน้าเพลา หรือ หน้าเพลา (ผ้าสีขาวขุ่นลักษณะคล้ายกางเกงขายาวประมาณเข้าใช้สำหรับสวมแล้วนุ่งผ้าทับ) หน้าผ้า (ทำด้วยผ้าแล้วร้อยด้วยลูกปัดสีสันทสวยงามใช้สำหรับคาดห้อย) ผ้าห้อย (ผ้าที่มีความโปร่งเบาสีสดใสใช้ สำหรับเหน็บไว้ตรงหน้าผ้า) กำไลต้นแขนหรือปลายแขน (อุปกรณ์ที่ทำด้วยด้วยโลหะใช้สำหรับสวมรัด ต้นแขนโนรา) กำไล (อุปกรณ์ที่ทำด้วยทองเหลืองมีลักษณะเป็นห่วงกลมใช้สำหรับใส่ข้อมือข้อเท้า) เล็บ (อุปกรณ์ที่ทำด้วยทองเหลืองมีลักษณะเหมือนเล็บซึ่งอนบริเวณปลายประดับด้วยลูกปัดสวยงามใช้ สำหรับสวมนิ้ว)</p> <p>9. ผู้เข้าร่วมประกอบพิธีในโรงครู คือ บุคคลที่มีส่วนร่วมในพิธีกรรมครุหมอนอรา มี 3 ส่วน ประกอบด้วย คณะโนราและนายโรง เจ้าภาพงาน โนราที่ประสงค์จะกระทำพิธีครอบเทริด(ผู้ประสงค์ จะประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ) บุคคลทั่วไป</p> <p>10. บทร้องประกอบทำรำ คือ ข้อความที่ถูกถ่ายทอดเรื่องราวต่างๆปรากฏเป็นบทกลอนใช้ขับร้อง ประกอบทำรำ คณะโนราบุญญา เพชรเรือนทอง จะมีบทร้อง เช่น บทครูสอน บทสอนรำ บทปลุมน บท ลูกอ่อน บทฝนตกข้างเหนือ บทฟ้าลั่น บทกาน้ำ บทใจชาย บทโสภักดิ์ บทพระไวยระแวก บทพรายงาม บทไหว้ครู</p>	<p>ใจชาย บทโสภักดิ์ บทพระไวยระแวก ส่อง ท่าถวายศาล และ ผู้เข้าร่วมพิธีจัดเตรียมพ บาท นำไปมอบให้แก่โนรา โนรา จากนั้นโนราใหญ่ก็จะ แล้วออกมารำโนราเป็นครั้ง เสร็จแล้วโนราใหญ่ก็จะ ตัดสินใจและเป็นการยืนยัน ใหญ่ก็จะบริกรรมคาถาต ออกไปนอกโรงโนราหลั ทั้งหมดส่งคืนให้โนราโห ไม่ให้หันไปมองโรงโนราอ <u>วันที่ สาม (วันศุกร์ เป็นวัน</u> พิธีกรรมจะเริ่มจากน ครุหมอนอรา ตา ยาย บร แก่ลูกหลาน จากนั้นลูกท ทำบุญอุทิศส่วนกุศล ลำดั หมอโนราและเทวดากลับ คล้ากลางโรงให้หายขึ้น เป็</p>
--	--

ตารางที่ 3 สรุปพิธีกรรมการรำสอดเครื่องสอดกำไล คือ พิธีกรรมการฝากตัวเป็นลูกศิษย์

รูปแบบ	องค์ประกอบ	
โนราโรงครูใหญ่	<p>1. คณะโนราและนายโรง คือ บุคคลที่สามารถประกอบพิธีกรรมโนราโรงครูได้อย่างเต็มรูปแบบในพื้นที่ ตำบลปริก อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราชมีครุหมอและโนราโรงครูเพียงคณะเดียวมีชื่อเสียง เป็นที่ยอมรับนับถือและได้รับความนิยมนจากบุคคลทั้งในและนอกเขตพื้นที่ ได้แก่ คณะโนราบุญญา เพชรเรือนทอง มีนายบุญญา เพชรเรือนทองเป็นนายโรง</p> <p>2. คนทรงหรือร่างทรง คือ ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางระหว่างบรรพบุรุษผู้ล่วงลับไปแล้วและเป็นโนรามาก่อน เรียกว่า ตา ยาย กับลูกหลานหรือบุคคลทั่วไปที่ยังคงมีชีวิตอยู่ในปัจจุบัน ทั้งนี้คนทรงหรือร่างทรง มักจะเป็นลูกหลานผู้มีเชื้อสายโนรา สำหรับคนทรงหรือร่างทรงของโนราคณะ บุญญา เพชรเรือนทอง จะประกอบไปด้วย นายโรง คือ โนราบุญญา เพชรเรือนทอง และบุคคลทั่วไปที่ทางครุหมอนอราเป็น คนเลือก</p> <p>3. ระยะเวลาในการทำพิธี คือ ช่วงเวลาที่นิยมใช้ในการประกอบพิธีกรรมสำหรับโนราคณะบุญญา เพชรเรือนทอง จะนิยมใช้ช่วงเวลาเดือนสี่ เดือนหก เดือนเจ็ด เดือนเก้า เดือนสิบเอ็ด เดือนสิบสอง ยกเว้นเดือนอ้าย เดือนสาม เดือนห้า เดือนแปด และเดือนสิบ ตามปฏิทินแบบจันทรคติ และไม่จำกัด วันข้างขึ้น หรือ ข้างแรม พิธีกรรมโนราโรงครูใหญ่ใช้เวลา 3 วัน เริ่มในวันพุธช่วงเย็น นิยมจัดทำ พิธีกรรมนี้ขึ้นในวันพฤหัสบดีเท่านั้น และสิ้นสุดลงในวันศุกร์</p> <p>4. โรงพิธีหรือโรงครู คือ การก่อสร้างโรงเรือนชั่วคราวขึ้นเพื่อประกอบพิธีกรรมโนราโรงครู คณะโนรา</p>	<p><u>วันแรก (วันพุธเป็นวันที่จัด</u> พิธีกรรมจะเริ่มจาก (หมอ) แจ้งให้เจ้าภาพพระ ของเจ้าภาพหรือโรงโนรา แห่งนั้นได้รับทราบและเพี ทางนายโรงโนราเดินทาง จะต้องจัดเตรียมพานขันหมาก เป็นการให้เกียรติและสแ โรงจะทำพิธีทักโรง(กา รบ คนแรกและตามมาด้วยโ เรียกว่า พิธีการตั้งเครื่อง เริ่มต้นจาก เบิกโรง (เป็น หมอเข้าโรงโนรา) ลงโรง โนรา) กาดครู (เป็นการร้อ เทวดา (เป็นการกล่าวบท</p>

	<p>บุญญา เพชรเรือนทอง ใช้วัสดุที่ทำด้วย เหล็ก ไม้ แผ่นจาก ขนาดกว้าง 4 เมตร ยาว 5 เมตร ประกอบด้วยเสา 6 เสา แบ่งออกเป็น 3 ตอน</p> <p>5. อุปกรณ์ประกอบพิธี คือ สิ่งของที่มีความสำคัญและศักดิ์สิทธิ์ถือเป็นสัญลักษณ์ของคณะโนรา บุญญา เพชรเรือนทอง มีความเชื่อว่าของเหล่านี้จะต้องนำมาใช้ทุกครั้งที่มีการประกอบพิธีกรรมหากขาดสิ่งหนึ่งสิ่งใดไปพิธีกรรมจะไม่สำเร็จ เช่น เทร็ด หน้ากากนายพราน เสื้อคล้า</p> <p>6. เครื่องบูชาประกอบพิธี คือ สิ่งของที่ใช้เป็นเครื่องบูชาหรือเช่นไหว้ครุหมอนโราคณะโนราบุญญา เพชรเรือนทองจะประกอบไปด้วย อาหารคาว หวาน เครื่องดื่ม ผลไม้ ดอกไม้ ธูปเทียน เงิน เช่น หัวหมู ต้ม ไก่บ้านต้ม หมาก พลุ ดอกไม้ข้าวตอก เหล้าขาว บุหรี่ ธูป เทียน อาหารคาว อาหารหวาน มะพร้าวอ่อน</p>	<p>เข้ามาภายในโรง) กราบค หมอนโรา) เช่นครุหมอ (เ เครื่องบูชาที่จัดเตรียมไว้) กลอนกล่าวถึงการตั้ง เปรียบเสมือนโรงโนรา) ร</p>
--	--	--

ตารางที่ 3 สรุปพิธีกรรมการรำสวดเครื่องสวดกำไล คือ พิธีกรรมการฝากตัวเป็นลูกศิษย์ (ต่อ)

รูปแบบ	องค์ประกอบ	
<p>โนราโรง ครุใหญ่</p>	<p>7. เครื่องดนตรีและลูกคู่ เครื่องดนตรีคือ อุปกรณ์ที่ทำให้เกิดจังหวะหรือทำนอง เครื่องดนตรีของคณะโนราบุญญา ประกอบด้วย กลอง(รามะนา) ทับคู่ ปี่นอก ปี่ใน ฉิ่ง กรับ โหม่ง ลูกคู่ คือ บุคคลที่ทำหน้าที่เล่นดนตรีและร้องรับหรือจากโนราขณะทำการแสดงมีจำนวน 5-6 คน</p> <p>8. เครื่องแต่งตัว คือ เสื้อผ้าและเครื่องประดับที่ใช้สวมใส่และตกแต่งชุดในการแสดง คณะโนรา บุญญา เพชรเรือนทอง ยังคงยึดตามธรรมเนียมปฏิบัติโบราณโดยเครื่องแต่งกายประกอบด้วย เทร็ด (เครื่องประดับศีรษะของตัวนายโรง) เครื่องลูกปิด (การร้อยลูกปิดเป็นสีสันทสวยงาม ใช้สำหรับสวมลำตัวท่อนบนแทนเสื้อ ป่า คอ พานนอกหรือสวมรอบหน้าอก) ปีกนกแอ่น (อุปกรณ์ที่ทำด้วยเครื่องเงินมีลักษณะคล้ายปีกนกนางแอ่นใช้สวมติดกับสังวาลที่อยู่รับเหนื่อสะเอว ทับทรวง หรือ ตาบ (อุปกรณ์ที่ทำด้วยเครื่องเงินลักษณะทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้าทำด้วยเงิน ใช้สวมไว้ที่ทรวงอก ปีก หรือ หางหงส์ (ทำด้วยเขาคาวประดับตกแต่งร้อยด้วยลูกปิดใช้สำหรับสวมทับผ้าถุงตรงบริเวณสะเอว ผ้าถุง (ผ้ามีความยาวรูปทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้าใช้สำหรับนุ่งวิธีการสวมใส่คล้ายกับผ้าโจงกระเบน หน้าเพลา หรือ หน้าเพลา (ผ้าสีขาวขุ่นลักษณะคล้ายกางเกงขายาวประมาณเข้าใช้สำหรับสวมแล้วนุ่งผ้าทับ) หน้าผ้า (ทำด้วยผ้าแล้วร้อยด้วยลูกปิดสีสันทสวยงามใช้สำหรับคาดห้อย) ผ้าห้อย (ผ้าที่มีความโปร่งเบาใช้สำหรับเหน็บไว้ตรงหน้าผ้า) กำไลต้นแขนหรือปลายแขน (อุปกรณ์ที่ทำด้วยด้วยโลหะใช้สำหรับสวมรัดต้นแขนโนรา) กำไล (อุปกรณ์ที่ทำด้วยทองเหลืองมีลักษณะเป็นห่วงกลมใช้สำหรับใส่ข้อมือข้อเท้า) เล็บ (อุปกรณ์ที่ทำด้วยทองเหลืองมีลักษณะเหมือนเล็บซึ่งอนบริเวณปลายประดับด้วยลูกปิดสวยงามใช้สำหรับสวมนิ้ว)</p> <p>9. ผู้เข้าร่วมประกอบพิธีในโรงครุ คือ บุคคลที่มีส่วนร่วมในพิธีกรรมครุหมอนโรา มี 3 ส่วน ประกอบด้วย คณะโนราและนายโรง เจ้าภาพงาน โนราที่ประสงค์จะกระทำพิธีครอบเทริด(ผู้ประสงค์จะประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ) บุคคลทั่วไป</p> <p>10. บทร้องประกอบทำรำ คือ ข้อความที่ถูกถ่ายทอดเรื่องราวต่างๆปรากฏเป็นบทกลอนใช้ขับร้องประกอบทำรำ คณะโนราบุญญา เพชรเรือนทอง จะมีบทร้อง เช่น บทครุสอน บทสอนรำ บทปฐม บทลูกอ่อน บทฝนตกข้างเหนือ บทฟ้าลั่น บทกาน้ำ บทใจชาย บทโสก้ง บทระไวระแวก บทพรายงาม บทไหว้ครุ</p>	<p>วันที่สอง (วันพฤหัสบดี ใน พิธีกรรมจะเริ่มจากโ หมอ) ช่วงแรกจะทำพิธีช ภาคครุ ชุมขุนครุและเทวด นั้นก็เข้าสู่พิธีกรรมคร ถวายครุเป็นการแสดงพ ประกอบด้วย บทคุณครุ บทฝนตกข้างเหนือ บทพ ระแวก บทพรายงาม ต่อ เรื่องสิบสองเรื่อง หลังจ เทียนและเงินจำนวน 12 โนราใหญ่จะสอบถามควา ได้รับคำตอบยืนยันฝากตัว ข้อมือให้ 3 วง แล้วจับมือ รำโนรา ถือเป็นการเสร็จพิ วันที่ สาม (วันศุกร์ เ พิธีกรรมจะเริ่มจากโ และขอพรจากครุหมอนโรา โซคลากแก่ลูกหลานต่อจ เงินเพื่อทำบุญอุทิศส่วนกุ ครุหมอนโราและเทวดากล กลางโรงให้หายขึ้น เป็นก</p>

ตารางที่ 4 สรุปพิธีกรรมการรักษาความเจ็บป่วยที่เกิดขึ้นกับร่างกายในลักษณะต่าง ๆ

รูปแบบ	องค์ประกอบ	
โนราโรง ครูใหญ่ หรือโนรา โรงครูเล็ก	<p>1. คณะโนราและนายโรง คือ บุคคลที่สามารถประกอบพิธีกรรมโนราโรงครูได้อย่างเต็มรูปแบบในพื้นที่ตำบลปริก อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราชมีครูหมอและโนราโรงครูเพียงคณะเดียวมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับนับถือและได้รับความนิยมนอกจากบุคคลทั้งในและนอกเขตพื้นที่ ได้แก่ คณะโนรา บุญญาเพชรเรือนทอง มี นายบุญญา เพชรเรือนทองเป็นนายโรง</p> <p>2. คนทรงหรือร่างทรง คือ ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางระหว่างบรรพบุรุษผู้ล่วงลับไปแล้วและเป็นโนรามาก่อน เรียกว่า ตา ยาย กับลูกหลานหรือบุคคลทั่วไปที่ยังคงมีชีวิตอยู่ในปัจจุบัน ทั้งนี้คนทรงหรือร่างทรงมักจะเป็นลูกหลานผู้มีเชื้อสายโนรา สำหรับคนทรงหรือร่างทรงของโนราคณะ บุญญา เพชรเรือนทองจะประกอบไปด้วย นายโรง คือ โนราบุญญา เพชรเรือนทอง และบุคคลทั่วไปที่ทางครูหมอโนราเป็นคนเลือก</p> <p>3. ระยะเวลาในการทำพิธี คือ ช่วงเวลาที่นิยมใช้ในการประกอบพิธีกรรมสำหรับโนราคณะบุญญาเพชรเรือนทอง จะนิยมใช้ช่วงเวลาเดือนสี่ เดือนหก เดือนเจ็ด เดือนเก้า เดือนสิบเอ็ด เดือนสิบสอง ยกเว้นเดือนอ้าย เดือนสาม เดือนห้า เดือนแปด และเดือนสิบ ตามปฏิทินแบบจันทรคติ และไม่จำกัดวันข้างขึ้น หรือ ข้างแรม พิธีกรรมโนราโรงครูใหญ่ใช้เวลา 3 วัน เริ่มในวันพุธช่วงเย็น นิยมจัดทำพิธีกรรมนี้ขึ้นในวันพฤหัสบดีเท่านั้น และสิ้นสุดลงในวันศุกร์</p> <p>4. โรงพิธีหรือโรงครู คือ การก่อสร้างโรงเรือนชั่วคราวขึ้นเพื่อประกอบพิธีกรรมโนราโรงครู คณะโนราบุญญา เพชรเรือนทอง ใช้วัสดุที่ทำด้วย เหล็ก ไม้ แผ่นจาก ขนาดกว้าง4เมตร ยาว5เมตร ประกอบด้วยเสา 6 เสา แบ่งออกเป็น3 ตอน</p> <p>5. อุปกรณ์ประกอบพิธี คือ สิ่งของที่มีความสำคัญและศักดิ์สิทธิ์ถือเป็นสัญลักษณ์ของคณะโนราบุญญา เพชรเรือนทอง มีความเชื่อว่าของเหล่านี้จะต้องนำมาใช้ทุกครั้งที่มีการประกอบพิธีกรรมหากขาดสิ่งหนึ่งสิ่งใดไปพิธีกรรมจะไม่สำเร็จ เช่น เทร็ด หน้ากากนายพราน เสื้อคล้า</p> <p>6. เครื่องบูชาประกอบพิธี คือ สิ่งของที่ใช้เป็นเครื่องบูชาหรือเช่นไหว้ครูหมอโนราคณะโนราบุญญาเพชรเรือนทองจะประกอบไปด้วย อาหารคาว หวาน เครื่องดื่ม ผลไม้ ดอกไม้ ธูปเทียน เงิน เช่นหัวหมู ต้ม ไก่บ้านต้ม หมาก พลู ดอกไม้ข้าวตอก เหล้าขาว บุหรี่ ธูป เทียน อาหารคาว อาหารหวาน มะพร้าวอ่อน</p>	<p>วันแรก (วันพุธเป็นวันที่จัดพิธีกรรมจะเริ่มจากโ หมอ) แจ้งให้เจ้าภาพพระ ของเจ้าภาพหรือโรงโนรา แห่งนั้นได้รับทราบและเพื่ ทางนายโรงโนราเดินทาง จะต้องจัดเตรียมพานขัน เพื่อเป็นการให้เกียรติแล นายโรงจะทำพิธีทักโรง (ก เป็นคนแรกและตามมาด โรงเรียกว่า พิธีการตั้งเครื่ เริ่มต้นจาก เบิกโรง (เป็นก หมอเข้าโรงโนรา) ลงโรง โนรา) กาดครู (เป็นการรั เทวดา (เป็นการกล่าวบท เข้ามาภายในโรง) กราบค หมอโนรา) เช่นครูหมอ (เ เครื่องบูชาที่จัดเตรียมไว้) กลอนกล่าวถึงการตั้ง เปรียบเสมือนโรงโนรา) รั</p>

ตารางที่ 4 สรุปพิธีกรรมการรักษาความเจ็บป่วยที่เกิดขึ้นกับร่างกายในลักษณะต่างๆ (ต่อ)

รูปแบบ	องค์ประกอบ	
โนราโรง ครูใหญ่ หรือโนรา โรงครูเล็ก	<p>7. เครื่องดนตรีและลูกคู่ เครื่องดนตรีคือ อุปกรณ์ที่ทำให้เกิดจังหวะหรือทำนอง เครื่องดนตรีของคณะโนรา บุญญา ประกอบ ด้วย กลอง(รำมะนา) ทับคู่ ปี่นอก ปี่ใน ฉิ่ง กรับ โหม่ง ลูกคู่ คือ บุคคลที่ทำหน้าที่เล่นดนตรีและร้องรับพร้อมจากโนราขณะทำการแสดงมีจำนวน 5-6 คน</p> <p>8. เครื่องแต่งตัว คือ เสื้อผ้าและเครื่องประดับที่ใช้สวมใส่และตกแต่งชุดในการแสดง คณะโนรา บุญญาเพชรเรือนทอง ยังคงยึดตามธรรมเนียมปฏิบัติโบราณโดยเครื่องแต่งกายประกอบด้วย เทร็ด</p>	<p>วันที่สอง (วันพฤหัสบดี) เจ้าภาพงานนิยมนำ 2 และพิธีกรรมโดยทั่วไป ก พิธีกรรมจะเริ่มจากโ หมอ) ช่วงแรกจะทำพิธีช</p>

	<p>(เครื่องประดับศีรษะของตัวนายโรง) เครื่องลูกปิด (การร้อยลูกปิดเป็นสีสันทสวยงาม ใช้สำหรับสวม ลำตัวท่อนบนแทนเสื้อ ป่า คอ พานนอกหรือสวมรอบหน้าอก) ปีกนกแอ่น (อุปกรณ์ที่ทำด้วย เครื่องเงินมีลักษณะคล้ายปีกนกนางแอ่นใช้สวมติดกับสังวาลที่อยู่รับเหนื่อสะเอว ทับทรวง หรือ ตาบ (อุปกรณ์ที่ทำด้วยเครื่องเงินลักษณะทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้าทำด้วยเงิน ใช้สวมไว้ที่ทรวงอก ปีก หรือ หางหงส์ (ทำด้วยเขาคาวยประดับตกแต่งร้อยด้วยลูกปิดใช้สำหรับสวมทับผ้าถุงตรงบริเวณสะเอว ผ้าถุง (ผ้ามีความยาวรูปทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้าใช้สำหรับนุ่งวิธีการสวมใส่คล้ายกับผ้าโจงกระเบน หน้าเพลา หรือ หน้าเพลา (ผ้าสีขาวขุ่นลักษณะคล้ายกางเกงขายาวประมาณเข้าใช้สำหรับสวมแล้วนุ่งผ้าทับ) หน้าผ้า (ทำด้วยผ้าแล้วร้อยด้วยลูกปิดสีสันทสวยงามใช้สำหรับคาดห้อย) ผ้าห้อย (ผ้าที่มีความโปร่งเบาใส่สัดใช้สำหรับเหน็บไว้ตรงหน้าผ้า) กำไลต้นแขนหรือปลายแขน (อุปกรณ์ที่ทำด้วยด้วยโลหะใช้สำหรับสวมรัด ต้นแขนโนรา) กำไล (อุปกรณ์ที่ทำด้วยทองเหลืองมีลักษณะเป็นห่วงกลมใช้สำหรับใส่ข้อมือข้อเท้า) เล็บ (อุปกรณ์ที่ทำด้วยทองเหลืองมีลักษณะเหมือนเล็บซึ่งอนบริเวณปลายประดับด้วยลูกปิดสวยงามใช้สำหรับสวมนิ้ว)</p> <p>9. ผู้เข้าร่วมประกอบพิธีในโรงครู คือ บุคคลที่มีส่วนร่วมในพิธีกรรมครุหมอนโอรามี 3 ส่วน ประกอบด้วย คณะโนราและนายโรง เจ้าภาพงาน โนราที่ประสงค์จะกระทำพิธีครอบเทริด(ผู้ประสงค์ จะประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ) บุคคลทั่วไป</p> <p>10. บทร้องประกอบทำรำ คือ ข้อความที่ถูกถ่ายทอดเรื่องราวต่างๆปรากฏเป็นบทกลอนใช้ขับร้อง ประกอบทำรำ คณะโนราบุญญา เพชรเรือนทอง จะมีบทร้อง เช่น บทครูสอน บทสอนรำ บทปลุมน บท ลูกอ่อน บทฝนตกข้างเหนือ บทฟ้าลั่น บทกาน้ำ บทใจชาย บทโสก้ง บทระไวระแวก บทพรายงาม บทไหว้ครู</p>	<p>ภาคครู ชุมชนครูและเทวดา นั้นก็จะเข้าสู่พิธีกรรมต่าง เครื่องสอดกำไล พิธีกรรม ครุเป็นการแสดงทำรำปร บทคุณครู บทครูสอน บ หนือ บทฟ้าลั่น บทกาน้ำ งาม ต่อด้วยรำทำครูสิบส เมื่อรำเสร็จแล้วก็จะเริ่มต เด็กที่มีเสนจะต้องจัดเตรียม น้ำ มีดโกน หินลับมีด ดอก เช็ดหมอน เงินเหรียญ เคริ นั้นโนราใหญ่จะนำทุกอย่างมา ชุมชนเทวดา ชุมชนครูหม จากนั้นจะรำในท่าเขียนพ ก็จะทำประกอบโดยถือพร แม่เท้าและลงไปบริเวณที่ และท่องคาถาในขณะที่ บริเวณที่เป็นเสนพร้อมบริ เอมินโกน หินลับมีดและ จากนั้นเสนก็จะจางลงและ</p>
--	---	---

ตารางที่ 4 สรุปพิธีกรรมการรักษาความเจ็บป่วยที่เกิดขึ้นกับร่างกายในลักษณะต่างๆ (ต่อ)

รูปแบบ	องค์ประกอบ	
<p>โนราโรง ครูใหญ่ หรือโนรา โรงครูเล็ก</p>		<p>จนครบ 3 ครั้ง แล้วเสนก็จะ เข้ารำทรงและรับเครื่องส ลงโรงภาคครู ชุมชุมครูเ ทรง พบปะลูกหลานและแ <u>วันที่ สาม (วันศุกร์ เป็นวัน</u> พิธีกรรมจะเริ่มจากโ และขอพรจากครุหมอนโร โขคลากแก่ลูกหลานต่อจ เงินเพื่อทำบุญอุทิศส่วนกุศ ครุหมอนโอราและเทวดา พิธีตัดเหมราย (คือคำสัญญา โดยโนราบุญญา เพชรเรี เชือกมัดโรงบายศรี เชือก หลังจากนั้นก็จะมาพลิกเสี</p>

		โรง
--	--	-----

ตารางที่ 5 สรุปพิธีกรรมที่ใช้ร่างทรงเพื่อติดต่อกันระหว่างคนทั่วไปกับบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว

รูปแบบ	องค์ประกอบ	ลั
โนราโรง ครูใหญ่ หรือโนรา โรงครูเล็ก	<p>1. คณะโนราและนายโรง คือ บุคคลที่สามารถประกอบพิธีกรรมโนราโรงครูได้อย่างเต็มรูปแบบในพื้นที่ตำบลปริก อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราชมีครูหมอมและโนราโรงครูเพียงคณะเดียวมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับนับถือและได้รับความนิยมนอกจากบุคคลทั้งในและนอกเขตพื้นที่ ได้แก่ คณะโนรา บุญญา เพชรเรือนทอง มี นายบุญญา เพชรเรือนทองเป็นนายโรง</p> <p>2. คนทรงหรือร่างทรง คือ ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางระหว่างบรรพบุรุษผู้ล่วงลับไปแล้วและเป็นโนรามาก่อน เรียกว่า ตา ยาย กับลูกหลานหรือบุคคลทั่วไปที่ยังคงมีชีวิตอยู่ในปัจจุบัน ทั้งนี้คนทรงหรือร่างทรงมักจะเป็นลูกหลานผู้มีเชื้อสายโนรา สำหรับคนทรงหรือร่างทรงของโนราคณะ บุญญา เพชรเรือนทอง จะประกอบไปด้วย นายโรง คือ โนราบุญญา เพชรเรือนทอง และบุคคลทั่วไปที่ทางครุหมอนโนราเป็นคนเลือก</p> <p>3. ระยะเวลาในการทำพิธี คือ ช่วงเวลาที่นิยมใช้ในการประกอบพิธีกรรมสำหรับโนราคณะ บุญญา เพชรเรือนทอง จะนิยมใช้ช่วงเวลาเดือนสี่ เดือนหก เดือนเจ็ด เดือนเก้า เดือนสิบเอ็ด เดือนสิบสองยกเว้นเดือนอ้าย เดือนสาม เดือนห้า เดือนแปด และเดือนสิบ ตามปฏิทินแบบจันทรคติ และไม่จำกัดวันข้างขึ้น หรือ ข้างแรม พิธีกรรมโนราโรงครูใหญ่ใช้เวลา 3 วัน เริ่มในวันพุธช่วงเย็น นิยมจัดทำพิธีกรรมนี้ขึ้นในวันพฤหัสบดีเท่านั้น และสิ้นสุดลงในวันศุกร์</p> <p>4. โรงพิธีหรือโรงครู คือ การก่อสร้างโรงเรือนชั่วคราวขึ้นเพื่อประกอบพิธีกรรมโนราโรงครู คณะโนราบุญญา เพชรเรือนทอง ใช้วัสดุที่ทำด้วย เหล็ก ไม้ แผ่นจาก ขนาดกว้าง 4 เมตร ยาว 5 เมตร ประกอบด้วยเสา 6 เสา แบ่งออกเป็น 3 ตอน</p> <p>5. อุปกรณ์ประกอบพิธี คือ สิ่งของที่มีความสำคัญและศักดิ์สิทธิ์ถือเป็นสัญลักษณ์ของคณะโนรา บุญญา เพชรเรือนทอง มีความเชื่อว่าของเหล่านี้จะต้องนำมาใช้ทุกครั้งที่มีการประกอบพิธีกรรมหากขาดสิ่งหนึ่งสิ่งใดไปพิธีกรรมจะไม่สำเร็จ เช่น เทร็ด หน้ากากนายพราน เสื้อคล้ำ</p>	<p>วันแรก (วันพุธเป็นวันที่จัดทำพิธีกรรม)</p> <p>พิธีกรรมจะเริ่มจากโนราบุญญา เจ้าภาพพระภูมิเจ้าที่ในช่วงเวลาตอนเช้าเพื่อบอกกล่าวให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำที่เป็นสิริมงคล เมื่อถึงเวลาตอนเย็นทางคณะเจ้าภาพจะต้องจัดเตรียมพโนราเพื่อเป็นการให้เกียรติและแสดงจะทำพิธีทักโรง (การบอกกล่าวเจ้าตามมาด้วยโนราคนอื่นๆนำเครื่องตหลังจากนั้นก็จะเป็นการประกอบพิธีที่ตั้งโรงโนราและเปิดโรงพิธีให้ครุหมอนว่ามีการแสดงโนรา) ภาคครุ (ชุมนุมครุเทวดา (เป็นการกล่าวบทพระมาภายในโรง) กราบครุ (เป็นการตเช่นครุหมอม (เป็นการจุดธูปเทียนแลไว้) ราถวายครุ (เป็นการรำประกอบสายฟ้าฟาดมีความเชื่อว่าเปรียบเสมือนรูปแบบต่าง ๆ)</p> <p>วันที่สอง (วันพฤหัสบดีเป็นวันที่จัดนิยมนำ 2 ลักษณะ คือ พิธีกรรมที่</p>

	<p>6. เครื่องบูชาประกอบพิธี คือ สิ่งของที่ใช้เป็นเครื่องบูชาหรือเช่นไหว้ครูหมอโนราคณะโนรา บุญญา เพชรเรือนทองจะประกอบไปด้วย อาหารคาว หวาน เครื่องต้ม ผลไม้ ดอกไม้ ธูป เทียน เงิน เช่นหัวหมูต้ม ไก่บ้านต้ม หมาก พลุ ดอกไม้ข้าวตอก เหล้าขาว บุหรี่ ธูป เทียน อาหารคาว อาหารหวาน มะพร้าวอ่อน</p>	<p>การแก้บน รักษาอาการ)</p> <p>พิธีกรรมจะเริ่มจากโนราบุญญา ช่วงแรกจะทำพิธีขอความเป็นสิริมงคล และเทวดา กล่าวบทไหว้สัสดี จับบั้ง เช่น พิธีกรรมครอบเทริดโนรา พิธี</p>
--	--	---

ตารางที่ 5 สรุปพิธีกรรมที่ใช้ร่างทรงเพื่อติดต่อกันระหว่างคนทั่วไปกับบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว (ต่อ)

รูปแบบ	องค์ประกอบ	ลักษณะ
<p>โนราโรงครูใหญ่ หรือโนราโรงครูเล็ก</p>	<p>7. เครื่องดนตรีและลูกคู่ เครื่องดนตรีคือ อุปกรณ์ที่ทำให้เกิดจังหวะหรือทำนอง เครื่องดนตรีของคณะโนราบุญญา ประกอบด้วย กลอง (รำมะนา) ทับคู่ ปี่นอก ปี่ใน ฉิ่ง กรับ โหม่ง ลูกคู่ คือ บุคคลที่ทำหน้าที่เล่นดนตรีและร้องรับบทร้องจากโนราขณะที่ทำการแสดงมี 5-6 คน</p> <p>8. เครื่องแต่งตัว คือ เสื้อผ้าและเครื่องประดับที่ใช้สวมใส่และตกแต่งชุดในการแสดง คณะโนราบุญญา เพชรเรือนทอง ยังคงยึดตามธรรมเนียมปฏิบัติโบราณโดยเครื่องแต่งกายประกอบด้วย เทริด(เครื่องประดับศีรษะของตัวนายโรง) เครื่องลูกปิด (การร้อยลูกปิดเป็นสีสันทสวยงาม ใช้สำหรับสวมลำตัวท่อนบนแทนเสื้อ ป่า คอ พานนอกหรือสวมรอบหน้าอก) ปีกนกแอ่น (อุปกรณ์ที่ทำด้วยเครื่องเงินมีลักษณะคล้ายปีกนกนางแอ่นใช้สวมติดกับสังวาลที่อยู่รับเหนื่อสะเอว ทับทรง หรือ ตาบ(อุปกรณ์ที่ทำด้วยเครื่องเงินลักษณะทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้า ทำด้วยเงิน ใช้สวมไว้ที่ทรงอก ปีก หรือ หางหงส์ (ทำด้วยเขาควางประดับตกแต่งร้อยด้วยลูกปิดใช้สำหรับสวมทับผ้านุ่งตรงบริเวณสะเอว ผ้านุ่ง (ผ้ามี่ความยาวรูปทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้าใช้สำหรับนุ่งวิธีการสวมใส่คล้ายกับผ้าโจงกระเบน หน้าเพลลา หรือ หน้าบเพลลา (ผ้าสีขาวขุ่น ลักษณะคล้ายกางเกงขายาวประมาณเข้าใช้สำหรับสวมแล้วนุ่งผ้าทับ) หน้าผ้า (ทำด้วยผ้าแล้วร้อยด้วยลูกปิดสีสันทสวยงามใช้สำหรับคาดห้อย) ผ้าห้อย (ผ้าที่มีความโปร่งบาสีสดใช้สำหรับเหน็บไว้ตรงหน้าผ้า) กำไลต้นแขนหรือปลายแขน (อุปกรณ์ที่ทำด้วยด้วยโลหะใช้สำหรับสวมรัดต้นแขนโนรา) กำไล (อุปกรณ์ที่ทำด้วยทองเหลืองมีลักษณะเป็นห่วงกลมใช้สำหรับใส่ข้อมือข้อเท้า) เล็บ (อุปกรณ์ที่ทำด้วยทองเหลืองมีลักษณะเหมือนเล็บซึ่งอนบริเวณปลายประดับด้วยลูกปิดสวยงามใช้สำหรับสวมนิ้ว)</p> <p>9. ผู้เข้าร่วมประกอบพิธีในโรงครู คือ บุคคลที่มีส่วนร่วมในพิธีกรรมครูหมอโนรามิ 3 ส่วน ประกอบด้วย คณะโนราและนายโรง เจ้าภาพงาน โนราที่ประสงค์จะกระทำพิธีครอบเทริด (ผู้ประสงค์จะประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ) บุคคลทั่วไป</p> <p>10. บทร้องประกอบทำรำ คือ ข้อความที่ถูกถ่ายทอดเรื่องราวต่างๆปรากฏเป็นบทกลอนใช้ขับร้องประกอบทำรำ คณะโนราบุญญา เพชรเรือนทอง จะมีบทร้อง เช่น บทครูสอน บทสอนรำ บทปฐม บทลูกอ่อน บทฝนตกข้างเหนือ บทฟ้าลั่น บทกาน้ำ บทใจชาย บทโสกั้ง บทระไวระแวก บทพรายงาม บทไหว้ครู</p>	<p>ช่วงที่สองจะเป็นพิธีกรรมรำถวายครู 12 บท ประกอบด้วย บทคุณครู บทฝนตกข้างเหนือ บทฟ้าลั่น บทพรายงาม ต่อด้วยรำทำครูสิบสอง หลังจากนั้น พิธีกรรมการเข้าทรงของมายังบริเวณโรงโนรา ที่บ้านของผู้มาขอรับการประทับร่างทรงจากครูหมอติดต่อกับร่างทรงนำเครื่องบูชาครู หมากพลุ อาหาร น้ำ เหล้าขาว โดยตั้งเครื่องรับครูหมอ อาจจะเป็นแคร่จุดเทียนและอธิษฐานถึงสาเหตุที่มาทรง เมื่อร่างทรงมีอาการตัวสั่นผู้ที่เข้าทรงแล้วก็สอบถามชื่อหรือองค์ร่างทรงเรื่องราวต่างๆหรือรักษาอาการเจ็บ คำนาม หลังจากนั้นร่างทรงก็จะสละพิธี ช่วงสุดท้ายจะเป็นพิธีกรรมเชิญ <u>วันที่ สาม (วันศุกร์ เป็นวันที่ทำพิธี)</u></p> <p>พิธีกรรมจะเริ่มจากโนราบุญญา จากครูหมอโนรา ตา ยาย บรรพบุรุษ ต่อจากนั้นเหล่าลูกหลานและบุคคลลำดับต่อไปโนราใหญ่ก็จะร้องบทกลอนและในขั้นตอนสุดท้ายเรียกว่า พิธีพันธะไว้กับครูหมอโนรา) โดยโนราชนิดหนึ่ง) ตัดเชือกมัดโรงบายศรี และคาถา หลังจากนั้นก็จะมาพลิกเสื่อค</p>

ตารางที่ 6 สรุปพิธีกรรมการแก้บน คือ พิธีกรรมจัดทำขึ้นเมื่อได้สิ่งที่พึงประสงค์จากโนรา

รูปแบบ	องค์ประกอบ	ลักษณะ
<p>โนราโรงครูใหญ่</p>	<p>1. คณะโนราและนายโรง คือ บุคคลที่สามารถประกอบพิธีกรรมโนราโรงครูได้อย่างเต็มรูปแบบในพื้นที่ตำบลปริก อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราชมีครูหมอและโนราโรงครูเพียงคณะเดียวมีชื่อเสียงเป็นที่</p>	<p>พิธีกรรมนี้จะนิยมทำ โดยอาจจะเริ่มจากวัน</p>

หรือโนรา โรงครูเล็ก	<p>ยอมรับนับถือและได้รับความนิยมนอกจากบุคคลทั้งในและนอกเขตพื้นที่ ได้แก่ คณะโนรา บุญญา เพชรเรือนทอง มี นายบุญญา เพชรเรือนทองเป็นนายโรง</p> <p>2. คนทรงหรือร่างทรง คือ ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางระหว่างบรรพบุรุษผู้ล่วงลับไปแล้วและเป็นโนรามาก่อน เรียกว่า ตา ยาย กับลูกหลานหรือบุคคลทั่วไปที่ยังคงมีชีวิตอยู่ในปัจจุบัน ทั้งนี้คนทรงหรือร่างทรงมักจะเป็นลูกหลานผู้มีเชื้อสายโนรา สำหรับคนทรงหรือร่างทรงของโนราคณะ บุญญา เพชรเรือนทอง จะประกอบไปด้วย นายโรง คือ โนราบุญญา เพชรเรือนทอง และบุคคลทั่วไปที่ทางครุหมอนโนราเป็นคนเลือก</p> <p>3. ระยะเวลาในการทำพิธี คือ ช่วงเวลาที่นิยมใช้ในการประกอบพิธีกรรมสำหรับโนราคณะบุญญา เพชรเรือนทอง จะนิยมใช้ช่วงเวลาเดือนสี่ เดือนหก เดือนเจ็ด เดือนเก้า เดือนสิบเอ็ด เดือนสิบสองยกเว้นเดือนอ้าย เดือนสาม เดือนห้า เดือนแปด และเดือนสิบ ตามปฏิทินแบบจันทรคติ และไม่จำกัดวันข้างขึ้น หรือข้างแรม พิธีกรรมโนราโรงครูใหญ่ใช้เวลา 3 วัน เริ่มในวันพุธช่วงเย็น นิยมจัดทำพิธีกรรมนี้ขึ้นในวันพฤหัสบดีเท่านั้น และสิ้นสุดลงในวันศุกร์</p> <p>4. โรงพิธีหรือโรงครู คือ การก่อสร้างโรงเรือนชั่วคราวขึ้นเพื่อประกอบพิธีกรรมโนราโรงครู คณะโนรา บุญญา เพชรเรือนทอง ใช้วัสดุที่ทำด้วย เหล็ก ไม้ แผ่นจาก ขนาดกว้าง4เมตร ยาว5เมตร ประกอบด้วยเสา 6 เสา แบ่งออกเป็น 3 ตอน</p> <p>5. อุปกรณ์ประกอบพิธี คือ สิ่งของที่มีความสำคัญและศักดิ์สิทธิ์ถือเป็นสัญลักษณ์ของคณะโนรา บุญญา เพชรเรือนทอง มีความเชื่อว่าของเหล่านี้จะต้องนำมาใช้ทุกครั้งที่มีการประกอบพิธีกรรมหากขาดสิ่งหนึ่งสิ่งใดไปพิธีกรรมจะไม่สำเร็จ เช่น เทริด หน้ากากนายพราน เสื้อคอล่า</p> <p>6. เครื่องบูชาประกอบพิธี คือ สิ่งของที่ใช้เป็นเครื่องบูชาหรือเช่นไหว้ครุหมอนโนราคณะโนราบุญญา เพชรเรือนทองจะประกอบไปด้วย อาหารคาว หวาน เครื่องดื่ม ผลไม้ ดอกไม้ ธูปเทียน เงิน เช่น หัวหมูต้ม ไก่บ้านต้ม หมาก พลุ ดอกไม้ข้าวตอก เหล้าขาว บุหรี่ ธูป เทียน อาหารคาว อาหารหวาน มะพร้าวอ่อน</p> <p>7. เครื่องดนตรีและลูกคู่ เครื่องดนตรีคือ อุปกรณ์ที่ทำให้เกิดจังหวะหรือทำนอง เครื่องดนตรีของคณะโนรา บุญญา ประกอบ ด้วย กลอง (รำมะนา) ทับคู่ ปี่นอก ปี่ใน ฉิ่ง กรับ โหม่ง ลูกคู่ คือ บุคคลที่ทำหน้าที่เล่นดนตรีและร้องรับพร้อมจากโนราขณะที่ทำการแสดงมีจำนวน 5-6 คน</p>	(นายโรงหรือครุหมอน) เข้า ณ บริเวณบ้านข... ศักดิ์สิทธิ์ประจำสถาน... สิริมงคล เมื่อถึงเวลา... เจ้าภาพงาน ทางคณะ... พานที่ใช้ใส่หมากพลุ... ความเคารพแก่คณะโน... บอกกล่าวเจ้าที่เจ้าทาง... ด้วยโนราคนอื่นๆนาเค... เครื่อง หลังจากนั้นก็... (เป็นการขอสถานที่ตั้ง... ลงโรง (เป็นการประกอ... การร้องบทกลอนสรร... กล่าวบทร้องเชิญเทว... โรง) กราบครู (เป็นการ... เช่นครุหมอน (เป็นการ... บูชาที่จัดเตรียมไว้)... กลอนกล่าวถึงการ... เปรียบเสมือนโรงโนร... ๆ) ต่อด้วยพิธีกรรมแ... สังเวศ เริ่มตั้งแต่การ... หมอตายายมาประทั... พิธีกรรมจะเริ่มต้น จา
------------------------	--	---

ตารางที่ 6 สรุปพิธีกรรมการแก้บน คือ พิธีกรรมจัดทำขึ้นเมื่อได้สิ่งที่พึงประสงค์จากโนรา (ต่อ)

รูปแบบ	องค์ประกอบ	
โนราโรง ครูใหญ่ หรือโนรา โรงครูเล็ก	<p>8. เครื่องแต่งตัว คือ เสื้อผ้าและเครื่องประดับที่ใช้สวมใส่และตกแต่งชุดในการแสดง คณะโนรา บุญญา เพชรเรือนทอง ยังคงยึดตามธรรมเนียมปฏิบัติโบราณโดยเครื่องแต่งกายประกอบด้วย เทริด(เครื่องประดับศีรษะของตัวนายโรง) เครื่องลูกปิด (การร้อยลูกปิดเป็นสีสันทสวยงาม ใช้สำหรับสวมลำตัวท่อนบนแทนเสื้อ) ป่า คอ พานนอกหรือสวมรอบหน้าอก) ปีกนกแอ่น (อุปกรณ์ที่ทำด้วยเครื่องเงินมีลักษณะคล้ายปีกนก) นางแอ่นใช้สวมติดกับสังวาลที่อยู่บริเวณสะเอว ทับทรวง หรือ ตาบ(อุปกรณ์ที่ทำด้วยเครื่องเงินลักษณะทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้าทำด้วยเงิน ใช้สวมไว้ที่ทรวงอก ปีก หรือ หางหงส์ (ทำด้วยเขาคาวายประดับตกแต่งร้อยด้วยลูกปิดใช้สำหรับสวมทับผ้านุ่งตรงบริเวณสะเอว ผ้านุ่ง (ผ้ามีความยาวรูปทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้าใช้สำหรับนุ่งวิธีการสวมใส่คล้ายกับผ้าโจงกระเบน หน้าเพลลา หรือ หน้าบเพลลา (ผ้าสีขาวขุ่นลักษณะคล้ายกางเกงขายาวประมาณเข่าใช้สำหรับสวมแล้วนุ่งผ้าทับ) หน้าผ้า (ทำด้วยผ้าแล้วร้อยด้วยลูกปิดสีสันทสวยงามใช้สำหรับคาดห้อย) ผ้าห้อย (ผ้าที่มีความโปร่งเบาใช้สำหรับเหน็บไว้ตรงหน้าผ้า) กำไลต้นแขนหรือปลายแขน (อุปกรณ์ที่ทำด้วยด้วยโลหะใช้สำหรับสวมรัดต้นแขนโนรา) กำไล (อุปกรณ์ที่ทำด้วยทองเหลืองมีลักษณะ</p>	<p>บนจะใช้เวลา 1 วัน โ... วันดังกล่าวก็จะมีก... ประกอบด้วยของ 12... ข้าวตอก เหล้าขาว... มะพร้าวอ่อนนำไป... ตะวันออกด้านซ้ายมี... พราน” และเครื่องแ... อันประกอบด้วย บาย... ร่างทรงแล้วก็จะเดินไป... ก็จะเรียกคนที่บนบาล... มรย คือพันธะสัญญา</p>

	<p>เป็นห่วงกลมใช้สำหรับใส่ข้อมือข้อเท้า) เล็บ (อุปกรณ์ที่ทำด้วยทองเหลืองมีลักษณะเหมือนเล็บซึ่งอ่อนบริเวณปลายประดับด้วยลูกปัดสวยงามใช้สำหรับสวมนิ้ว)</p> <p>9. ผู้เข้าร่วมประกอบพิธีในโรงครู คือ บุคคลที่มีส่วนร่วมในพิธีกรรมครุหมอโนรามิ 3 ส่วน ประกอบด้วย คณะโนราและนายโรง เจ้าภาพงาน โนราที่ประสงค์จะกระทำพิธีครอบเทริด (ผู้ประสงค์จะประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ) บุคคลทั่วไป</p> <p>10. บทร้องประกอบทำรำ คือ ข้อความที่ถูกถ่ายทอดเรื่องราวต่างๆปรากฏเป็นบทกลอนใช้ขับร้องประกอบทำรำ คณะโนราบุญญา เพชรเรือนทอง จะมีบทร้อง เช่น บทครูสอน บทสอนรำ บทปฐม บทลูกอ่อน บทฝนตกข้างเหนือ บทฟ้าลั่น บทกาน้ำ บทใจชาย บทโสกั้ง บทระไวระแวก บทพรายงาม บทไหว้ครู</p>	<p>คนนำกล่าวถึงสัญญาตามสัญญาแล้วและถือแสดงรำโนราในทำรำการแก้บน</p>
--	--	--

4.1.3 รูปแบบการสืบทอดครุหมอโนราและโนราโรงครู ในตำบลปริก อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช

จากผลการศึกษารูปแบบการสืบทอดครุหมอโนราและโนราโรงครูในตำบลปริก อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราชมีประเด็นสำคัญดังนี้

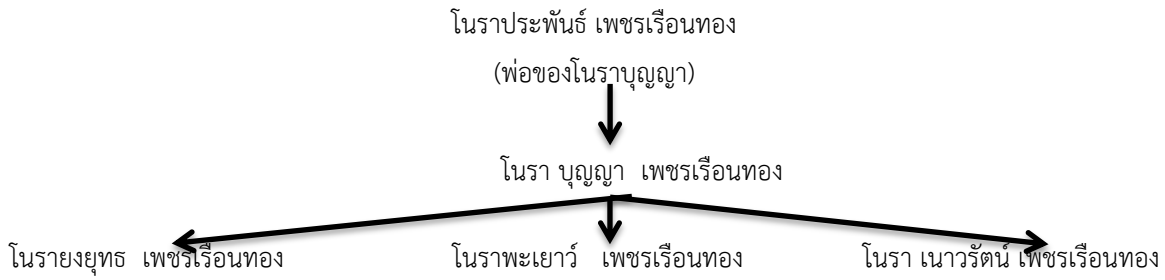
1) สายของการสืบทอดครุหมอโนราและโนราโรงครูมีดังนี้

1.1) การสืบทอดในระบบเครือญาติโนรา คณะโนราบุญญา เพชรเรือนทองมีการสืบทอดที่เกิดจากการนายโรงมีเชื้อสายโนราต้องการให้ภูมิปัญญาโนราถูกสืบทอดไม่สูญหายจึงมีการฝึกฝนและปลูกฝังทั้งในส่วนของความเชื่อและพิธีกรรมให้แก่ลูกหลานตั้งแต่วัยเยาว์ และเมื่อเติบโตขึ้นและอยู่ในช่วงวัยที่เหมาะสมสมทางนายโรงก็จะเข้าสู่กระบวนการถ่ายทอด ดังเช่นที่ คณะโนราบุญญา เพชรเรือนทอง มีการสืบทอดครุหมอและโนราโรงครูโดยเริ่มต้นสายโนราจากปู่ (โนราแดง) บิดา (โนราประพันธ์) ของโนราบุญญา เพชรเรือนทอง และหลังจากปู่และพ่อท่านเสียชีวิต ผู้ที่สืบทอดต่อคือโนราบุญญา เพชรเรือนทอง ในปัจจุบันมีการสืบทอดต่อให้แก่บุตรทั้ง 3 คน ได้แก่ โนรายงยุทธ เพชรเรือนทอง โนราพะเยาว์ เพชรเรือน โนรา เนาวรัตน์ เพชรเรือนทอง ตามลำดับ

โนราแดง เพชรเรือนทอง

(ปู่ของโนราบุญญา)

รูปที่ 18 ลำดับการสืบทอดในระบบเครือญาติโนรา คณะโนรา บุญญา เพชรเรือนทอง

2) รูปแบบการสืบทอดครุหมอและโนราโรงครูมีดังนี้

2.1) รูปแบบการสืบทอดความเชื่อ คือ ลักษณะของการถ่ายทอดเกี่ยวกับสิ่งเร้นลับที่ไม่สามารถมองเห็นเป็นเรื่องราวของวิญญาณเหล่าบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้วแต่ยังคงมีอิทธิพลทางด้านจิตใจของลูกหลานและมีการติดต่อสื่อสารกันโดยผ่านคนทรงหรือร่างทรง ในปัจจุบันคณะโนราบุญญา เพชรเรือนทอง มีผู้สืบทอดความเชื่อผ่านตัวนายโรง บุตร เครือญาติ และบุคคลทั่วไป เช่น ความเชื่อการสืบทอดเชื้อสายโนรา การรักษาอาการเจ็บป่วย การบนบานขอพร

2.2) รูปแบบการสืบทอดพิธีกรรม คือ ลักษณะของการถ่ายทอดเกี่ยวกับลำดับและขั้นตอนของการประกอบพิธีกรรมอันส่งผลมาจากความเชื่อในด้านต่าง ๆ ในปัจจุบันคณะโนราบุญญา เพชรเรือนทองมีการประกอบพิธีกรรมที่มีลักษณะเฉพาะเป็นเอกลักษณ์ผ่านนายโรง นักแสดง เจ้าภาพ และบุคคลทั่วไป เช่น พิธีกรรมครอบเทริดโนรา การรำสอดเครื่องสอดกำไล การรักษาอาการเจ็บป่วย

4.2 ข้อวิจารณ์

จากการศึกษาความเชื่อ พิธีกรรมและรูปแบบการสืบทอดครุหมอโนราและโนราโรงครูในตำบลปริก อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราชสามารถให้ข้อวิจารณ์ได้ดังนี้

4.2.1 ความเชื่อเกี่ยวกับครุหมอโนราและโนราโรงครูในตำบลปริก อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช

การศึกษาความเชื่อเกี่ยวกับครุหมอโนราและโนราโรงครูในตำบลปริก อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช ปัจจุบันความเชื่อที่ปรากฏมี 2 ลักษณะ คือ 1. ความเชื่อโดยทั่วไป ได้แก่ ความเชื่อเกี่ยวกับการสืบทอดเชื้อสายโนรา (พิธีกรรมครอบเทริดโนรา) ความเชื่อเรื่องการผูกผ้าปล่อย (พิธีกรรมการตัดขาดจากการเป็นโนรา) ความเชื่อเรื่องการรำสอดเครื่องสอดกำไล (พิธีกรรมการฝากตัวเป็นศิษย์โนรา) 2. ความเชื่อเกี่ยวกับไสยศาสตร์ ได้แก่ ความเชื่อเรื่องการรักษาอาการเจ็บป่วย

(พิธีกรรมเหยียบเสนา) ความเชื่อเรื่องร่างทรง (พิธีกรรมการแก้บนต่าง ๆ) ความเชื่อเรื่องการแก้บน (พิธีกรรมการแก้บนต่าง ๆ) ความเชื่อที่เกิดขึ้นในพื้นที่วิจัยทั้งหมดเกิดจากการถ่ายทอดความคิด ทักษะคติ จากกลุ่มคนในพื้นที่วิจัยทั้งในส่วนของนายโรงโนราและผู้ที่เกี่ยวข้องกับพิธีกรรมต่าง ๆ ของโนรา ดังที่ บุญญา เพชรเรือนทอง นายโรงโนรา เป็นบุคคลสำคัญในพื้นที่พร้อมกลุ่มตัวอย่างวิจัยได้ให้ข้อมูลเป็นไปในทิศทางเดียวกันเกี่ยวกับความเชื่อที่ปรากฏสอดคล้องกับแนวคิดของ พิทยา บุขรรัตน์ (2535) ได้กล่าวว่าชุมชนเป็นอีกกลุ่มคนสำคัญที่ช่วยปลูกฝังทัศนคติ และค่านิยมความเชื่อเกี่ยวกับโนรา เหตุปัจจัยสำคัญอีกประการแห่งการเกิดความเชื่อคือ การเคารพนับถือบรรพบุรุษ สอดคล้องกับ กรมส่งเสริมวัฒนธรรม (2557) กล่าวว่า โนราโรงครุเป็นพิธีกรรมทางความเชื่อและความศรัทธาร่วมกันของคนในชุมชน โดยอาศัยความเชื่อเรื่องครุหมอโนรามาดำเนินการระบบเครือญาติของชาวบ้าน การได้มากระทำกิจกรรมร่วมกันในพิธีกรรมโนราโรงครุ ตั้งแต่การทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้กับตายาย กินเลี้ยง รื่นเริงสนุกสนาน เป็นเหตุให้เกิดการรวมญาติ นอกจากนี้ การอพยพย้ายถิ่นและการต้องการที่พึ่งทางใจในช่วงเวลาที่มีความทุกข์ ก็เป็นสาเหตุสำคัญของการเกิดความเชื่อที่เกี่ยวกับโนราดังที่ ชวน เพชรแก้ว (2523) กล่าวว่าความเชื่อเรื่องครุหมอโนราเป็นสิ่งสำคัญมากผู้ที่ฝึกหัดรำโนราหรือเชื้อสายโนราต้องมากราบไหว้ทุกปี หากละเลยไม่ปฏิบัติตามจะได้รับความเจ็บป่วยไม่หาย ประชาชนในพื้นที่ยังคงสืบทอดความเชื่อเกี่ยวกับครุหมอโนราและโนราโรงครุต่อไป

4.1.2 พิธีกรรมเกี่ยวกับครุหมอและโนราโรงครุในตำบลปริก อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช

การศึกษาพิธีกรรมเกี่ยวกับครุหมอโนราและโนราโรงครุในตำบลปริก อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช ปัจจุบันพิธีกรรมปรากฏ 3 ประเด็น คือ 1) รูปแบบของพิธีกรรม ได้แก่ โนราโรงครุใหญ่ใช้ประกอบพิธีกรรม การครอบเหน็ดโนรา ผูกผ้าปล่อย สอดเครื่องสอดก่าไล การรักษาอาการเจ็บป่วย (พิธีกรรมเหยียบเสนา) พิธีกรรมประทับร่างทรง พิธีกรรมการแก้บนต่าง ๆ โนราโรงครุเล็กใช้ประกอบพิธีกรรม การรักษาอาการเจ็บป่วย (พิธีกรรมเหยียบเสนา) พิธีกรรมประทับร่างทรง พิธีกรรมการแก้บนต่าง ๆ 2) องค์ประกอบของพิธีกรรม ได้แก่ คณะโนราและนายโรง คนทรงหรือร่างทรง ระยะเวลาในการทำพิธี โนราโรงครุใหญ่หรือโรงครุ อุปกรณ์ประกอบพิธี เครื่องบูชาประกอบพิธี เครื่องดนตรีและลูกคู่ เครื่องแต่งตัว ผู้เข้าร่วมประกอบพิธีในโรงครุ บทร้องประกอบท่ารำ 3) ลำดับขั้นตอนของพิธีกรรม ได้แก่ ลำดับขั้นตอนของโนราโรงครุใหญ่ (ใช้เวลา 3 วัน) ลำดับขั้นตอนของโนราโรงครุเล็ก (ใช้เวลา 1 วัน) พิธีกรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่วิจัยทั้งหมดเกิดจากการถ่ายทอดความเชื่อ ความคิด ทักษะคติ จากกลุ่มคนในพื้นที่วิจัยทั้งในส่วนของนายโรงโนรา และผู้ที่เกี่ยวข้องกับพิธีกรรมต่าง ๆ ของโนรา ดังที่ บุญญา เพชรเรือนทอง นายโรงโนรา เป็นบุคคลสำคัญในพื้นที่พร้อมกลุ่มตัวอย่างวิจัยได้ให้ข้อมูลเป็นไปในทิศทางเดียวกันเกี่ยวกับความเชื่อที่ปรากฏสอดคล้องกับแนวคิดของ พิทยา บุขรรัตน์ (2535) ได้กล่าวว่าชุมชนเป็นอีกกลุ่มคนสำคัญที่ช่วยปลูกฝังทัศนคติ และค่านิยมความเชื่อเกี่ยวกับโนรา เหตุปัจจัยสำคัญอีกประการแห่งการเกิดความเชื่อและพิธีกรรมคือ การเคารพนับถือบรรพบุรุษ สอดคล้องกับ กรมส่งเสริมวัฒนธรรม (2557) กล่าวว่า โนราโรงครุเป็นพิธีกรรมทางความเชื่อและความศรัทธาร่วมกันของคนในชุมชน โดยอาศัยความเชื่อเรื่องครุหมอโนรามาดำเนินการระบบเครือญาติของชาวบ้าน การได้มากระทำกิจกรรมร่วมกันในพิธีกรรมโนราโรงครุ ตั้งแต่การทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้กับตายาย กินเลี้ยง รื่นเริงสนุกสนาน เป็นเหตุให้เกิดการรวมญาติ นอกจากนี้ การอพยพย้ายถิ่น และการต้องการที่พึ่งทางใจในช่วงเวลาที่มีความทุกข์ ก็เป็นสาเหตุสำคัญของการเกิดความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวกับโนราดังที่ ชวน เพชรแก้ว (2523) กล่าวว่าความเชื่อเรื่องครุหมอโนราเป็นสิ่งสำคัญมากผู้ที่ฝึกหัดรำโนรา

หรือเชื้อสายโนราต้องมากราบไหว้ทุกปี หากละเลยไม่ปฏิบัติตามจะได้รับความเป็นไปต่าง ๆ เช่น เจ็บป่วยรักษาไม่หาย ประชาชนในพื้นที่ยังคงสืบทอดพิธีกรรมเกี่ยวกับครุหมอโนราและโนราโรงครูต่อไป

4.1.3.รูปแบบการสืบทอดครุหมอและโนราโรงครูในตำบลปรัก อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช

มีประเด็นสำคัญ 2 ประเด็น คือ 1. สายของการสืบทอดครุหมอโนราและโนราโรงครู ได้แก่ สืบทอดในระบบเครือญาติ 2.รูปแบบการสืบทอดครุหมอโนราและโนราโรงครู ได้แก่ รูปแบบการสืบทอดความเชื่อ รูปแบบการสืบทอดพิธีกรรม รูปแบบการสืบทอดที่เกิดขึ้นในพื้นที่วิจัยทั้งหมดเกิดจากการถ่ายทอดความคิด ทักษะคติ จากกลุ่มคนในพื้นที่วิจัยทั้งในส่วนของนายโรงโนรา และผู้ที่เกี่ยวข้องกับพิธีกรรมต่าง ๆ ของโนรา ดังที่ บุญญา เพชรเรือนทอง นายโรงโนรา เป็นบุคคลสำคัญในพื้นที่พร้อมกลุ่มตัวอย่างวิจัยได้ให้ข้อมูลเป็นไปในทิศทางเดียวกันเกี่ยวกับความเชื่อที่ปรากฏสอดคล้องกับแนวคิดของพิทยา บุชรรัตน์ (2535) ได้กล่าวว่าชุมชนเป็นอีกกลุ่มคนสำคัญที่ช่วยปลูกฝังทัศนคติ และค่านิยมความเชื่อเกี่ยวกับโนรา เหตุปัจจัยสำคัญอีกประการแห่งการเกิดความเชื่อคือ การเคารพนับถือบรรพบุรุษ สอดคล้องกับ กรมส่งเสริมวัฒนธรรม (2557) กล่าวว่า โนราโรงครูเป็นพิธีกรรมทางความเชื่อและความศรัทธาร่วมกันของคนในชุมชน โดยอาศัยความเชื่อเรื่องครุหมอโนรามาจัตการระบบเครือญาติของชาวบ้าน การได้มากระทำกิจกรรมร่วมกันในพิธีกรรมโนราโรงครู ตั้งแต่การทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้กับตายาย กินเลี้ยง รื่นเริงสนุกสนาน เป็นเหตุให้เกิดการรวมญาติ นอกจากนี้ การอพยพย้ายถิ่น และการต้องการที่พึ่งทางใจในช่วงเวลาที่มีความทุกข์ ก็เป็นสาเหตุสำคัญของการเกิดการสืบทอด

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการศึกษาความเชื่อ พิธีกรรม และรูปแบบการสืบทอดครุหมอโนราและโนราโรงครูในตำบลปริก อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาความเชื่อเกี่ยวกับครุหมอโนราและโนราโรงครูในตำบลปริก อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช 2) เพื่อศึกษาลักษณะพิธีกรรมครุหมอโนราและโนราโรงครูในตำบลปริก อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช 3) เพื่อศึกษาวิธีการสืบทอดความเชื่อและพิธีกรรมครุหมอโนราและโนราโรงครูในตำบลปริก อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

5.1.1 วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการในการศึกษาครั้งนี้คือประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลปริก อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราชที่เป็นผู้มีความเชื่อ เป็นผู้สืบทอด และเป็นผู้นำหลักในการประกอบพิธีกรรมเกี่ยวกับครุหมอโนราและโนราโรงครู การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจะคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือแบบบันทึกข้อมูลทั่วไป และแบบสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In- depth interview) ซึ่งสร้างจากแนวคิดต่าง ๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบบสัมภาษณ์ประกอบไปด้วย 4 ตอน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์ด้วยแบบบันทึกข้อมูลทั่วไป และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In- depth interview) จากนั้นรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสังเกตและการสัมภาษณ์นำมาจัดกลุ่มแบ่งประเภทข้อมูล เพื่อรอการวิเคราะห์ต่อไป โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการสร้างข้อมูลจากการศึกษาภาคสนาม (Fieldwork) และแบบสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In- depth interview) และการจำแนกชนิดของข้อมูล (Typological Analysis) ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์แบบสร้างข้อสรุปซึ่งใช้ในงานวิจัยเชิงคุณภาพ และส่วนที่ 2 การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

5.1.2 ผลการวิจัย

จากการศึกษาความเชื่อ พิธีกรรม และรูปแบบการสืบทอดครุหมอโนราและโนราโรงครูในตำบลปริก อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช สามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

5.1.2.1) ความเชื่อเกี่ยวกับครุหมอโนราและโนราโรงครูในตำบลปริก อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช

พบว่ามีความเชื่อ 2 ประเภทคือ ความเชื่อโดยทั่วไป มี 3 ความเชื่อ และความเชื่อเกี่ยวกับไสยศาสตร์ มี 3 ความเชื่อ ดังนี้

1) ความเชื่อทั่วไปประกอบด้วย 3 ความเชื่อ ได้แก่

1.1) ความเชื่อเรื่องการสืบทอดเชื้อสายโนรา คือ การเข้าสู่พิธีกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการเป็นโนรา ความเชื่อเรื่องการครอบเทริดหรือผูกผ้าใหญ่ คือ พิธีกรรมการเข้าสู่การเป็นโนราโดยสมบูรณ์

1.2) ความเชื่อเรื่องการผูกผ้าปล่อย คือ พิธีกรรมการตัดขาดจากการเป็นโนรา

1.3) ความเชื่อเรื่องการรำสอดเครื่องสอดกำไล คือ พิธีกรรมการฝากตัวเป็นลูกศิษย์ของโนรา

2) ความเชื่อเกี่ยวกับไสยศาสตร์ มี 3 ความเชื่อ

2.1) ความเชื่อเรื่องการรักษาอาการเจ็บป่วย คือ พิธีกรรมการรักษาความเจ็บป่วยที่เกิด

ขึ้นกับร่างกายในลักษณะต่าง ๆ เช่น การเหยียบเสน

2.2) ความเชื่อเรื่องร่างทรง คือ พิธีกรรมที่ใช้ร่างทรงเพื่อติดต่อกันระหว่างคนทั่วไปกับบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้วเรียกว่าร่างทรงซึ่งจะมี 2 ลักษณะ คือ ร่างทรงที่เป็นเชื้อสายของโนราและสมัครใจจะเป็นร่างทรง กับร่างทรงที่ไม่ได้เป็นเชื้อสายโนราแต่สมัครใจจะเป็นร่างทรง

2.3) ความเชื่อเรื่องการแก้บน คือ พิธีกรรมที่จัดทำขึ้นเมื่อได้สิ่งอันพึงประสงค์จากครุหมอโนรา โดยทั่วไปแล้วจะเกิดขึ้นจากสองสาเหตุสำคัญ คือ เกิดจากการขอความช่วยเหลือจากครุหมอโนราและเมื่อสำเร็จจึงต้องแก้บน และอีกประการหนึ่งคือเกิดจากการถูกลงโทษจากครุหมอโนราอาจมาจากสาเหตุต่าง ๆ เช่น การไม่เคารพนับถือ การไม่เซ่นไหว้ตามธรรมเนียมปฏิบัติ หรืออาจเกิดจากการปฏิเสธไม่รับการสืบทอดเชื้อสายโนรา

5.1.2.2 พิธีกรรมเกี่ยวกับครุหมอโนราและโนราโรงครูในตำบลปริก อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช

พบว่า มี 6 พิธีกรรม 2 รูปแบบ คือ โนราโรงครูใหญ่ ซึ่งจะใช้เวลา 3 วัน ในการประกอบพิธีกรรม และโนราโรงครูเล็กจะใช้เวลา 1 วัน ในการประกอบพิธีกรรม โดยสรุปพิธีกรรมในแต่ละรูปแบบได้ดังนี้

1) พิธีกรรมแบบโนราโรงครูใหญ่ประกอบด้วย

1.1) พิธีกรรมครอบเทริดหรือผูกผ้าใหญ่ คือ พิธีกรรมการเข้าสู่การเป็นโนราโดยสมบูรณ์

- 1.2) พิธีกรรมการผูกผ้าปล่อย คือ พิธีกรรมการตัดขาดจากการเป็นโนรา
- 1.3) สรุปพิธีกรรมการรำสอดเครื่องสอดกำไล คือ พิธีกรรมการฝากตัวเป็นลูกศิษย์
- 2) พิธีกรรมแบบโนราโรงครูใหญ่หรือโรงครูเล็กประกอบด้วย
  - 2.1) พิธีกรรมการรักษาความเจ็บป่วยที่เกิดขึ้นกับร่างกายในลักษณะต่างๆ
  - 2.2) พิธีกรรมที่ใช้ร่างทรงเพื่อติดต่อกันระหว่างคนทั่วไปกับบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว
  - 2.3) พิธีกรรมการแก้บน คือ พิธีกรรมจัดทำขึ้นเมื่อได้สิ่งที่พึงประสงค์จากโนรา

5.1.2.3 รูปแบบการสืบทอดครูหมอและโนราโรงครู ในตำบลปริก อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช

รูปแบบการสืบทอดครูหมอและโนราโรงครูในตำบลปริก อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราชมี 2 รูปแบบคือ

- 1) การสืบทอดในระบบเครือญาติโนรา คณะโนรา บุญญา เพชรเรือนทองมีการสืบทอดที่เกิดจากการนายโรงมีเชื้อสายโนราต้องการให้ภูมิปัญญาโนราถูกสืบทอดไม่สูญหายจึงมีการฝึกฝนและปลูกฝังทั้งในส่วนของความเชื่อและพิธีกรรมให้แก่ลูกหลานตั้งแต่วัยเยาว์ และเมื่อเติบโตขึ้นและอยู่ในช่วงวัยที่เหมาะสมทางนายโรงก็จะเข้าสู่กระบวนการถ่ายทอด
- 2) รูปแบบการสืบทอดพิธีกรรม คือ ลักษณะของการถ่ายทอดเกี่ยวกับลำดับและขั้นตอนของการประกอบพิธีกรรมอันส่งผลมาจากความเชื่อในด้านต่าง ๆ ในปัจจุบันคณะโนรา บุญญา เพชรเรือนทองมีการประกอบพิธีกรรมที่มีลักษณะเฉพาะเป็นเอกลักษณ์ผ่านนายโรง นักแสดง เจ้าภาพ และบุคคลทั่วไป เช่น พิธีกรรมครอบเทริดโนรา การรำสอดเครื่องสอดกำไล การรักษาอาการเจ็บป่วย

5.2 ข้อเสนอแนะ

5.2.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการวิจัยพบว่าความเชื่อ พิธีกรรม และรูปแบบการสืบทอดมีความซับซ้อนหลายประการ การประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ มีรายละเอียดค่อนข้างเยอะ ฉะนั้น ควรมีการเผยแพร่ข้อมูลจากการวิจัยไปยังกลุ่มที่มีเชื้อสายครูหมอโนราและโนราโรงครู เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง นอกจากนี้ หน่วยงานระดับท้องถิ่นที่มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ทำการกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ควรมีเอกสารเกี่ยวกับความเชื่อเหล่านี้ไว้เป็นแหล่งเรียนรู้ เพื่อเป็นการ

อำนวยความสะดวกแก่ผู้ที่ขาดความรู้แต่เป็นผู้ที่มีเชื้อสายต้องสืบทอด สามารถปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้อง ช่วยให้คนรุ่นใหม่ตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์สืบทอด และมีความเชื่อว่าสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่มียุ่จริง

5.2.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาในกลุ่มผู้ที่มีเชื้อสายครุหมอโนราว่าเขามีความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องนี้อย่างไร เชื่อหรือไม่ เห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นที่จะต้องมีความรู้ด้านนี้หรือไม่ เพื่อจะทราบว่าจะควรมีแนวทางในการช่วยเหลือหรือส่งเสริมอย่างไร และควรมีการศึกษาในเชิงปริมาณในบางประเด็นเพื่อเป็นการอ้างอิงโดยหลักสถิติที่มีความน่าเชื่อถือ พร้อมกับการศึกษาในเชิงคุณภาพ เพื่อที่จะได้ข้อมูลที่ครบถ้วนมากขึ้น

บรรณานุกรม

กระทรวงวัฒนธรรม กรมส่งเสริมวัฒนธรรม. 2557. รายงานประจำปี 2557. กรมส่งเสริมวัฒนธรรม.

กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม. 2559. วัฒนธรรมวิถีชีวิตและภูมิปัญญา. กรุงเทพฯ: กรม

ส่งเสริมวัฒนธรรม กระบวนการวัฒนธรรม.

กาญจนา แก้วเทพ. 2544. **ศาสตร์แห่งสื่อและวัฒนธรรมศึกษา**. กรุงเทพฯ: บริษัทเอ็ดมันเพรส

โปรดักส์ชั่น จำกัด.

ชวน เพชรแก้ว. 2523. **มนัรธา: ศิลปะการเล่นชั้นสูงในชีวิตปักษ์ใต้**. นครศรีธรรมราช: ศูนย์วัฒนธรรม

ภาคใต้ วิทยาลัยครุนครศรีธรรมราช.

दनัย ไชโยธธา. 2538. **ลัทธิ ศาสนา และระบบความเชื่อกับประเพณีนิยมในท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์

โอเดียนส์โตร์.

เจียรชัย อิศรเดช. 2542. **นัยทางสังคมของพิธีโนราโรงครุ : กรณีศึกษาบ้านบ่อแดง**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย

ศิลปากร.

ธวัช ปุณโณทก. 2530. **ความเชื่อพื้นฐานอันสัมพันธ์กับวิถีชีวิตในสังคมอีสาน**. ในเพ็ญศรี ดูก.

(บรรณาธิการ), วัฒนธรรมพื้นบ้าน: คติความเชื่อ. (พิมพ์ครั้งที่ 3) กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย.

บรรดาศักดิ์ พิทักษ์ศิลป์. 2556. **ครุหมอโนรา**. ศาสตร์แห่งครุหมอโนรา. แหล่งที่มา: [http://krunora.](http://krunora.blogspot.com/)

[blogspot.com/](http://krunora.blogspot.com/), 19 พฤษภาคม 2559.

บ้านจอมยุทธ. มปก. **ครุหมอโนรา-โนราโรงครุ**. มโนห์รา. แหล่งที่มา: [https://www.baanjomuyut.com/](https://www.baanjomuyut.com/library_2/manohra/05.html)

[library_2/manohra/05.html](https://www.baanjomuyut.com/library_2/manohra/05.html). 4 กรกฎาคม 2559.

ประสิทธิ์ รัตมณีและนราวดี โลหะจินดา 2550. **โนราโรงครุ “เฉลิมประพา” จังหวัดปัตตานี**. ปัตตานี :

สถาบันวัฒนธรรมศึกษากัลยาณิวัฒนา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.

ปานจิตต์ แก้วสว่าง. 2550. **ตัวตนในเรื่องเล่า แม่เฒ่าคนทรงในพิธีโนราโรงครุ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลป

ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสตรีศึกษา วิทยาลัยสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ประชิด สกุลณะพัฒน์. 2546. **วัฒนธรรมพื้นบ้านและประเพณีไทย**. กรุงเทพฯ : ภูมิปัญญา.

ประพนธ์ เรืองณรงค์. 2550. **เล่าเรื่องเมืองใต้ ภาษา วรรณกรรม ความเชื่อ**. กรุงเทพฯ: สถาพรบุ๊คส์

พิทยา บุขรรัตน์. 2535. โนราโรงครุตำบลท่าแค อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง. วิทยานิพนธ์ปริญญา

มหาบัณฑิต สาขา วิชาเอกไทยศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒสงขลา.

เรือนแก้ว ภัทรานุประวัติ . 2554. ความต่อเนื่องและการเปลี่ยนแปลงของศาลเจ้าจีน ในจังหวัด

สมุทรสงคราม. กรุงเทพฯ : สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ.

ลัญจกร นิลกาญจน์. 2561. วัฒนธรรมความเชื่อ กับการจัดการศรัทธาของชุมชน. วารสารนาคบุตรปริทรรศน์

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช. 10(2) 11-20.

วิกิพีเดีย. 2559. ประชากรตำบลปริก อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช. แหล่งที่มา: <http://nakhons>

ithammart.kapook.com/%E0%B8%97%E0%B8%B8%E0%B9%88%E0%B8%87%E0%B

9%83%0%B8%AB%E0%B8%8D%E0%B9%88/%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B4%E0%B8%81, 9 กรกฎาคม 2559.

ศาสตร์แห่งครุหมอนโนรา. 2556. “โนราโรงครุ.” สืบค้นเมื่อ 20 พฤษภาคม 2556, เข้าถึงจาก: <http://krunora>

blogspot.com/p/blog-page_432.html.

ศิริภัทร์ ศรีแก้ว และอุทิศ สังขรัตน์. 2556. โนราโรงครุวัดท่าแค: การสืบสานท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์.

รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยศรีปทุม ครั้งที่ 8. วันที่ 24 ธันวาคม

2556.

แสงอรุณ กนกพงศ์ชัย. 2548. วัฒนธรรมในสังคมไทย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เสริมศักดิ์ ขุนพล. 2557. การสืบทอดและอนุรักษ์พิธีกรรมโนราโรงครุคณะเทพชัย โสภณศิลป์และคณะ

จำเริญ ศ.พนมศิลป์ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหา

บัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรวัฒนธรรม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

เสาวลักษณ์ อนันตสานต์. 2530. วรรณกรรมพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย. กรุงเทพฯ:

มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สมบุรณ์ บำเพ็ญรัตน์. 2559. ความเชื่อครุหมอนโนราในตำบลปริก. การสัมภาษณ์. 20 พฤษภาคม 2559.

สมปราษฎ์ อัมมะพันธ์. 2536. ประเพณีท้องถิ่นภาคใต้ ปัตตานี : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.

อุทัย เอกสะพัง ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ และพนม วรรณจันทร์. 2551. ภูมิปัญญาจากนายโรงโนราห์ที่ส่งผลต่อ

วัฒนธรรมท้องถิ่น. รายงานการวิจัย. หน่วยวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

จังหวัดสงขลา.

Rokeach, M. 1970. *Belief, attitude and value: A theory of organization and change.*

sanfrancisco: Josey-Ban.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์งานวิจัยเรื่อง การศึกษาความเชื่อ พิธีกรรม และรูปแบบการสืบทอด
ครุหมอโนราและโนราโรงครู ในตำบลปริก อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช

สำหรับการวิจัยเรื่องการศึกษาความเชื่อ พิธีกรรม และรูปแบบการสืบทอดครุหมอโนราและโนราโรงครู ในตำบล
ปริก อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราชมีการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์ โดยแบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 4 ตอนได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้การสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ความเชื่อเกี่ยวกับครุหมอและโนราโรงครู

ตอนที่ 3 ลักษณะพิธีกรรมเกี่ยวกับครุหมอและโนราโรงครู

ตอนที่ 4 วิธีการสืบทอดความเชื่อและพิธีกรรมเกี่ยวกับครุหมอและโนราโรงครู

คณะผู้วิจัย

นางสาววรรณกร พลพิชัย

นางสาวเจตนา อินยะรัตน์

อาจารย์ประจำคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการประมง

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตตรัง

.....
.....
.....
.....
.....

เอกสารรับรองโครงการวิจัยในมนุษย์